

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, ΛΑΡΙΣΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Π.Μ.Σ.)
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

**Η διαχρονική εξέλιξη των βουλευτικών εκλογών στην Ελλάδα
(1958-2015)
Η άποψη των πολιτών του Δήμου Τρικκαίων.**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΑΡΣΕΝΗ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΚΟΤΖΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ

**ΛΑΡΙΣΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2019 – 2020**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, ΛΑΡΙΣΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Π.Μ.Σ.)
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

**Η διαχρονική εξέλιξη των βουλευτικών εκλογών στην Ελλάδα
(1958-2015)**

Η άποψη των πολιτών του Δήμου Τρικκαίων.

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΑΡΣΕΝΗ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΚΟΤΖΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ

ΛΑΡΙΣΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2019 – 2020

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ. Ιορδάνη Κοτζαϊβάζογλου, για την διαρκή συνεργασία και καθοδήγησή του.

Θα ευχαριστήσω ιδιαίτερα την πολύτιμη κόρη μου Θεοδώρα – Νεκταρία, για την υπομονή την υποστήριξη και κατανόησή της καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου, όπως επίσης και τον σύζυγό μου Χρήστο.

Τέλος, θα ήθελα να αφιερώσω αυτή την εργασία στην μνήμη του πατέρα μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εκλογική διαδικασία αποτελεί την ύψιστη έκφραση της λαϊκής βούλησης .Για να καταφέρει η Ελλάδα να απολαμβάνει το Δημοκρατικό πολίτευμα τα τελευταία σαράντα και πλέον χρόνια, μεσολάβησαν γεγονότα άλλοτε επώδυνα άλλοτε ευχάριστα.

Ήδη από την επανάσταση του 1821, πριν η Ελλάδα γίνει ανεξάρτητο κράτος, γινόταν προσπάθειες από τους επαναστατημένους Έλληνες για την Δημοκρατική οργάνωση του εκκολαπτόμενου Κράτους. Η επιβολή Βασιλείας το 1832 οδήγησε στη δημιουργία ενός απολυταρχικού καθεστώτος. Παρόλα αυτά, δειλά δειλά θα γίνει σύνταγμα και ο κοινοβουλευτισμός τείνει να εδραιωθεί κυρίως μετά την καθιέρωση της Δεδηλωμένης το 1875. Ο Εθνικός Διχασμός του 1915 και οι συνεχείς εναλλαγές μεταξύ Δημοκρατίας και Βασιλείας, θα οδηγήσουν στην έλευση της Δικτατορίας του Ιωάννη Μεταξά το 1936. Όλο αυτό το σκηνικό υποδεικνύει ότι η Βασιλεία αποτελεί τροχοπέδη για την εγκαθίδρυση ενός γνήσιου κοινοβουλευτικού συστήματος.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από το θεωρητικό μέρος το οποίο περιλαμβάνει επτά πολιτικές περιόδους : α) Μεταπολεμική περίοδος 1946-1961, β) Πριν την έλευση της Δικτατορίας 1961-1967, γ) Μεταπολίτευση 1974-1981, δ) Η «αλλαγή» 1981-1996, ε) Η περίοδος Σημίτη 1996-2004, στ) «Χρεοκοπία» 2004-2012, ζ) Η εποχή των μνημονίων 2012-2018. Μπορούμε να αναφέρουμε συνοπτικά την αποχή του ΚΚΕ από τις εκλογές του 1946 και την επαναφορά της Βασιλείας ,τα γεγονότα των «Ιουλιανών» του 1965 που οδήγησαν στην Δικτατορία και τέλος την εγκαθίδρυση της Προεδρευόμενης Δημοκρατίας το 1974 που υφίσταται έως και σήμερα.

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να καταγραφεί ο τρόπος που αντιλαμβάνονται οι πολίτες τα μείζονα πολιτικά γεγονότα που αφορούν από τη μεταπολεμική περίοδο έως και σήμερα, το κλίμα που επικρατούσε και πώς όλα αυτά επηρέασαν την ψήφο τους στις εκλογικές αναμετρήσεις. Έτσι περνάμε στο ερευνητικό μέρος της εργασίας με το οποίο θα προσπαθήσουμε να μελετήσουμε το πώς διεξήχθησαν οι βουλευτικές εκλογές την περίοδο 1946-2015 και ποια η άποψη των πολιτών του Δήμου Τρικκαίων σχετικά με τα κορυφαία πολιτικά γεγονότα που μεσολάβησαν.

Για την πραγματοποίηση της έρευνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο 28 συνολικά ερωτήσεων . Επιλέχθηκε δείγμα 200 πολιτών(ανταποκρίθηκαν 154) με τυχαία και αντιπροσωπευτική δειγματοληψία, ούτως ώστε να καταγραφεί ο τρόπος με τον οποίο οι δημότες αντιλαμβάνονται το πολιτικό κλίμα που επικρατούσε την συγκεκριμένη περίοδο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	11
2.1 Ορισμοί	11
2.2 Γέννηση της Δημοκρατίας στην αρχαία Αθήνα	13
2.3 Διαφωτισμός και γέννηση του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη	16
2.4 Καθιέρωση του κοινοβουλευτισμού στην σύγχρονη Ελλάδα	16
2.5 Εκλογικά συστήματα	21
3. ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ(1946-1961). Η ΚΑΧΕΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	24
3.1 Εκλογές 1946 – Αποχή ΚΚΕ	24
3.2 Εκλογές 1950 – 1951 – 1952 Δημιουργία του Ελληνικού Συναγερμού	26
3.3 Εκλογές 1956. Άνοδος της ΕΡΕ και του Κων. Καραμανλή στην εξουσία	33
3.4 Εκλογές 1958. Η ΕΔΑ αξιωματική αντιπολίτευση	35
3.5 Εκλογές 1961. Εκλογές βίας και νοθείας	38
4. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1961 – 1967. Η ΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ	40
4.1 Μετά της εκλογές του 1961. Ο Ανένδοτος Αγών της Ένωσης Κέντρου	40
4.2 Εκλογές 1963 και 1964. Ο θρίαμβος της Ένωσης Κέντρου	41
4.3 Κυβέρνηση Ένωσης Κέντρου	44
4.4 Ιουλιανά, Αποστασία, Βασιλικές Κυβερνήσεις και έλευση Δικτατορίας	45
5. ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ	47
5.1 Αποκατάσταση της Δημοκρατίας, Εκλογές του 1974	47
5.2 Εκλογές του 1977. Ο Κ. Καραμανλής στην προεδρία της Δημοκρατίας	49
5.3 Διάλυση της Ένωσης Κέντρου. Ο Κ. Καραμανλής πρόεδρος της Δημοκρατίας	52
6. Η “ΑΛΛΑΓΗ” ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ – ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ	53
6.1 Εκλογές 1981. Η κυβέρνηση της αλλαγής	53
6.2 Εκλογές 1985 και το σκάνδαλο Κοσκωτά	56
6.3 Εκλογές 1989. Το “βρώμικο” 89	58
6.4 Εκλογές 1990. Κυβέρνηση Μητσοτάκη και “Αποστασία” Α. Σαμαρά	61
6.5 Οι εκλογές του 1993 και η ολική Επαναφορά του Α. Παπανδρέου	63
7. Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Κ. ΣΗΜΙΤΗ (1996-2004) ΚΑΙ Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ	66
7.1. Εκλογές 1996. Η πορεία της Ελλάδας προς την ΟΝΕ	66
7.2. Εκλογές 2000. Η προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004	68

8. Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΓΟΝΩΝ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΚΑΙ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ (2004-2012). ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	71
8.1 Οι εκλογές του 2004 και το ανέκδοτο της Επανίδρυσης του Κράτους	71
8.2 Οι Εκλογές του 2007. Εν αναμονή της Χρεοκοπίας της Χώρας	73
8.3 Οι Εκλογές του 2009. Η Χρεοκοπία της Ελλάδας	76
9. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ. Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ	79
9.1 Οι εκλογές του Μαΐου 2012 και ο πολιτικός “σεισμός”.....	79
9.2 Οι εκλογές του Ιουνίου 2012 και η πόλωση μεταξύ ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ.....	81
9.3 Εκλογές Ιανουαρίου 2015. Ο ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία.....	83
9.4 Εκλογές Σεπτεμβρίου 2015. Η επανεκλογή του ΣΥΡΙΖΑ.....	85
10. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΠΟΨΕΩΝ	87
10.1 Ταυτότητα της έρευνας και μεθοδολογία	87
10.2 Α’ Περίοδος 1946-1961	89
10.3 Β’ Περίοδος 1961-1967	92
10.4 Γ’ Περίοδος 1974-1981	94
10.5 Δ’ Περίοδος 1974-1981	98
10.6 Ε’ Περίοδος 1996 – 2004	101
10.7 ΣΤ’ Περίοδος 2004 – 2012	103
10.8 Ζ’ Περίοδος 2012 – 2019	106
11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	109
 ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	 111
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	 115

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την αναφορά όλων των γεγονότων που διαδραματίστηκαν θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε τις απόψεις των πολιτών για το τι έπαιξε σημαντικό ρόλο στα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών και γενικότερα στο πολιτικό γίγνεσθαι. Η δομή της παρούσης εργασίας περιλαμβάνει το θεωρητικό μέρος, που ακολουθεί παρακάτω και ολοκληρώνεται με το ερευνητικό μέρος, δηλαδή το ερωτηματολόγιο προς τους πολίτες για τις συγκεκριμένες χρονικές-πολιτικές περιόδους.

Στην Αρχαία Αθήνα βρίσκει εφαρμογή η άμεση δημοκρατία, καθώς οι Αθηναίοι πολίτες είχαν το δικαίωμα να εκφράσουν αδέσμευτα, ανεβαίνοντας στο βήμα, τις απόψεις τους και να επιβραβεύσουν τελικά με την ψήφο τους τον πολιτικό άνδρα που θα τους έπειθε ότι ήταν ο καταλληλότερος για την αποτελεσματική διαχείριση των κοινών[1].

Από την άλλη πλευρά, το κοινοβουλευτικό σύστημα που κυριαρχεί στην σύγχρονη εποχή, αποτελεί μια μορφή αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Η Αγγλία θεωρείται η μητέρα του κοινοβουλευτισμού και είναι η κοιτίδα των πολιτικών κομμάτων. Τα θεμέλια του κοινοβουλευτισμού μπήκαν κατά τον αγγλικό εμφύλιο πόλεμο που έλαβε χώρα το 1642. Από τη μακρά κοινοβουλευτική και κομματική ιστορία της αντλούμε διδάγματα για την εφαρμογή του κοινοβουλευτικού συστήματος και την κατανόηση του πολιτικού κόμματος. Σ' αυτή γεννήθηκαν θεμελιώδεις συνταγματικοί θεσμοί και ρυθμίσεις παγκόσμιας εφαρμογής, όπως είναι: η πρώτη έννοια Συντάγματος, το οποίο, ως εθνικό αναβλύζει αμέσως από την κοινωνία και δεν παραχωρείται «άνωθεν», ο θεσμός της κυβερνήσεως και του υπουργικού συμβουλίου ως συλλογικών οργάνων και κυρίων οργάνων της εκτελεστικής εξουσίας και η σχέση τους με τα νομοθετικά σώματα και τον ανώτατο άρχοντα, ο θεσμός του πρωθυπουργού και ο θεσμός της αντιπολιτεύσεως και της σκιώδους «κυβερνήσεως»[2].

Σημείο καμπής αποτελεί επίσης και η Γαλλική επανάσταση(1789), η οποία θεωρείται “τέκνο” του ευρωπαϊκού διαφωτισμού. Στις 23 Ιουνίου του 1789, όταν ο Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ ξανάνοιξε την αίθουσα όπου συνεδρίαζαν οι τρεις τάξεις, κάθισε ο ίδιος στο κέντρο. Δεξιά του, έσπευσαν να καθίσουν οι εκπρόσωποι των αριστοκρατών, θεωρώντας τιμητικό το να στέκονται «δεξιά του βασιλιά» κι αφήνοντας αναγκαστικά την αριστερή πλευρά στην τρίτη τάξη του λαού. Κατά την διάρκεια της γαλλικής επανάστασης, οι τάξεις συνέχισαν να καταλαμβάνουν με τον ίδιο τρόπο τα έδρανα και έτσι επικράτησε ο όρος αριστερά, κέντρο δεξιά κλπ.

Στην Ελλάδα με την έναρξη της Επανάστασης του 1821, συγκροτήθηκαν τοπικές κυβερνήσεις ή αλλιώς «Τοπικοί Οργανισμοί» για την οργάνωση του Αγώνα. Η Πελοποννησιακή Γερουσία στην

Πελοπόννησο, η Γερουσία στη Δυτική Στερεά και ο Άρειος Πάγος στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα. Επειδή όμως οι τοπικές κυβερνήσεις αδυνατούσαν να συντονίσουν συνολικά την Επανάσταση, κρίθηκε απαραίτητη η ύπαρξη κεντρικής πολιτικής διοίκησης.

Έτσι, τα τρία πρώτα χρόνια της Επανάστασης πραγματοποιήθηκαν δύο Εθνοσυνελεύσεις, με τη συμμετοχή παραστατών (αντιπροσώπων) από τις επαναστατημένες περιοχές. Η Α' Εθνοσυνέλευση πραγματοποιήθηκε στην Επίδαυρο τον Δεκέμβριο του 1821. Κατά τη διάρκειά της ψηφίστηκε για πρώτη φορά Σύνταγμα. Το πρώτο Σύνταγμα της Επανάστασης, περισσότερο γνωστό ως «Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδος», ήταν βασισμένο σε αμερικανικά και γαλλικά πρότυπα. Η Β' Εθνοσυνέλευση (1823) συνήλθε στο Άστρος της Αρκαδίας. Στην Εθνοσυνέλευση αυτή ψηφίστηκε νέο Σύνταγμα και αποφασίστηκε να καταργηθούν τα τοπικά κέντρα εξουσίας, προκειμένου να ενισχυθεί η κεντρική διοίκηση.

Το 1827, καθώς οι πολιτικές αντιπαραθέσεις συνεχίζονταν και οι στρατιωτικές επιχειρήσεις βρίσκονταν σε κρίσιμο σημείο, συγκλήθηκε νέα Εθνοσυνέλευση στην Τροιζήνα. Η Γ' Εθνοσυνέλευση ψήφισε καινούργιο Σύνταγμα, δημοκρατικότερο από τα προηγούμενα και όρισε το Ναύπλιο πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους. Ο Ιωάννης Καποδίστριας εκλέχθηκε Κυβερνήτης της Ελλάδας.[3]

Μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου και την απελευθέρωση της Ελλάδας, τραγικά λάθη του ΚΚΕ (όπως η αποχή του από τις εκλογές του 1946), θα φοβίσουν την αστική τάξη με αποτέλεσμα την επαναφορά της Βασιλείας με Δημοψήφισμα. Το ίδιο το ΚΚΕ θα τεθεί εκτός νόμου και θα παγιωθεί μια “καχεκτική” Βασιλευόμενη Δημοκρατία.

Αποτέλεσμα αυτής της καχεκτικής Δημοκρατίας θα είναι τα γεγονότα των “Ιουλιανών” το 1965. Στην περίοδο εκείνη έχουμε μια κατάφωρη παραβίαση της αρχής της “Δεδηλωμένης” και την ευθεία αμφισβήτηση του Κοινοβουλευτισμού με τις διαδοχικές “Βασιλικές” κυβερνήσεις. Όλη αυτή η ζοφερή κατάσταση θα οδηγήσει στην Δικτατορία του 1967, η οποία θα διαρκέσει για παραπάνω από 7 χρόνια.

Με την έλευση του Κωνσταντίνου Καραμανλή στις 24 Ιουλίου 1974, θα εγκαθιδρυθεί μια Γνήσια Δημοκρατία. Οι δύο απλές κινήσεις που συντέιναν σε αυτό είναι η νομιμοποίηση του ΚΚΕ και η διεξαγωγή μη νόθου δημοψηφίσματος για την διατήρηση ή όχι της Βασιλείας. Με την απομάκρυνση της Βασιλείας και την δημιουργία ενός σύγχρονου συντάγματος το 1975, η δημοκρατία και ο κοινοβουλευτισμός θα ευημερήσουν. Θα έχουμε ομαλές εναλλαγές κομμάτων στην εξουσία με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την αναρρίχηση του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία μετά τις εκλογές του 1981, όπως και του κόμματος του Συνασπισμού της Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥΡΙΖΑ) το 2015.

2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

2.1 Ορισμοί

Η δημοκρατία είναι το πολίτευμα στο οποίο η εξουσία πηγάζει από το λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντά του. Βασικό χαρακτηριστικό της είναι η λήψη αποφάσεων με ψηφοφορία των πολιτών, στην άμεση δημοκρατία, ή κάποιων αντιπροσώπων τους, στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

Η ετυμολογία της λέξεως βρίσκεται στα συνθετικά «δήμος» (το σύνολο ή η συνέλευση των ανθρώπων που έχουν πολιτικά δικαιώματα) και «κράτος» (δύναμη, εξουσία, κυριαρχία). Ο όρος επινοήθηκε κατά τον 5ο αιώνα π.Χ., στην κλασική Ελλάδα, και χρησιμοποιήθηκε κατ' αντιδιαστολή με τη μοναρχία, την αριστοκρατία και την ολιγαρχία.

Σήμερα, λέμε πως για να είναι σωστό ένα δημοκρατικό πολίτευμα, πρέπει να φροντίζει για το κοινό καλό, αναγνωρίζοντας και προστατεύοντας συγχρόνως τα δικαιώματα του ανθρώπου- πολίτη του.[15]

Πολιτικό κόμμα είναι η εκούσια ένωση πολιτών η οποία έχει οργάνωση και πρόγραμμα και επιδιώκει να κάνει το δικό της πρόγραμμα, πρόγραμμα του κράτους, ιδίως επιτυγχάνοντας την εκλογή δικών της υποψηφίων στις εκλογές. Η σύγχρονη δημοκρατία έχει γίνει κομματική. Η δημοκρατία είναι πολίτευμα των κομμάτων και εναλλακτική λύση είναι το πολίτευμα των ολίγων ή του ενός, σήμερα δηλαδή συνήθως η δικτατορία.[17]

Εκλογές. Σε μίαν αντιπροσωπευτική δημοκρατία, όπως είναι η ελληνική αλλά και όλες πλέον σήμερα οι δημοκρατίες στον πλανήτη, το ανώτατο όργανο του κράτους, που είναι ο λαός, ασκεί την εξουσία του με τις εκλογές. Με αυτές, το εκλογικό σώμα επιλέγει τους αντιπροσώπους του οι οποίοι, για όλη τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου, θα ασκήσουν όλες εκείνες τις αρμοδιότητες που προβλέπουν το Σύνταγμα, ο Κανονισμός της Βουλής και οι νόμοι.[16]

Το εκλογικό σώμα είναι το σύνολο των Ελλήνων πολιτών που έχουν το δικαίωμα της ψήφου (ή το "δικαίωμα του εκλέγειν" ή το "ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα"). Το δικαίωμα αυτό διαθέτουν όσοι έχουν την ελληνική ιθαγένεια, έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας

τους (ή πρόκειται να το συμπληρώσουν εντός του έτους στο οποίο διεξάγονται οι εκλογές), έχουν ικανότητα για δικαιοπραξία και δεν έχουν υποστεί αμετάκλητη ποινική καταδίκη για ορισμένα εγκλήματα (άρθρο 51 παρ. 3 Σ.). Για να ασκηθεί το εκλογικό δικαίωμα πρέπει ο εκλογέας να έχει εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους. (Σημειώνεται, πάντως, ότι τα ανωτέρω ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές. Στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μετέχουν στο εκλογικό σώμα, υπό προϋποθέσεις βέβαια, και κοινοτικοί υπήκοοι που διαμένουν στην Ελλάδα).[16]

Αρχές που διέπουν την ψηφοφορία

α) Η αρχή της καθολικής ψηφοφορίας. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, από το εκλογικό σώμα αποκλείονται μόνον οι πολίτες εκείνοι που δεν συγκεντρώνουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που θέτει, με αποκλειστικό τρόπο, το Σύνταγμα. Ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να προβλέψει επί πλέον λόγους στέρησης του δικαιώματος της ψήφου.

β) Η αρχή της ισότητας της ψήφου. Η αρχή αυτή εξειδικεύεται σε δύο επί μέρους αρχές: ότι κάθε πολίτης διαθέτει μόνον μία ψήφο και ότι όλες οι ψήφοι είναι νομικά ισοδύναμες.

γ) Η αρχή της άμεσης ψηφοφορίας. Κατά την αρχή αυτή, δεν μεσολαβεί κάποια άλλη βούληση μεταξύ του εκλογέα και του αποτελέσματος της εκλογής. Με άλλα λόγια, δεν είναι δυνατόν οι εκλογείς να εκλέξουν κάποιους "εκλέκτορες" οι οποίοι με τη σειρά τους θα εκλέξουν τους βουλευτές.

δ) Η αρχή της μυστικότητας της ψήφου. Με την αρχή αυτή εξασφαλίζεται το ότι η εκλογική βούληση του εκλογέα δεν θα γίνει γνωστή σε τρίτους.

ε) Η αρχή της υποχρεωτικής ψηφοφορίας. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 καταργήθηκε η πρόβλεψη για νόμο που θα επιβάλει ποινικές κυρώσεις στον εκλογέα που δεν θα λάβει μέρος στις εκλογές.

στ) Η αρχή της ταυτόχρονης διενέργειας των εκλογών σε ολόκληρη την επικράτεια. Με το αναθεωρημένο άρθρο 51 παρ. 4 του Συντάγματος, η αρχή αυτή μπορεί να καμφθεί για εκλογείς που βρίσκονται στο εξωτερικό, αρκεί να τηρείται η αρχή της ταυτόχρονης καταμέτρησης και ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων.

ζ) Η αρχή της αυτοπρόσωπης άσκησης του εκλογικού δικαιώματος ισχύει, πλέον, μόνον για τους εκλογείς που βρίσκονται στην Επικράτεια. Το αναθεωρημένο άρθρο 51 παρ. 4 του Συντάγματος προβλέπει τη δυνατότητα στους εκλογείς που βρίσκονται στο εξωτερικό να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα "με επιστολική ψήφο ή άλλο πρόσφορο μέσο".[16]

Εκλογικό σύστημα είναι η μέθοδος μετατροπής των ψήφων σε έδρες. Δηλαδή με ποιόν τρόπο η βούληση του εκλογικού σώματος, που εκφράστηκε στις εκλογές με την ψήφο των εκλογέων θα μεταφραστεί σε κατανομή των βουλευτικών εδρών. Υπάρχουν πολλά εκλογικά συστήματα και πολύ περισσότερες παραλλαγές τους. Τα δύο βασικά, πάντως, συστήματα είναι το πλειοψηφικό (κατ' αυτό, σε κάθε εκλογική περιφέρεια εκλέγεται ο συνδυασμός ή ο υποψήφιος που λαμβάνει την πλειοψηφία των ψήφων) και το αναλογικό (κατά το οποίο οι έδρες κάθε εκλογικής περιφέρειας κατανέμονται στους συνδυασμούς και στους μεμονωμένους υποψηφίους ανάλογα με τις ψήφους που έλαβαν). Στην Ελλάδα έχουν εφαρμοστεί και τα δύο βασικά εκλογικά συστήματα. Έτσι, από το 1844 μέχρι το 1923 οι βουλευτικές εκλογές γίνονταν με το πλειοψηφικό σύστημα (και μάλιστα με "σφαιρίδια" και όχι με ψηφοδέλτια). Από το 1926 έως το 1956 εναλλάσσονται τα δύο συστήματα, πλειοψηφικό και αναλογικό. Μετά το 1956, βασικό εκλογικό σύστημα είναι το αναλογικό, σε πολλές παραλλαγές του. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το αναθεωρημένο άρθρο 54 παρ. 1 του Συντάγματος, το εκλογικό σύστημα ορίζεται με νόμο που ισχύει από τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός εάν προβλέπεται η ισχύς του άμεσα από τις επόμενες εκλογές με ρητή διάταξη που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών. Κάθε ένσταση που αναφέρεται σε εκλογική παράβαση κατά τις βουλευτικές εκλογές εκδικάζεται από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (άρθρα 58 και 100 του Συντάγματος). [16]

2.2 Γέννηση της Δημοκρατίας στην αρχαία Αθήνα

Ιστορική αναδρομή

Τα συστήματα εξουσίας τον 6ο π.Χ. αιώνα πριν τη διαμόρφωση της δημοκρατίας ήταν η βασιλεία και η τυραννίδα με ή άνευ συνοδείας των θεσμοθετών ή της γερουσίας, δηλαδή των πρεσβυτέρων μελών εκ των αποκαλούμενων "ευγενών".[21]

Ο Βασιλέας ή άνακτας ως γενάρχης διοικούσε με την στήριξη των πολεμιστών και των αξιωματούχων που αυτός όριζε, με έδρα τα ανάκτορα. Καθόριζε τους νόμους και τους φόρους, κατεύθυνε τα συλλογικά έργα και όριζε τις συνθήκες ζωής και γειτονίας. Κατείχε μεγάλες εκτάσεις γης αποκομίζοντας έτσι τους καρπούς της γης, δηλαδή τον πλούτο της εποχής, φυλάσσοντάς τον στα ανάκτορα που αποτελούσαν και την αγορά του κράτους. Η εξουσία του δεν απέρρευε από διοικητικές διαδικασίες αλλά από κληρονομική διαδοχή, ήταν ο υιός του προηγούμενου βασιλιά. Η εξουσία του συνδεόταν επίσης με τη λατρεία των θεών ήταν η "σύνδεση" θεών και αρχόντων.[18,21]

Αντίθετα ο τύραννος, αξιοποιώντας την διαφορά δυναμικού του δικού του γένους, αποκτούσε την εξουσία με τη βία, παρεμβαίνοντας στην κληρονομική διαδοχή της βασιλικής εξουσίας. Για

παράδειγμα, ο τύραννος Δράκων το 621 π.χ. κατέγραψε για πρώτη φορά τους αυστηρούς νόμους του (δρακόντειους) σε μαρμάρινες πλάκες, ονομαζόμενος με αυτή την πράξη του, ως ένας εκ των μεταρρυθμιστών του εξουσιαστικού συστήματος, στην όδευση της Αθήνας προς τη Δημοκρατία.

Η εξουσία των ανάκτων και των ευγενών επί των αδυνάτων κατοίκων, λόγω της αύξησης ή μείωσης ανάλογα των δυνάμεων τους ή της παροχής εξουσίας επί των πολεμιστών αυξομειωνόταν και διευρυνόταν, με μοναδικό όμως γνώρισμα της περιόδου, την ανυπαρξία δικαιωμάτων των εξωγενών.[19]

Με την πάροδο του χρόνου διάφορες ομάδες που περιέβαλλαν την εξουσία ελάμβαναν κατακερματισμένα δικαιώματα συνεξουσίας, μέσω της συμμετοχής τους σε διοικητικές δομές-αξιώματα, αλλά το μεγαλύτερο τμήμα των κατοίκων παρέμεινε κατεξουσιαζόμενο, μέσω των αποφάσεων που οι γενάρχοντες απλώς τους ανακοίνωναν, αλλά και μέσω της δικαστικής εξουσίας που αυτοί διόριζαν, εκ των μελών τους.

Ο μεταρρυθμιστής Σόλων

Το αποτέλεσμα της αδικίας επί των εξουσιαζόμενων και τις διαμάχες μεταξύ τους ορίστηκε να διαιτητεύσει άλλος λεγόμενος μεταρρυθμιστής, ο Σόλων, ο οποίος μεταξύ άλλων μέτρων, κατάργησε μέσω της Σεισάχθειας (απόρριψη του βάρους), το δικαίωμα των ισχυρών να δουλοποιούν τους δανειζόμενους και τα μέλη των οικογενειών τους λόγω χρεών και εκμηδένισε τα χρέη των ιδιωτών μεταξύ τους και προς το κράτος. Επίσης ο Σόλων, θέλοντας να μειώσει τους “ουδέτερους” θέσπισε ότι σε περίπτωση τυραννίας οι πολίτες έπρεπε να παίρνουν τα όπλα είτε υπέρ είτε εναντίον της.[19,21]

Ο διαρκής ανταγωνισμός των αρχηγών των γενών (ονομαζόμενων πλέον αρχόντων) για την εξουσία διατηρούσε ένα σύστημα εξουσίας υπό διαρκή ταραχή και ανωμαλία. Οι αρχηγοί (άρχοντες) των γενών δεν στηρίζονταν στην προσωπική τους αξία ώστε να αναλάβουν την εξουσία, αλλά στη δύναμη του γένους τους και των συμμαχιών τους. Το σύστημα παρήκμασε.

Ο μεταρρυθμιστής Κλεισθένης

Ο άρχων Κλεισθένης (του γένους των Αλκμεωνιδών) το 511 π.χ. διαβλέποντας το πρόβλημα, αποδυνάμωσε τα γένη, ορίζοντας (σύμφωνα με χρησμό της Πυθίας) 10 νέες φυλές, δίνοντάς τους ονόματα “επωνύμων” ηρώων. Διείρεσε τις φυλές σε τριττύες, όπου κάθε φυλή είχε ένα τμήμα παράλιο, ένα αστικό και ένα μεσόγειο. Οι δήμοι ήταν υποδιαιρέσεις των τριττύων. Οι κάτοικοι ονοματίζονταν σύμφωνα με τον πατέρα τους, το όνομα του δήμου τους και της φυλής που ανήκαν. Παλιοί και νέοι κάτοικοι ισχυρού γένους ή μη, ορίστηκαν ανεξαιρέτως όλοι Αθηναίοι.[20]

Όμως ο Κλεισθένης όπως και οι προηγούμενοι μεταρρυθμιστές δεν κατάργησαν το τιμοκρατικό σύστημα δηλαδή την κατάταξη των κατοίκων και των πολιτικών δικαιωμάτων τους, ανάλογα με το ετήσιο εισόδημά τους. Η οικονομική τάξη του κάθε Αθηναίου πολίτη, καθόριζε τη

φορολόγησή του και κατ' επέκταση τα πολιτικά του δικαιώματα.

Οι τάξεις ήταν:

Πεντακοσιομέδιμνοι

Ιππείς (Τριακοσιομέδιμνοι)

Ζευγίτες (Διακοσιομέδιμνοι)

Θήτες

Ο Αττικός μέδιμνος ήταν μέτρο όγκου εδάδινων προϊόντων γης που αντιστοιχούσε σε 52-59 λίτρα περίπου, άρα οι 500μέδιμνοι παρήγαν ετησίως 27,5 κυβικά μέτρα αγαθών, οι ιππείς ~16,5 κ.μ. ενώ οι ζευγίτες ~11 κ.μ.

Πέρα από τους πολίτες, στην Αθήνα άλλες σημαντικές πληθυσμιακές ομάδες ήταν οι μέτοικοι, οι δούλοι και οι γυναίκες.

Τα αξιώματα μετά την μεταρρύθμιση του Κλεισθένη ήταν:

Οι 10 άρχοντες που εκλέγονταν αποκλειστικά εκ των 500μέδιμνων, ένας από κάθε φυλή

Η βουλή του Άρειου Πάγου (συμβούλιο των ευγενών) με καθήκον την εποπτεία της πολιτείας

Η βουλή των 500 (50/κάθε φυλή) όπου μετέχουν πλέον οι τρεις ανώτερες τάξεις

Η συνέλευση των πολιτών όπου συμμετέχουν όλοι οι πολίτες της Αθήνας

Επίσης η κατώτερη οικονομικά τάξη -αυτή των θητών- δεν είχε δικαίωμα του εκλέγεσθαι παρά μόνον του εκλέγειν. Επί Κλεισθένη λοιπόν δεν υπήρξε Δημοκρατία, ούτε τα αξιώματα ήταν προσβάσιμα σε όλους, ενώ υπήρχε και η μερική εκλογή, παρ' όλα αυτά οι βάσεις της Δημοκρατίας είχαν τεθεί.[18,21]

Εξέλιξη υπήρξε το γεγονός πως οι βουλευτές έπαψαν να εκλέγονται μόνο από την τάξη των πεντακοσιομεδιμνων και εκλέγονταν πλέον και από τους τριακοσιομεδιμνους και τους ζευγίτες .

Από το 479 π.χ. αντιτιθέμενη στις μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη, στην Αθήνα εγκαθίσταται μια ιδιόμορφη ολιγαρχία καθώς, την εξουσία αναλαμβάνει το συμβούλιο των ευγενών, ο Άρειος Πάγος, επικαλύπτοντας τα καθήκοντα της εποπτείας και τις θεσπισμένες αρχές. Η ιδιότυπη και αναχρονιστική αυτή χούντα δημιούργησε ισχυρές αντιπάθειες, χωρίζοντας τους Αθηναίους σε ολιγαρχικούς και λαϊκούς.

Η ανάδυση της Δημοκρατίας το 462 π.Χ.

Με πρωτεργάτες τους Εφιάλτη του Σοφονίδα (δεν πρέπει να συγχέεται με τον Εφιάλτη τον Τραχίνιο που πρόδωσε τον Λεωνίδα) και Αρχέστρατο, όταν, ως αρχηγοί του λαϊκού κινήματος, κατηγορήσαν τους ευγενείς Αρεοπαγίτες για κακοδιαχείριση και η εκκλησία του Δήμου ψήφισε την παραπομπή τους στα δικαστήρια της Ηλιαίας. Οι ποινές για τους αρεοπαγίτες που κρίθηκαν ένοχοι ήταν εξοντωτικές.[18]

Έχει ενδιαφέρον να σημειωθεί εδώ ότι κατά πάσα πιθανότητα η γνωστή σε όλους μας φράση “είδα εφιάλτη”, καθώς και η λέξη "εφιάλτης" με την έννοια του κακού ονείρου, προέκυψε από την κυριολεκτική φράση “είδα τον Εφιάλτη”, καθώς οι Αρεοπαγίτες έβλεπαν στον ύπνο τους να τους κατηγορεί ο Εφιάλτης του Σοφωνίδα και ξυπνούσαν έντρομοι. Συνεπώς δεν έχει σχέση με τις Θερμοπύλες και τον Εφιάλτη του Λεωνίδα, αλλά με τον Εφιάλτη που έστερξε τη Δημοκρατία στην Αθήνα.[18]

Μετά την απελευθέρωση από τον ζυγό του Άρειου Πάγου, οι εξελίξεις στο πολίτευμα είναι συνεχείς και ραγδαίες, με βασικότερο την ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών σε όλα τα αξιώματα, καθώς κατά την κυρίαρχη άποψη των αρχαίων Αθηναίων (και Ελλήνων γενικότερα) η δημοκρατία δεν απαιτούσε ιδιαίτερες γνώσεις, καθώς η πολιτική δεν εκλαμβάνόταν ως επιστήμη αλλά ως χώρος της γνώμης ("δόξας"), όπου όλοι όσοι τους αφορά έχουν ισότιμο δικαίωμα λόγου και συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων.

Ο Άρειος Πάγος στα μετέπειτα χρόνια της δημοκρατίας έπαψε να έχει διευρυμένες εξουσίες και είχε περιοριστεί στο να εκδικάζει υποθέσεις δολοφονιών.[21]

2.3 Διαφωτισμός και γέννηση του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη

Η περίπτωση της Αγγλίας

Στην Αγγλία το 1640-1660 ξεκινά μια επαναστατική διαδικασία που είχε τις ρίζες της στην βαθιά οικονομική, πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική κρίση. Ξεκίνησε με μια διστακτική “εσωτερική” σύγκρουση μέσα στην ίδια την άρχουσα τάξη: ανάμεσα στο “κοινοβούλιο” των ευγενών και τον βασιλιά Κάρολο. Αλλά η ορμητική παρέμβαση των “πληβειακών στοιχείων” κλιμάκωσε τη σύγκρουση και οδήγησε στον εμφύλιο πόλεμο. Στην ηγεσία του “Στρατού Νέου Τύπου”, του στρατού του κοινοβουλίου, βρίσκονταν στρατιωτικοί, όπως ο Όλιβερ Κρόμγουελ που τάχθηκαν με το πλευρό των νέων “ιδιοκτητριών τάξεων”. [23]

Αλλά τη νίκη ενάντια στον Κάρολο την εξασφάλισαν τα πιο λαϊκά και φτωχά στρώματα του πληθυσμού, πολλά από αυτά οργανωμένα στις γραμμές ριζοσπαστικών “κομμάτων” όπως οι Ισοπεδωτές (Levellers) και οι Σκαφτιάδες (Diggers). Με τον αποκεφαλισμό του βασιλιά κόπηκαν και συμβολικά οι δεσμοί με το “παλιό καθεστώς” στο οποίο κυριαρχούσε η αριστοκρατία και η εκκλησιαστική ιεραρχία και άνοιξε ο δρόμος για μια σειρά ριζικές αλλαγές που καθόρισαν το μέλλον των βρετανικών νήσων σαν τη μελλοντική κυρίαρχη δύναμη του ανατέλλοντος καπιταλισμού.[22]

Μπορεί στις επόμενες δεκαετίες η μοναρχία να επανήλθε στην Αγγλία, μέσα από τους συμβιβασμούς των νικητών αστών με την αποδυναμωμένη αριστοκρατία των γαιοκτημόνων, αλλά

η κυριαρχία ανήκε πια στην αστική τάξη που επέβαλλε θεσμικά όλα τα πρακτικά οικονομικά, νομικά, ιδεολογικά θεμέλια του νέου συστήματος: από την καθιέρωση του δικαιώματος ψήφου για όλους τους άνδρες που κατείχαν ιδιοκτησία και την ισχυροποίηση και ανεξαρτητοποίηση του κοινοβουλίου μέχρι τον περιορισμό της ισχύος της εκκλησίας, την επιβολή νόμων για ελεύθερο ανταγωνισμό στην αγορά, την επεκτατική εξωτερική πολιτική, το εμπόριο κλπ.[24]

Η περίπτωση της Γαλλίας

Η Γαλλική Επανάσταση ήταν περίοδος μεγάλων κοινωνικών και πολιτικών αναταραχών στη Γαλλία, που διήρκεσε από το 1789 έως το 1799. Ανέτρεψε τη μοναρχία, καθιέρωσε μια μορφή δημοκρατίας, πέρασε από περιόδους βίαιων πολιτικών ταραχών, και κατέληξε σε μια δικτατορία υπό τον Ναπολέοντα. Πολλές από τις αρχές της επανάστασης μεταδόθηκαν προς τη Δυτική Ευρώπη και πέρα από αυτή. Εμπνευσμένη από φιλελεύθερες και ριζοσπαστικές ιδέες, η επανάσταση άλλαξε ριζικά την πορεία της σύγχρονης ιστορίας, προκαλώντας παγκοσμίως μείωση των απόλυτων μοναρχιών και αντικατάστασή τους από δημοκρατίες. Οι ιστορικοί θεωρούν την επανάσταση ως ένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα στην ιστορία της ανθρωπότητας.[26]

Κατά την ορθόδοξη άποψη που ήταν η κυρίαρχη μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα, η επανάσταση οργανώθηκε από την ανερχόμενη αστική τάξη (Bourgeoisie), η οποία εμπνευσμένη από τα κηρύγματα των Διαφωτιστών και με κεντρικό σύνθημα το τρίπτυχο «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφσύνη», θέλησε να βελτιώσει την υπάρχουσα μοναρχία μετατρέποντάς την σε συνταγματική και όχι να την καταργήσει. Στην πορεία όμως, η μοναρχία καταργήθηκε και μετά από περιόδους τρομοκρατίας αλλά και οργάνωσης δίκαιου κράτους, η νεοσύστατη Δημοκρατία καταλύθηκε από τον Ναπολέοντα Α΄ Βοναπάρτη.[25]

Στη νεότερη εποχή, και ειδικά γύρω από τον εορτασμό των 200 ετών της Επανάστασης, αναπτύχθηκε μια "αναθεωρητική" ιστοριογραφία (κυρίως από αγγλοσάξονες συγγραφείς) που αμφισβητεί τον κοινωνικό, ταξικό και οικονομικό χαρακτήρα της. Για παράδειγμα, ο A. Gobban, στο έργο του "Ο μύθος της Γαλλικής Επανάστασης", θεωρεί ότι δεν υπήρξε μια επανάσταση αλλά μάλλον πολλές: μια επανάσταση των γραφειοκρατών εναντίον των διοικητικών δομών του Παλαιού Καθεστώτος, των ιδιοκτητών αγροτικής γης και των αστών καταναλωτών εναντίον της αγροτικής μεταρρύθμισης, των πόλεων εναντίον της επαρχίας και της επαρχίας εναντίον των πόλεων. Αυτά τα αντιφατικά και συχνά αλληλεπικαλυπτόμενα κινήματα δεν παρήγαγαν κάποια σημαντικό κοινωνικό μετασχηματισμό ούτε σημαντικό «εκσυγχρονισμό», ούτε καν πολιτικές αλλαγές διάρκειας. Μετά από την αναταραχή, το τοπίο της πολιτικής και της κοινωνίας στη Γαλλία ήταν το 1815 περίπου ίδιο όπως και το 1789.[27]

Η επανάσταση είχε πολλά αίτια, από τα οποία τα σημαντικότερα είναι η φιλοσοφία του Διαφωτισμού κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, η οποία προπαγάνδιζε μία αποστροφή κατά της

απόλυτης μοναρχίας. Επίσης η ενίσχυση της αστικής τάξης: Οι δύο πρώτες τάξεις, ο κλήρος και οι ευγενείς μοιράζονταν ως τότε την πολιτική δύναμη. Οι αστοί, οι φτωχοί εργαζόμενοι των πόλεων και οι αγρότες δεν είχαν κανένα δικαίωμα στην εξουσία, παρόλο που η αστική τάξη κατείχε πρωταρχικό ρόλο στη λειτουργία της οικονομίας. Και τέλος σημαντικό ρόλο έπαιξε και η οικονομική κρίση εκείνη την εποχή, καθώς και η γενικότερη κρίση του φεουδαρχικού συστήματος.[26]

2.4 Καθιέρωση του κοινοβουλευτισμού στην σύγχρονη Ελλάδα

Παρόλο που ο Ιωάννης Καποδίστριας εκλέχθηκε ως πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας από την Γ' Εθνοσυνέλευση στην Τροιζήνα, συγκέντρωσε όλες τις εξουσίες στα χέρια του κυβερνώντας απολυταρχικά.

Μετά τον θάνατό του, το 1833 οι “Προστάτιδες Δυνάμεις” επέβαλλαν ως Βασιλιά τον Όθωνα, εγκαθιδρύοντας έτσι την απόλυτη μοναρχία. Με τη θέσπιση του Συντάγματος του 1844 καταργήθηκε η απόλυτη μοναρχία, που επιβλήθηκε από το 1833 και καθιερώθηκε η συνταγματική μοναρχία. Το πολίτευμα αυτό διατηρήθηκε είκοσι χρόνια, μέχρι την έξωση του Όθωνα, το 1862. Μετά την επανάσταση του 1843 διεξάγονται εκλογές για συντακτική συνέλευση και με το Σύνταγμα του 1844 ιδρύεται το πρώτο-μετά τις επαναστατικές συνελεύσεις- ελληνικό κοινοβούλιο και η γερουσία. Η μεγάλη προσφορά της συνταγματικής αλλαγής, που άρχισε το 1843 ήταν η δημιουργία κοινοβουλίου. Πρόκειται για το πρώτο ελληνικό κοινοβούλιο, που αποτέλεσε τη βάση της δημιουργίας και εξέλιξης του ελληνικού κοινοβουλευτισμού.[28]

Με την υιοθέτηση του Συντάγματος του 1844 καταργήθηκε η απόλυτη μοναρχία, η οποία και έτσι δημιουργήθηκε η συνταγματική μοναρχία. Το σύστημα αυτό διατηρήθηκε για είκοσι χρόνια, μέχρι την απέλαση του Όθωνα το 1862. Μετά το κίνημα του 1843 διεξήχθησαν εκλογές για την σύσταση συντακτικής συνέλευσης. Το μεγαλύτερο επίτευγμα ήταν η δημιουργία ενός κοινοβουλίου, έστω και αν αυτό δεν είχε ουσιαστικές αρμοδιότητες. Πρόκειται για το πρώτο ελληνικό κοινοβούλιο, γεγονός που αποτέλεσε σταθμό σε ότι αφορά την μετέπειτα καθιέρωση της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας στην Ελλάδα.[28]

Το Σύνταγμα του 1864 όριζε ως πολίτευμα τη βασιλευόμενη αντιπροσωπευτική (μη κοινοβουλευτική) δημοκρατία και παρόλο που παρέμεινε τυπικά αμετάβλητο μέχρι το 1911 στην πράξη υπέστη μεταβολή το 1875 με την εισαγωγή και καθιέρωση του κοινοβουλευτικού συστήματος η οποία δεν επέφερε και μεταβολή κάποιας συνταγματικής διάταξης ή ακόμα, αναθεώρηση του Συντάγματος.[29]

Η αυθαίρετη αντικατάσταση κυβερνήσεων από μέρους του βασιλιά Γεωργίου Α και οι

προσωπικές κυβερνήσεις μειοψηφίας που λάμβαναν την εξουσία από το 1868, επειδή απολάμβαναν την εύνοια του βασιλιά, προκαλούσαν δυσφορία στον τότε πολιτικό κόσμο. Επίσης η μία κυβέρνηση διαδεχόταν την άλλη σε πολύ σύντομα χρονικά διαστήματα. Χαρακτηριστικό είναι πως μέσα σε τρία χρόνια και πέντε μήνες διεξήχθησαν τέσσερις φορές εκλογές, την περίοδο 1872-1875.

Οι εκλογές του 1874 δεν έδωσαν πλειοψηφία σε κανένα κόμμα με αποτέλεσμα να εντείνονται οι προσπάθειες παραβίασης του αδιάβλητου των εκλογών, να συνεχίζονται οι εκβιασμοί και η άσκηση βίας εις βάρος των ψηφοφόρων να πολλαπλασιάζεται. Η κατάσταση αυτή της διαφθοράς έκανε επιτακτική την ανάγκη αλλαγής του πολιτικού σκηνικού.

Ένας πρωτοεμφανιζόμενος πολιτικός άνθρωπος, ο Χαρίλαος Τρικούπης, στάθηκε αφορμή για την αλλαγή των πολιτικών πραγμάτων. Συνειδητοποίησε πως ο τρόπος διακυβέρνησης της χώρας δεν ήταν ευεργετικός για την πρόοδό της, ούτε σύμφωνος με τις πολιτικές του πεποιθήσεις. Πίστευε πως η λύση για την πολιτική αστάθεια της χώρας ήταν η εγκαθίδρυση του κοινοβουλευτισμού με την ανάθεση σχηματισμού κυβέρνησης στα κόμματα πλειοψηφίας και την αντίστοιχη απαγόρευση αυτού του δικαιώματος σε κομματικές μειοψηφίες ώστε να δημιουργηθούν σταθερές κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Με το άρθρο του "Τις πταίει" που δημοσιεύτηκε ανυπόγραφο στις 29 Ιουνίου του 1874 στην εφημερίδα "Καιροί", κατέκρινε τις κυβερνήσεις μειοψηφίας που έλαβαν εξουσία από 1868 και μετά ενώ δεν συγκέντρωναν την αποδοχή του λαού ούτε την εμπιστοσύνη της βουλής, τύγγαναν όμως βασιλικής εύνοιας. Χαρακτήριζε τις εκλογές νόθες και στιγματίζε τη πολιτική του βασιλιά. Παρόλο το άρθρο, η κρίση συνεχίστηκε για αρκετούς μήνες.[37]

Τον Απρίλιο του 1875, ο βασιλιάς θέλησε να αναθέσει την πρωθυπουργία στον Α. Κουντουριώτη που αντιλήφθηκε ότι δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση και πρότεινε στον βασιλιά τον Τρικούπη για πρωθυπουργό αν και δεν ήταν ούτε υπουργός. Αυτός δέχτηκε την πρωθυπουργία του Τρικούπη δίνοντας τη δυνατότητα διεξαγωγής αδιάβλητων εκλογών ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του λαού. Ο Τρικούπης οδήγησε τη χώρα σε εκλογές 18-21 Ιουλίου 1875 και αφού τερματίστηκαν, η νέα βουλή συνεδρίασε για πρώτη φορά 11/8/1875 οπότε εκφωνήθηκε ο βασιλικός λόγος τον οποίο είχε γράψει ο Τρικούπης. Με το λόγο αυτό ο Τρικούπης ανέδειξε το πρότυπο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, σύμφωνα με το οποίο τις ενέργειες των βουλευτών ακολουθεί η πολιτική ευθύνη και η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τους βουλευτές μέσω των παρατάξεων πλειοψηφίας στις οποίες υπάγονται. Ο βασιλιάς παραιτείται από ορισμένες εξουσίες του, όπως το δικαίωμα διάλυσης της βουλής και ανάδειξης υπουργών και πρωθυπουργού.[30,29]

Από το 1875, χρονολογία σταθμό για τη μετέπειτα πολιτική ζωή, το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα μεταβάλλεται. Με τη διακήρυξη της αρχής της δεδηλωμένης και τις μετατροπές που επέφερε στο κυβερνητικό σύστημα αρχίζει μια νέα περίοδος κοινοβουλευτισμού. Η περίοδος αυτή

διακρίνεται σε δύο φάσεις, η πρώτη φάση καλύπτει το διάστημα από 1875 έως 1927 ενώ η δεύτερη φάση από 1972 ως το 1986.

Η δεδηλωμένη είναι συνταγματικοπολιτική κατάσταση που αφορά τη στάση του κοινοβουλίου απέναντι στη νέα κυβέρνηση που πρόκειται να σχηματιστεί. Συγκεκριμένα, πρόκειται για εμπιστοσύνη που δείχνει η κοινοβουλευτική πλειοψηφία προς τη νέα κυβέρνηση πριν ακόμη γίνει αίτηση παροχής ψήφου εμπιστοσύνης.[30]

Η αρχή της δεδηλωμένης σε αντίθεση με τη δεδηλωμένη αποτελεί συνταγματικό κανόνα, κανόνα δικαίου από τον οποίο προκύπτει ότι επιβάλλεται ο διορισμός κυβέρνησης πλειοψηφίας αυτής δηλαδή που συγκεντρώνει την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών και απαγορεύεται ο σχηματισμός κυβέρνησης μειοψηφίας. Απαρτίζεται από δύο διαστάσεις με κριτήριο την θετική της και την αρνητικής έννοια. Πρόκειται για τη δεδηλωμένη πλειοψηφία και τη δεδηλωμένη μειοψηφία. Αν και ο όρος δεδηλωμένη αναφέρεται στη δεδηλωμένη πλειοψηφία, ουσιαστικά περικλείει και τη δεδηλωμένη μειοψηφία. Η αρχή της δεδηλωμένης υπαγορεύει την ανάδειξη κυβέρνησης πλειοψηφίας ενώ ταυτόχρονα απορρίπτει κατηγορηματικά τον διορισμό κυβέρνησης μειοψηφίας. Συνεπώς, η μία όψη της αρχής απαγορεύει την άλλη αλλά και η θετική διάσταση υπερισχύει της αρνητικής. Για να διοριστεί η κυβέρνηση πρέπει να κερδίσει τη δεδηλωμένη κοινοβουλευτική πλειοψηφία και τη δεδηλωμένη εμπιστοσύνη διαφορετικά όταν δεν υπάρχει δεδηλωμένη πλειοψηφία, δεν υπάρχει και δεδηλωμένη εμπιστοσύνη, υπάρχει η βούληση της βουλής ως δεδηλωμένη δυσπιστία με αποτέλεσμα να μη διορίζεται η κυβέρνηση.[37,29]

Η έννοια του κοινοβουλευτικού συστήματος δεν είναι ενιαία. Το κοινοβουλευτικό σύστημα αποτελείται από τρεις μερικότερες διαστάσεις. Η εξάρτηση της κυβέρνησης από τη βουλή έχει αρχικά τη μορφή της ανάδειξης της κυβέρνησης, τη μορφή του ελέγχου και τη μορφή της διατήρησης. Επομένως όταν μιλάμε για κοινοβουλευτική αρχή εννοούμε:

α) Την ανάδειξη της κυβέρνησης από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία (εδώ ανήκουν και οι διερευνητικές εντολές).

β) Τον κοινοβουλευτικό έλεγχο από τη βουλή με τη μορφή της πολιτικής ευθύνης των υπουργών και τέλος,

γ) Τη διατήρηση της κυβέρνησης στην εξουσία, μέσω της ψήφου εμπιστοσύνης.

Η αρχή της δεδηλωμένης δεν ταυτίζεται με το κοινοβουλευτικό σύστημα αλλά αποτελεί μερικότερη διάσταση αυτού. Το κοινοβουλευτικό σύστημα με τη καθιέρωση της αρχής της δεδηλωμένης ολοκληρώνεται και τελειοποιείται. Η αρχή της δεδηλωμένης οδήγησε στην μεταβολή και εξέλιξη του πολιτεύματος ενώ συνέβαλε στην ενδυνάμωση της θέσης της πλειοψηφίας στην πολιτική ζωή και στην ενίσχυση της κοιμματικής Δημοκρατίας.[28]

2.5 Εκλογικά συστήματα.

Εκλογικό σύστημα είναι η μέθοδος υπολογισμού με την οποία οι ψήφοι μετατρέπονται σε έδρες. Με άλλα λόγια είναι η μέθοδος η οποία δίνει το τελικό εκλογικό αποτέλεσμα. Μέρος του εκλογικού συστήματος αποτελεί ουσιαστικά και η διαίρεση της επικράτειας σε εκλογικές περιφέρειες. Εκλογική περιφέρεια είναι το τμήμα της επικράτειας στο οποίο αντίστοιχο τμήμα του λαού εκλέγει τους αντιπροσώπους του.[49]

Οι εκλογικές περιφέρειες μπορεί να είναι μονοεδρικές, ελάσσονες (ολιγοεδρικές), μείζονες (εμπεριέχονται ελάσσονες περιφέρειες) ή μπορεί να θεωρείται το σύνολο της επικράτειας ως μία και μόνη εκλογική περιφέρεια

Τα πλειοψηφικά συστήματα

α) Το σύστημα της σχετικής πλειοψηφίας (με ένα γύρο).

Το αρχαιότερο και απλούστερο εκλογικό σύστημα το οποίο εξακολουθεί να επικρατεί στον αγγλοσαξονικό κόσμο είναι το σύστημα της σχετικής πλειοψηφίας. Εκλέγεται όποιος υποψήφιος πάρει τις περισσότερες ψήφους (όποιος έρθει πρώτος). Κανονικά το σύστημα αυτό προϋποθέτει τη διαίρεση της επικράτειας σε μονοεδρικές περιφέρειες. Όταν το σύστημα της σχετικής πλειοψηφίας εφαρμόζεται σε πολυεδρικές περιφέρειες, είναι πολύ συζητήσιμο αν ανταποκρίνεται στις δημοκρατικές απαιτήσεις.[48]

Το πλειοψηφικό σύστημα αγγλικού τύπου συγκεντρώνει πολύ μεγάλα πλεονεκτήματα. Θέτει τον εκλογέα ενώπιον των ευθυνών του. Τον υποχρεώνει να εκφράζεται μια κι έξω. Ο ψηφοφόρος δεν μπορεί να διορθώσει την ψήφο του. Η ψυχολογία των ψηφοφόρων επιδρά στα κόμματα.

β) Το σύστημα της απόλυτης πλειοψηφίας (με δύο γύρους). Πρόκειται για προσαρμογή του προηγούμενου συστήματος στις απαιτήσεις ιδίως της γαλλικής πολιτικής ζωής όπου στις εκλογές αντιπαρατάσσονται περισσότερα από δύο αξιόλογα κόμματα. Οι περιφέρειες είναι μονοεδρικές και εκλέγεται όποιος υποψήφιος συγκεντρώνει ψήφους περισσότερες από το άθροισμα των ψήφων όλων των άλλων (πρώτος γύρος) δηλ την απόλυτη πλειοψηφία.

Όταν κανένας υποψήφιος δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται (δεύτερος γύρος) οπότε αρκεί η σχετική πλειοψηφία. Κάθε υποψήφιος μπορεί να αποχωρήσει από τον αγώνα μεταξύ δύο γύρων, αλλά για να συμμετάσχει στον δεύτερο απαιτείται συνήθως να έχει συγκεντρώσει ορισμένο ποσοστό στον πρώτο.[48]

Στο σύστημα της απόλυτης πλειοψηφίας υφέρπει η ιδέα ότι ο αντιπρόσωπος έχει μεγαλύτερο κύρος, όταν τον αναδεικνύει επαρκής αριθμός ψήφων.

Το πλειοψηφικό σύστημα με δύο γύρους ευνοεί τα κεντρικά κόμματα, που μπορούν ευκολότερα να συνάψουν συμμαχίες, δεν οδηγεί σε δικομματισμό και δεν σχηματίζει κατά ανάγκη συμπαγείς κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες.

Τα αναλογικά συστήματα

Το ιδεώδες των αναλογικών συστημάτων είναι το ηλίκο της διαιρέσεως του ποσοστού επί τοις εκατό σε κοινοβουλευτικές έδρες τις οποίες κερδίζει σε όλη την επικράτεια ένα κόμμα δια του ποσοστού επί τοις εκατό σε ψήφους τις οποίες λαμβάνει σε όλη την επικράτεια το ίδιο κόμμα να ισούται με τη μονάδα.[49]

Αυτό το ηλίκο ονομάζεται δείκτης αντιπροσωπευτικότητας. Προφανώς είναι στη πράξη αδύνατο να ισούται το ηλίκο με την ακέραιη μονάδα. Άρα αρκεί να την προσεγγίζει. Με άλλα λόγια, είναι αδύνατον μία έδρα να κατατμηθεί και να μοιρασθεί σε περισσότερα κόμματα. Το ιδεώδες επιδιώκεται καλύτερα, όπου όλη η επικράτεια αποτελεί ενιαία εκλογική περιφέρεια. Κάτι τέτοιο όμως συμβαίνει σπανιότατα.

Η αναλογική δεν προσφέρει κυβερνητική πλειοψηφία και οι εκλογές δεν λειτουργούν ως κύρωση προς την κυβερνητική πλειοψηφία που αποτυγχάνει να λύσει τα προβλήματα. Την πολιτική ζωή τη ρυθμίζουν τα μικρά κόμματα και έτσι προκαλούνται κυβερνήσεις συνεργασίας

Όταν η κατανομή των εδρών στα κόμματα γίνεται στο επίπεδο της επικράτειας και όχι των εκλογικών περιφερειών, υπάρχουν δύο συστήματα, το σύστημα του εθνικού εκλογικού μέτρου και το σύστημα του σταθερού εκλογικού μέτρου.

Στην περίπτωση που οι έδρες είναι προκαθορισμένες, το εθνικό εκλογικό μέτρο είναι το ηλίκο της διαιρέσεως του συνόλου των εγκύρων ψήφων δια του αριθμού των εδρών της βουλής. Εν συνεχεία, διαιρούμε το σύνολο των ψήφων κάθε κόμματος για να βρούμε τον αριθμό των εδρών του.

Αντίθετα όταν το εκλογικό μέτρο είναι προκαθορισμένο (πχ 30.000 ψήφοι θα αντιστοιχούν σε μια έδρα), τότε το σύνολο των εδρών δεν είναι προκαθορισμένο αλλά για να προκύψει θα πρέπει να διαιρεθεί το σύνολο των ψήφων με το προκαθορισμένο εκλογικό μέτρο

Για την κατανομή των εδρών στα κόμματα υπάρχουν διάφορες μέθοδοι

α) Μέθοδος Hare. Σε αυτή την μέθοδο το εκλογικό μέτρο είναι η διαίρεση του συνόλου των εγκύρων ψήφων δια του αριθμού των εδρών. Ο κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσες είναι το ηλίκο της διαίρεσης των ψήφων του με το εκλογικό μέτρο(1η κατανομή). Τυχόν αδιάθετες έδρες κατανέμονται στους συνδυασμούς εκείνους με τα μεγαλύτερα υπόλοιπα που προέκυψαν από την 1η κατανομή (Με την σειρά).[48]

β) Μέθοδος d' Hondt. Σε αυτή την μέθοδο οι ψήφοι των κομμάτων διαιρούνται με τους αριθμούς $1, \dots, n$ όπου n είναι ο αριθμός των διαθέσιμων εδρών μιας εκλογικής περιφέρειας. Οι

έδρες παραχωρούνται με την σειρά στους συνδυασμούς εκείνους που έχουν σχηματίσει τα μεγαλύτερα πηλικά. Αυτή η μέθοδος ευνοεί τα μεγαλύτερα κόμματα.[48]

γ) Μέθοδος Hagenbach-Bischof. Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιείται όταν το εκλογικό μέτρο προκύπτει κατά περιφέρεια ξεχωριστά και αφορούν την κατανομή των εδρών σε κάθε περιφέρεια (συνήθως έχει λίγες έδρες 3-5). Για να προκύψει το εκλογικό μέτρο στις έδρες προσμετράτε ο αριθμός 1. Αυτό ευνοεί τα μικρότερα κόμματα για να κερδίσουν κάποιες έδρες στην 1η κατανομή[48]

Τα μεικτά συστήματα

Η διαπίστωση ότι καμία πλειοψηφία δεν χρειάζεται ποσοστό εδρών μεγαλύτερο από 60% για να κάνει καλά τη δουλειά της οδηγεί σε μεικτά εκλογικά συστήματα, που συνδυάζουν στοιχεία αναλογικά και πλειοψηφικά και επιδιώκουν σταθερή κοινοβουλευτική πλειοψηφία χωρίς να συνθλίβουν τα μειοψηφικά πολιτικά ρεύματα. Οι δυνατότητες συνδυασμού είναι άπειρες, αλλά κάθε μεικτό σύστημα έχει έναν κορμό πλειοψηφικό ή αναλογικό και πρόσθετες ρήτρες από το άλλο σύστημα. Παραθέτουμε ενδεικτικά τα παρακάτω 3 συστήματα.[35]

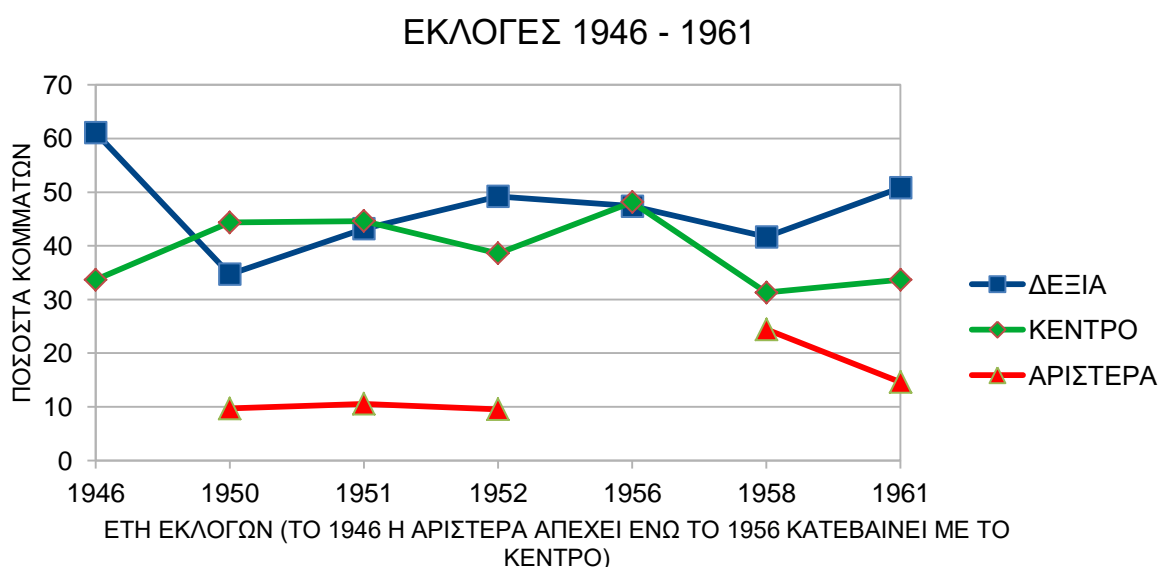
α) Η ελληνική ενισχυμένη αναλογική. Πρόκειται για σύστημα κατά βάση αναλογικό στο οποίο όμως ενισχύεται δραστικά το πρώτο κόμμα. Η ενίσχυση επιτυγχάνεται κυρίως με δύο τρόπους αφενός με υψηλά ποσοστά) συνήθως 17% των ψήφων σε όλη τη χώρα) για τη συμμετοχή των κομμάτων στη δεύτερη και Τρίτη κατανομή των εδρών (ως το 1981) και αφετέρου με τον υπολογισμό στη δεύτερη και Τρίτη κατανομή όχι των αχρησιμοποίητων ψήφων από την πρώτη κατανομή αλλά του συνόλου των ψήφων των κομμάτων της δεύτερης κατανομής.[49]

β) Το γερμανικό σύστημα των δύο ψήφων. Οι μισές βουλευτικές έδρες αντιστοιχούν σε μονοεδρικές περιφέρειες, στις οποίες διαιρείται όλη η επικράτεια. Οι άλλες μισές κατανέμονται στα ομόσπονδα κρατίδια που αποτελούν πολυεδρικές περιφέρειες. Κάθε εκλογέας έχει δύο ψήφους την πρώτη για τη μονοεδρική του περιφέρεια και τη δεύτερη για την περιφέρεια του κρατιδίου του. Αποφασιστική σημασία για την κομματική σύνθεση της ομοσπονδιακής βουλής δεν έχει η πρώτη ψήφος αλλά μόνο η δεύτερη.[49]

γ) Το ιταλικό σύστημα των δύο ψήφων. Κάθε εκλογέας διαθέτει δύο ψηφοδέλτια. Με το πρώτο ψηφίζει σε μονοεδρική περιφέρεια με σύστημα σχετικής πλειοψηφίας. Με το δεύτερο ψηφίζει σε πολυεδρική περιφέρεια με αναλογικό σύστημα και δεσμευμένους συνδυασμούς. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται σε εθνικό επίπεδο μεταξύ των κομμάτων που συγκεντρώνουν τουλάχιστον 4% των έγκυρων ψήφων. Για κάθε επιτυχόντα υποψήφιο μονοεδρικής περιφέρειας αφαιρούνται από τις ψήφους του κόμματός του στην αντίστοιχη πολυεδρική τόσες ψήφοι όσες έλαβε στη μονοεδρική ο αμέσως επόμενος υποψήφιος συν μία.[49]

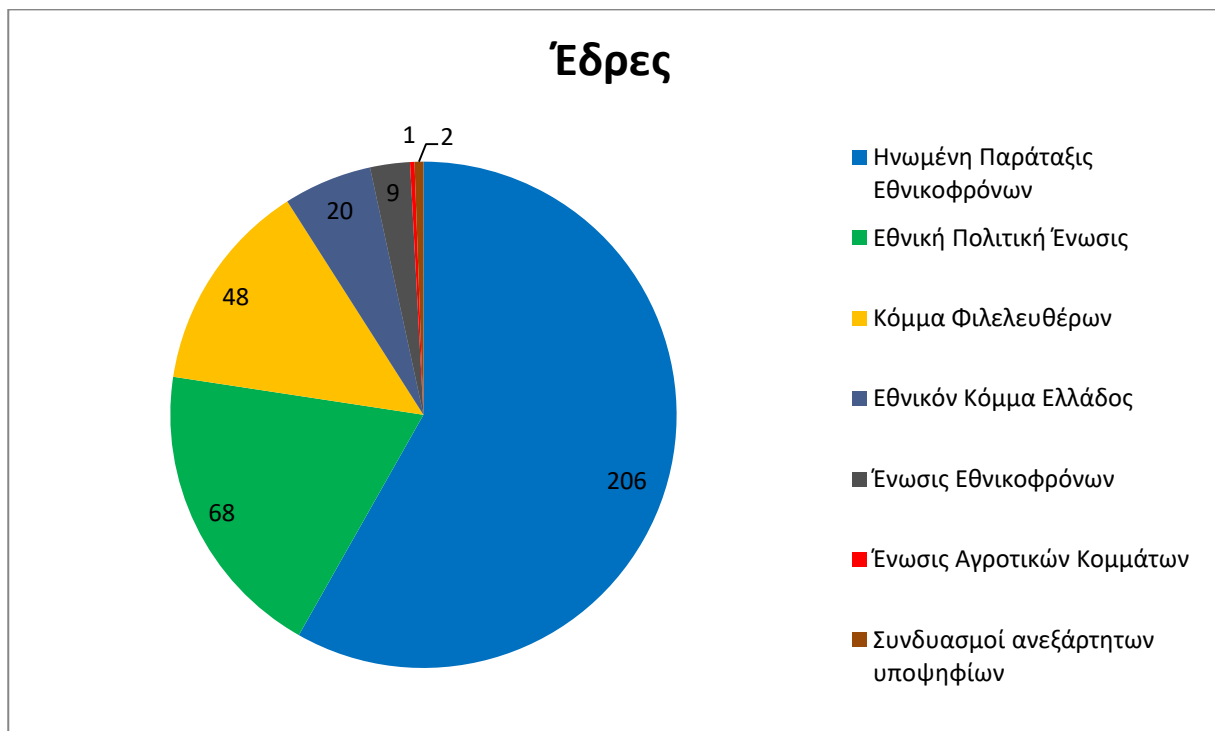
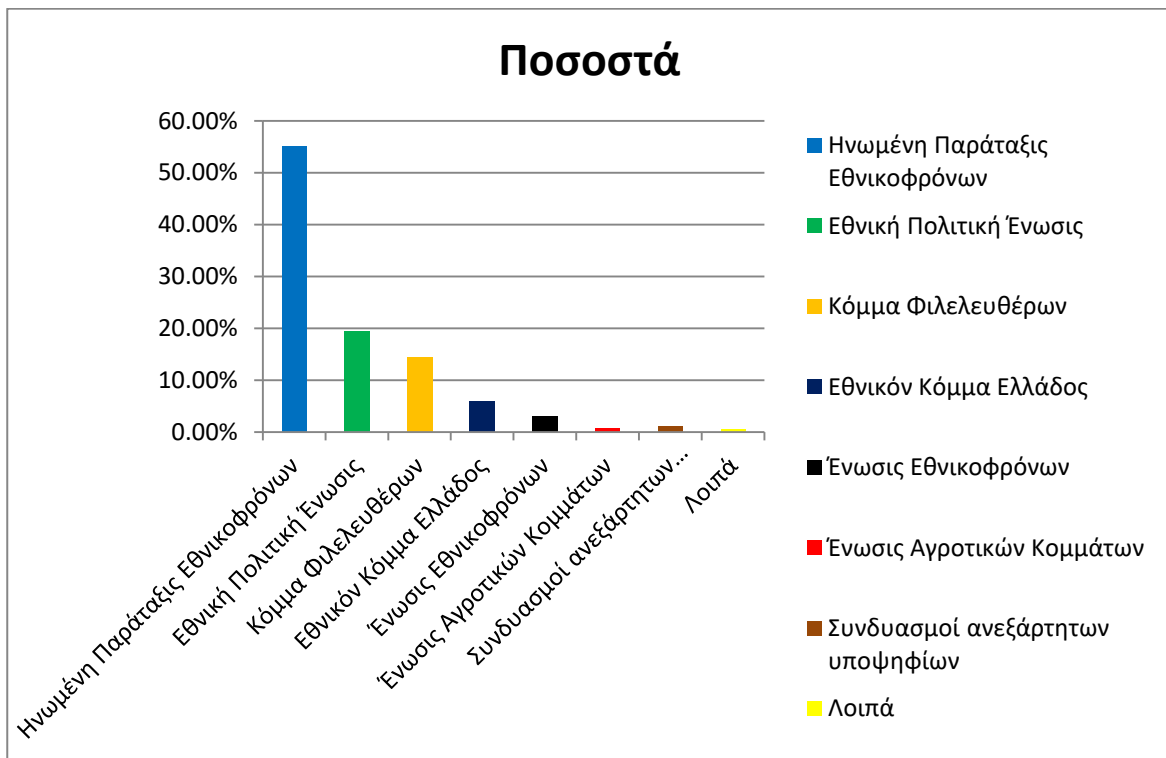
3. ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ(1946-1961). Η ΚΑΧΕΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα περιγράψουμε τις εκλογές που έλαβαν χώρα μεταπολεμικά. Συγκεκριμένα από τις πρώτες εκλογές του 1946 έως και τις εκλογές του 1961. Στο διάγραμμα που ακολουθεί θα αποτυπώσουμε την ισχύ των κομμάτων κατά την προαναφερόμενη περίοδο. Δεδομένου του πολυκερματισμού των κομμάτων και την συνεχή κατάργηση ή δημιουργία τους, θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια κατάταξη Δεξιά, κέντρο και αριστερά την συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στις άλλες περιόδους που θα ακολουθήσουν, η πολιτική γεωγραφία μπορεί να αλλάξει εισάγοντας σχηματισμούς όπως π.χ. κεντροαριστερά ή εφόσον τα κόμματα είναι παγιωμένα θα κάνουμε ευθεία αναφορά σε αυτά.

3.1 Εκλογές 1946 – Αποχή ΚΚΕ

Εκλογές 1946		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Ηνωμένη Παράταξις Εθνικοφρόνων	55.12%	206
Εθνική Πολιτική Ένωσις	19.28%	68
Κόμμα Φιλελευθέρων	14.39%	48
Εθνικόν Κόμμα Ελλάδος	5.96%	20
Ένωσις Εθνικοφρόνων	2.94%	9
Ένωσις Αγροτικών Κομμάτων	0.67%	1
Συνδυασμοί ανεξάρτητων υποψηφίων	1.09%	2
Λοιπά	0.55%	
Σύνολο	100.00%	354

Οι εθνικές εκλογές της 31ης Μαρτίου 1946 ήταν οι πρώτες εκλογές στη χώρα μας, μετά το 1936. Είχαν μεσολαβήσει η δικτατορία Μεταξά, το έπος του '40, η Κατοχή, η Αντίσταση, η Απελευθέρωση, τα Δεκεμβριανά και η Συμφωνία της Βάρκιζας. Αποδείχτηκαν μοιραίες, επειδή η έλλειψη συνεννόησης των πολιτικών δυνάμεων σηματοδότησε την έναρξη του εμφυλίου πολέμου,

οι επιπτώσεις του οποίου ταλαιπώρησαν τη χώρα για τα επόμενα τριάντα χρόνια.[4]

Από τις εκλογές απείχε το ΚΚΕ (Κουμμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος), πράγμα το οποίο θα αποδειχθεί στην συνέχεια ολέθριο για το ίδιο αλλά και για την Ελλάδα με την ευρεία έννοια (Θα αποτελέσει την απαρχή του Εμφυλίου πολέμου 1946-1949). Αξιοσημείωτο είναι ότι από την εκλογική διαδικασία απείχαν και διάφοροι κεντροαριστεροί σχηματισμοί, όπως οι αριστεροί φιλελεύθεροι, το προοδευτικό κόμμα Καφαντάρη, η ομάδα Καρτάλη κλπ.[36]

Οι εκλογές έγιναν με εκλογικό σύστημα απλής αναλογικής με ευρεία περιφέρεια. Τα αποτελέσματα των εκλογών ήταν: α) Ηνωμένη Παράταξις Εθνικοφρόνων, που ήταν ένας συνασπισμός 10 κομμάτων με κυρίαρχο το Λαϊκό Κόμμα του Κωνσταντίνου Τσαλδάρη. Μπορούμε να κατατάξουμε αυτό το σχήμα στη “Δεξιά”(ποσοστό 55,12%). β) Η Εθνική Πολιτική Ένωσις (ΕΠΕ) που ήταν ένας συνασπισμός 4 κομμάτων με κυρίαρχα το κόμμα “Βενιζελικών Φιλελευθέρων” του Σοφοκλή Βενιζέλου και το “Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα” του Γεωργίου Παπανδρέου. Θα κατατάσσαμε το συγκεκριμένο σχήμα στο “Κέντρο” (ποσοστό 19,28 %) γ) Το “Κόμμα Φιλελευθέρων” του Θεμιστοκλή Σοφούλη 14,39% και δ) Το “Εθνικόν Κόμμα Ελλάδος” του Ναπολέοντα Ζέρβα 5,96%. Τα δύο τελευταία κόμματα θα τα κατατάσσαμε, το πρώτο στον χώρο του “Κέντρου” και το δεύτερο στη “Δεξιά”. Τέλος τα υπόλοιπα μικρότερα κόμματα συγκέντρωσαν 5,25%.

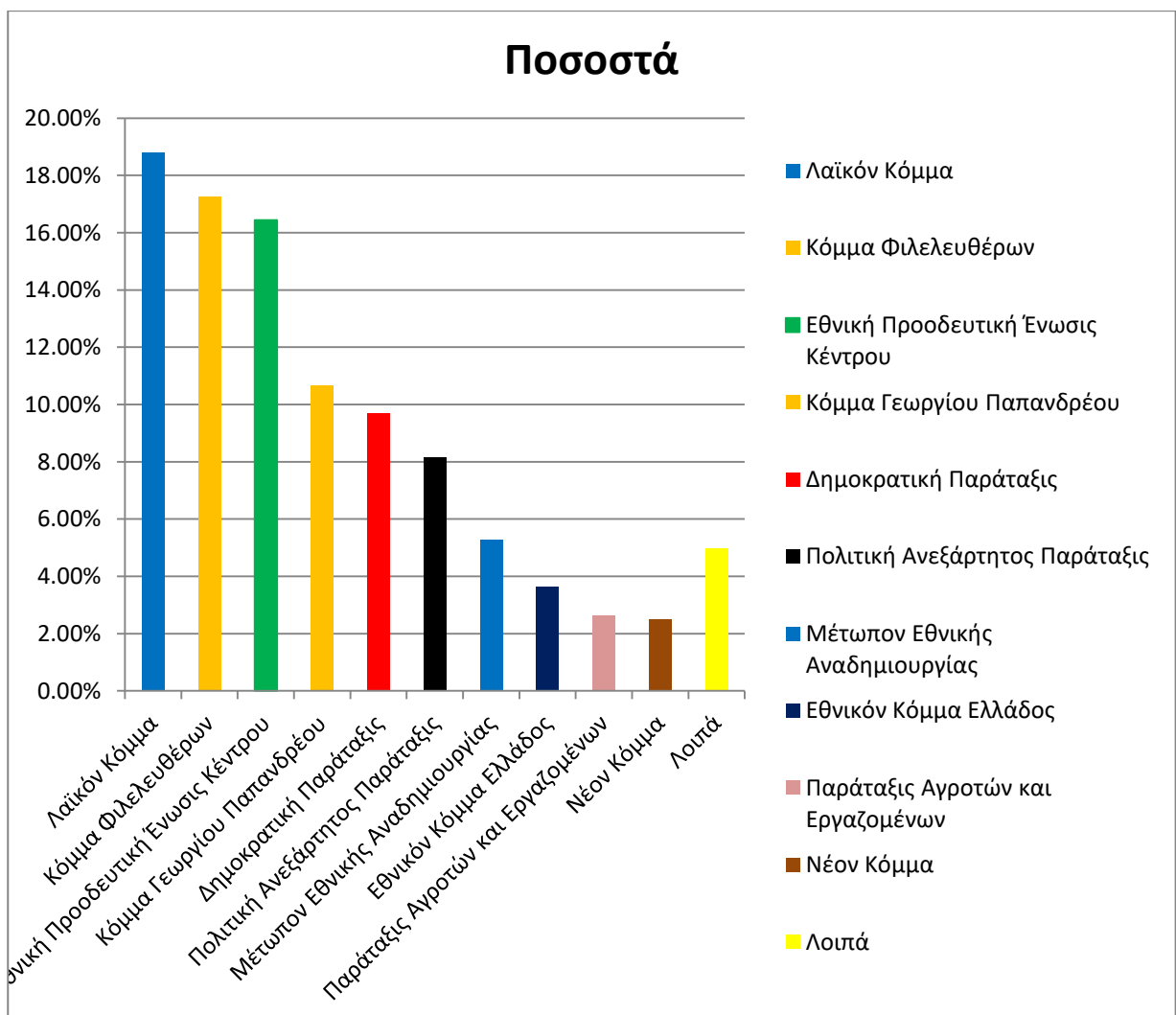
Όπως παρατηρούμε παραπάνω, υπάρχει η απόλυτη κυριαρχία της Δεξιάς παρατάξεως. Αυτή θα επιδράσει σημαντικά και στο Δημοψήφισμα που αφορούσε το πολιτειακό για την επαναφορά της Βασιλείας που έγινε λίγους μήνες μετά τις εκλογές.

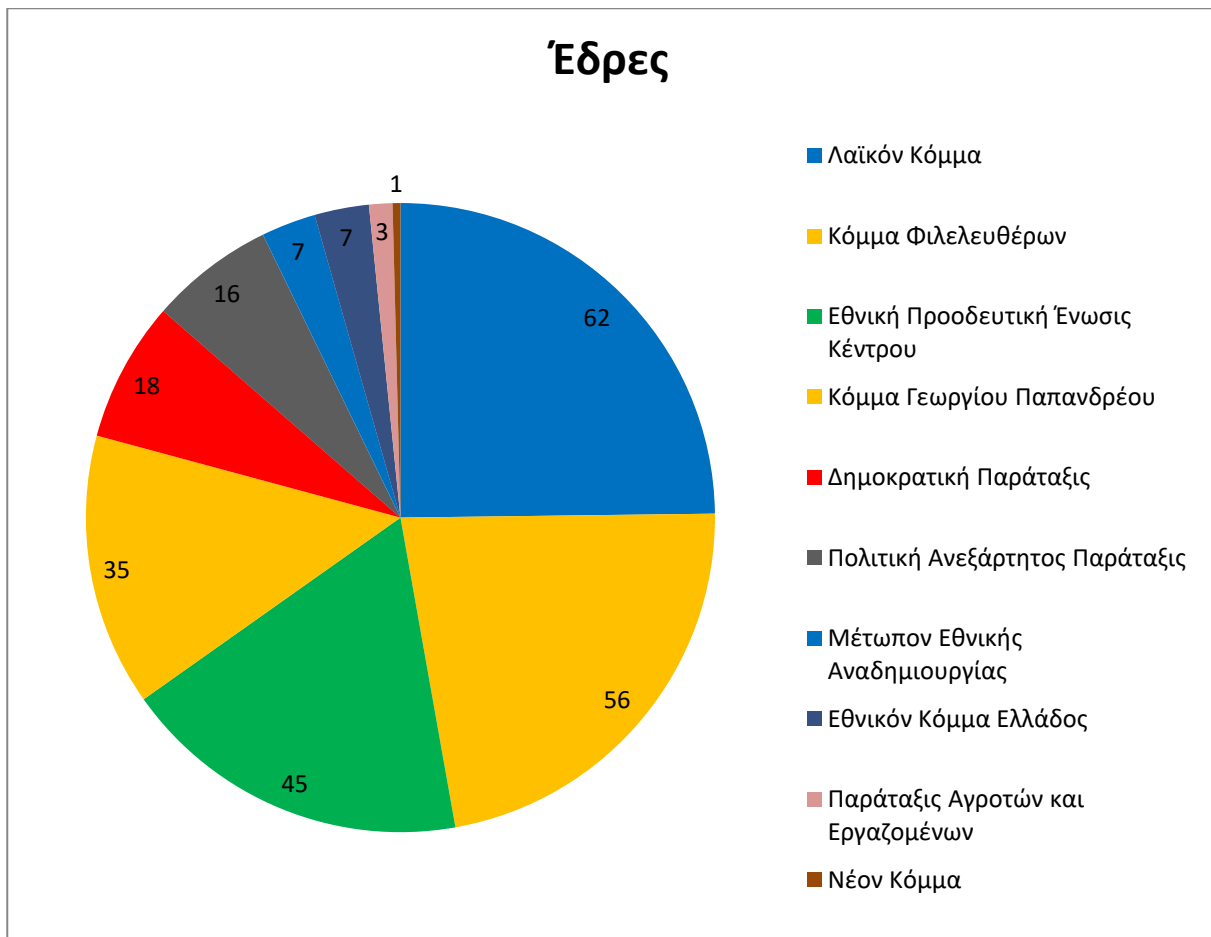
3.2 Εκλογές 1950 – 1951 – 1952 Δημιουργία του Ελληνικού Συναγερμού

Το 1949 έχουμε την λήξη του Εμφυλίου πολέμου με νικητή την εθνική – αστική παράταξη, η οποία αποτελούνταν από την “Εθνικόφρονα” φιλοβασιλική δεξιά αλλά και το φιλελεύθερο κέντρο.

Εκλογές 1950:

Εκλογές 1950		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Λαϊκόν Κόμμα	18.80%	62
Κόμμα Φιλελευθέρων	17.24%	56
Εθνική Προοδευτική Ένωσις Κέντρου	16.44%	45
Κόμμα Γεωργίου Παπανδρέου	10.67%	35
Δημοκρατική Παράταξις	9.70%	18
Πολιτική Ανεξάρτητος Παράταξις	8.15%	16
Μέτωπον Εθνικής Αναδημιουργίας	5.27%	7
Εθνικόν Κόμμα Ελλάδος	3.65%	7
Παράταξις Αγροτών και Εργαζομένων	2.62%	3
Νέον Κόμμα	2.50%	1
Λοιπά	4.96%	
Σύνολο	100.00%	250

Με το ΚΚΕ πλέον στην παρανομία, οι εκλογές της 5ης Μαρτίου 1950 θα διεξαχθούν, όπως και το 1946 με το σύστημα της απλής αναλογικής. Κύριο χαρακτηριστικό των εκλογών είναι ο πλήρης κατακερματισμός των πολιτικών δυνάμεων (κανένα κόμμα δεν λαμβάνει παραπάνω από 20%).

Το Λαϊκό Κόμμα που ήταν ο νικητής των εκλογών του 1946 θα καταλάβει την πρώτη θέση αλλά με ένα ποσοστό της τάξεως του 18,80%. Στον χώρο της Δεξιάς συγκαταλέγεται και η “Πολιτική Ανεξάρτητη Παράταξη” που είναι κατάλοιπο της Μεταξικής Δικτατορίας με ποσοστό 8,15%, καθώς επίσης και το “Μέτωπο Εθνικής Αναδημιουργίας” του Παναγιώτη Κανελλόπουλου με 5,27%. Τέλος το “Νέο Κόμμα” του νεοεισερχόμενου Σπύρου Μαρκεζίνη κατέλαβε ποσοστό μόλις 2,5%. [5]

Το κέντρο σε αυτές τις εκλογές είναι τριχοτομημένο μετά την δημιουργία της “Εθνικής Πολιτικής Ένωσις Κέντρου (ΕΠΕΚ) και την κάθοδό της στις εκλογές υπό τον Νικόλαο Πλαστήρα. Η ΕΠΕΚ θα πάρει ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 16,44%. Στην ΕΠΕΚ είχε συσπειρωθεί το σύνολο σχεδόν των στελεχών της κεντρίας παράταξης που δεν είχαν πολιτευθεί στις εκλογές του 1946, ενώ η κύρια ιδεολογική αναφορά της ήταν η επαγγελία της “ειρήνευσης” και της “αλλαγής”. Το κόμμα Φιλελευθέρων (Κ.Φ.) του Σοφοκλή Βενιζέλου που συγκέντρωσε 17,24% και το Κόμμα

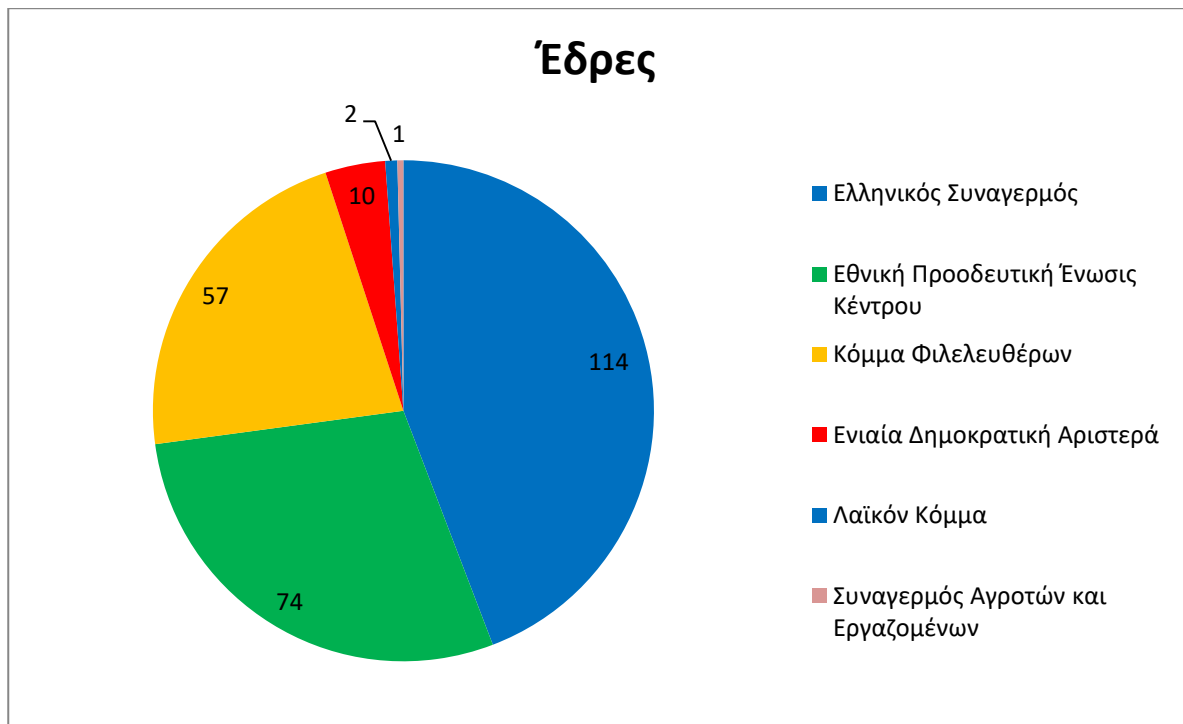
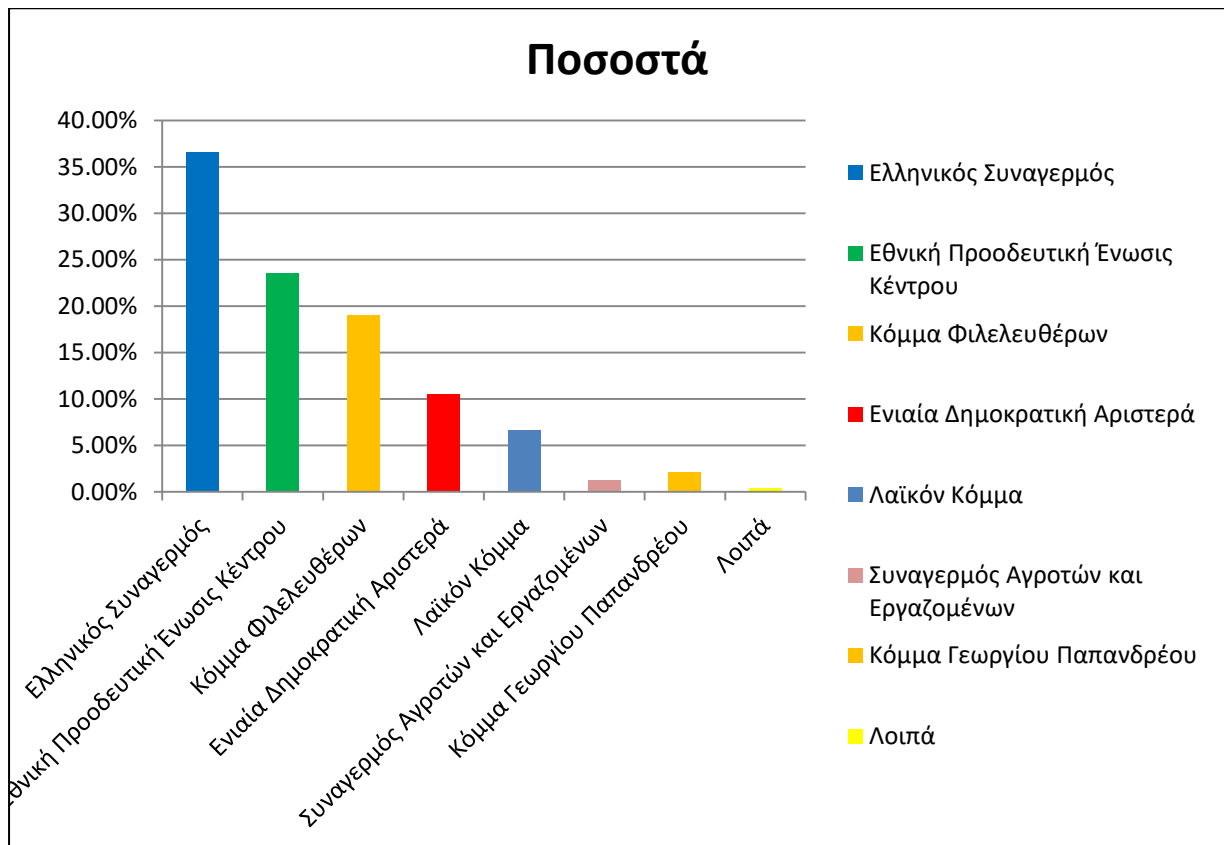
Γεωργίου Παπανδρέου που στην κοινοβουλευτική του παρουσία διατηρούσε τον τίτλο Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (ΔΣΚ) πήρε ένα ποσοστό της τάξης του 10,67%. [5]

Τέλος, ο χώρος της εαμογενούς αριστεράς εκπροσωπήθηκε κομματικά από την Δημοκρατική Παράταξη (Δ.Π.), η οποία συγκέντρωσε 9,70% των ψήφων. Η Δ.Π. είχε ιδρυθεί λίγο πριν τις εκλογές από τρία μικρά κόμματα, το Σοσιαλιστικό Κόμμα-Ένωση Λαϊκής δημοκρατίας (Σ.Κ.-ΕΛΔ), με πρόεδρο τον Αλέξανδρο Σβώλο, τους αριστερούς Φιλελεύθερους και το κόμμα του Ι. Σοφιανόπουλου, τα οποία είχαν συνεργασθεί με το ΕΑΜ στις εκλογές και το Δημοψήφισμα του 1946 και για αυτό το λόγο είχαν αποκλεισθεί από την ΕΠΕΚ. [5]

Αμέσως μετά τις εκλογές σχηματίστηκαν εναλλάξ βραχύβιες κυβερνήσεις συνεργασίας με τους Βενιζέλο και Πλαστήρα. Με δεδομένο τον κατακερματισμό του Κέντρου, οι Αμερικανοί αποφασίζουν ότι χρειάζεται μια αξιόπιστη λύση και έτσι ευνοούν την ένταξη στην πολιτική του αρχιστρατήγου Αλ. Παπάγου, με τον Βασιλέα να έχει επιφυλάξεις. Στις 6 Αυγούστου 1951 ο Στρατάρχης Παπάγος ίδρυσε επίσημα το κόμμα του υπό τον τίτλο «Ελληνικός Συναγερμός» κατ' απομίμηση του τίτλου «Συναγερμός του Γαλλικού Λαού» (Rassemblement du Peuple Français) του στρατηγού Ντε Γκωλ. [6]

Εκλογές 1951:

Εκλογές 1951		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Ελληνικός Συναγερμός	36.53%	114
Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου	23.49%	74
Κόμμα Φιλελευθέρων	19.04%	57
Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά	10.57%	10
Λαϊκόν Κόμμα	6.66%	2
Συναγερμός Αγροτών και Εργαζομένων	1.23%	1
Κόμμα Γεωργίου Παπανδρέου	2.10%	0
Λοιπά	0.38%	0
Σύνολο	100.00%	258

Οι εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου 1951 έγιναν με το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής το οποίο ευνοούσε τα μεγαλύτερα σε ποσοστό κόμματα. Σε αυτές συμμετείχε το νέο κόμμα του “Ελληνικού Συναγερμού” Ε.Σ. το οποίο συσπείρωσε την δεξιά συμπιέζοντας το Λαϊκό κόμμα. Συγκέντρωσε το ποσοστό 36,53 % το οποίο το καθιστούσε πρώτο κόμμα. Αποκόμισε 114

έδρες σε σύνολο 258 που σημαίνει ότι δεν είχε την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή. Το Λ.Κ. αν και συγκέντρωσε ένα ποσοστό 6,66% κατάλαβε μόλις 2 έδρες.

Σε ότι αφορά τα κόμματα του κέντρου το Κ.Φ. με αρχηγό τον Σοφοκλή Βενιζέλο συγκεντρώνει ποσοστό 19,04 και καταλαμβάνει 57 έδρες. Η ΕΠΕΚ θα σημειώσει αξιοσημείωτη άνοδο συγκεντρώνοντας 23,49% και 74 έδρες. Τα κόμματα του κέντρου θα έχουν έτσι πλειοψηφία στη βουλή με 131 βουλευτές. Το κόμμα του Γεωργίου Παπανδρέου θα πάρει μόλις 2,10% αλλά καμία έδρα θέτοντας έτσι υπαρξιακό ζήτημα για τον αρχηγό του.

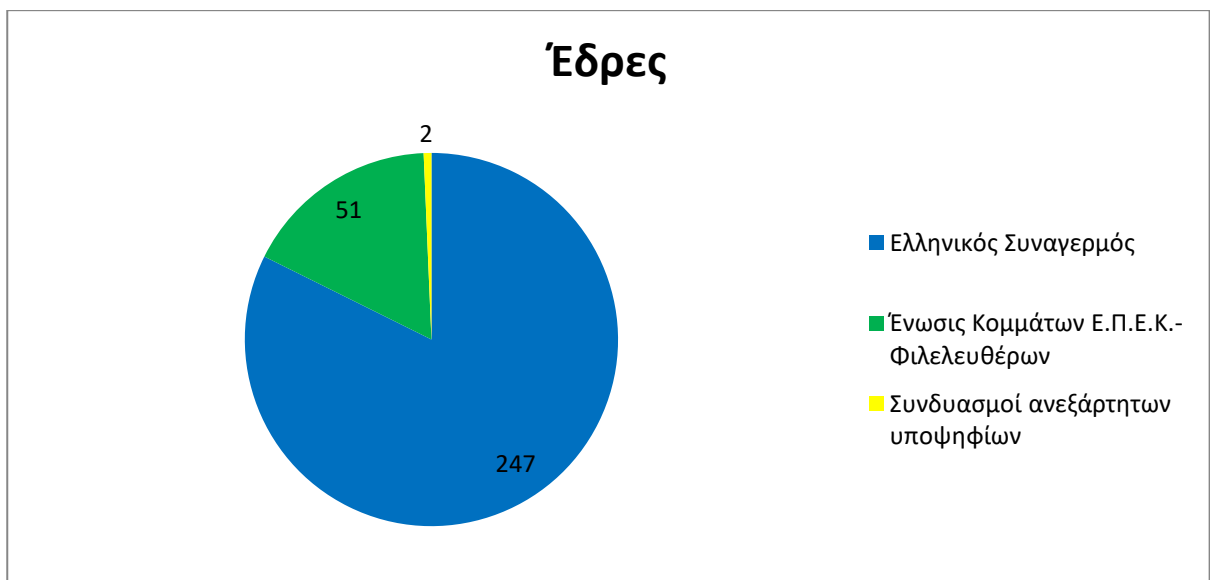
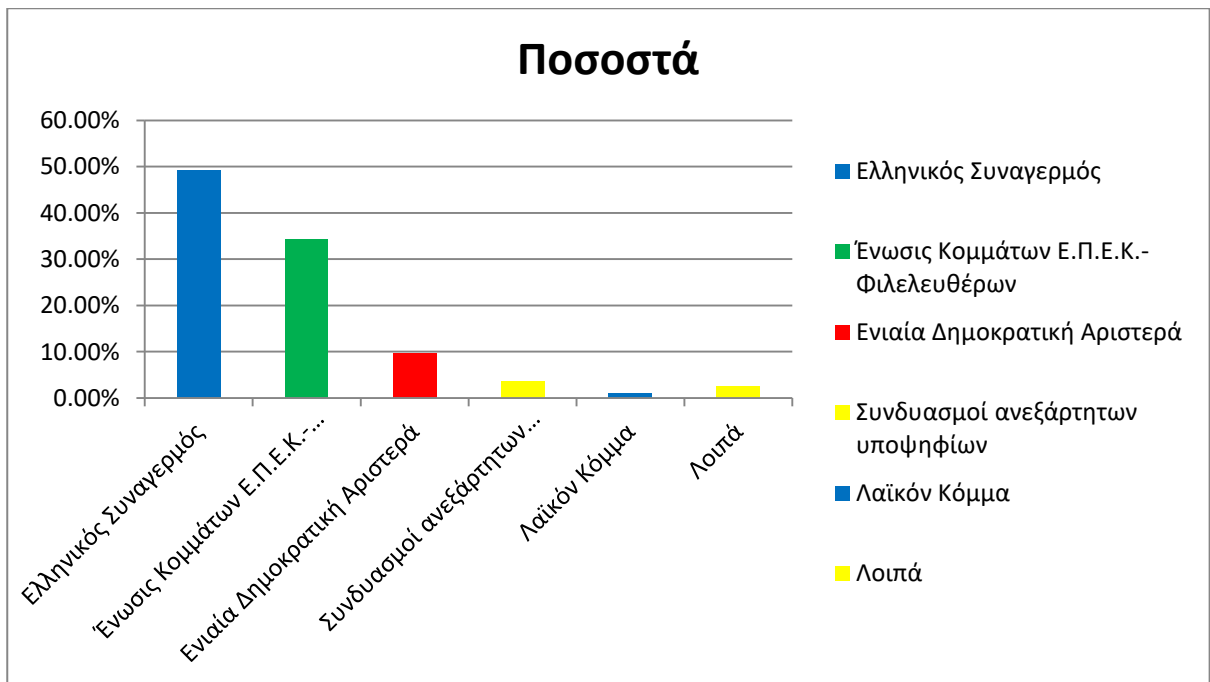
Τέλος σε ότι αφορά την αριστερά θα κατέβει στις εκλογές με την ονομασία “Ενιαία Δημοκρατική αριστερά” (ΕΔΑ). Θα συγκεντρώσει 10,57 % και 10 έδρες. Η ΕΔΑ θα αποτελέσει έως και το 1967 το νόμιμο κομματικό φορέα της κομμουνιστικής αριστεράς και έχει πρόεδρο τον Ιωάννη Πασαλίδη.[31]

Μετά τα αποτελέσματα ο Βασιλιάς Παύλος πρότεινε συνεργασία των τριών μεγάλων κομμάτων (ΕΣ , ΕΠΕΚ, ΚΦ) με πρωθυπουργό τον Παπάγο ο οποίος αρνήθηκε και πρότεινε διεξαγωγή νέων εκλογών αυτή τη φορά με πλειοψηφικό σύστημα. Το έκανε έχοντας κατά νου το 6,66% του Λ.Κ. καθώς επίσης και σε μια διείσδυση στα κόμματα του κέντρου έτσι ώστε να πετύχει αυτοδυναμία και να σχηματίσει έτσι μονοκομματική κυβέρνηση.[36]

Τελικά θα σχηματισθεί κυβέρνηση ΚΦ και ΕΠΕΚ υπό τον Πλαστήρα. Κύριο μέλημα της ήταν η ψήφιση του νέου συντάγματος, το οποίο και δημοσιεύτηκε την 1η Ιανουαρίου 1952, ως οριστικό σύνταγμα της Ελλάδος. Το σύνταγμα του 1952 αποτελούσε ελαφρώς αναθεωρημένη εκδοχή του συντάγματος του 1864/1911 και οι περιορισμένες καινοτομίες του, στις περισσότερες περιπτώσεις οδηγούσαν σε αλλοίωση του χαρακτήρα του πολιτεύματος. Το σύνταγμα αυτό ήταν σαφώς επηρεασμένο από το κλίμα του εμφυλίου[7].

Εκλογές 1952:

Εκλογές 1952		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Ελληνικός Συναγερμός	49.22%	247
Ένωσις Κομμάτων Ε.Π.Ε.Κ.-Φιλελευθέρων	34.22%	51
Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά	9.55%	0
Συνδυασμοί ανεξάρτητων υποψηφίων	3.57%	2
Λαϊκόν Κόμμα	1.05%	0
Λοιπά	2.39%	0
Σύνολο	100.00%	300

Οι εκλογές που έγιναν την 16 Νοεμβρίου 1952 έγιναν με το πλειοψηφικό σύστημα και θα αναδείξουν νικητή τον ΕΣ του Παπάγου με το εξαιρετικό ποσοστό του 49,22% και σύνολο εδρών 247 από 300 συνολικά. Όπως θα δούμε στην συνέχεια το κέντρο θα κάνει να συνέλθει για παραπάνω από μια δεκαετία. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο Γεώργιος Παπανδρέου για να επιβιώσει πολιτικά θα συνεργασθεί με τον ΕΣ για να εκλεγεί στη Βουλή.

Σε αυτές τις εκλογές το κέντρο, εξαιτίας του εκλογικού συστήματος, θα κατέλθει ενωμένο ως ένωση κομμάτων ΕΠΕΚ-Φιλελευθέρων. Θα συγκεντρώσουν συνυπολογίζοντας και διάφορους συνεργαζόμενους 38,60% και 53 μόνο έδρες.

Η ΕΔΑ θα βρεθεί προ διλήμματος για το αν θα πρέπει να προβεί σε εκλογικές συνεργασίες,

λόγω του πλειοψηφικού συστήματος, αλλά τελικά θα επιλέξει μια ουδέτερη στάση ρίχνοντας το σύνθημα “τι Πλαστήρας τι Παπάγος”. Τελικά θα καταλάβει το 9,55%, στο οποίο θα πρέπει να συνυπολογιστούν και κάποιοι συνδυασμοί συνεργασίας στις οποίες η ΕΔΑ συμμετείχε, πλην όμως λόγω και του εκλογικού συστήματος δεν θα καταλάβει καμία έδρα. Επομένως ουσιαστικά η ΕΔΑ θα διατηρήσει τις δυνάμεις των εκλογών του 1951.[37]

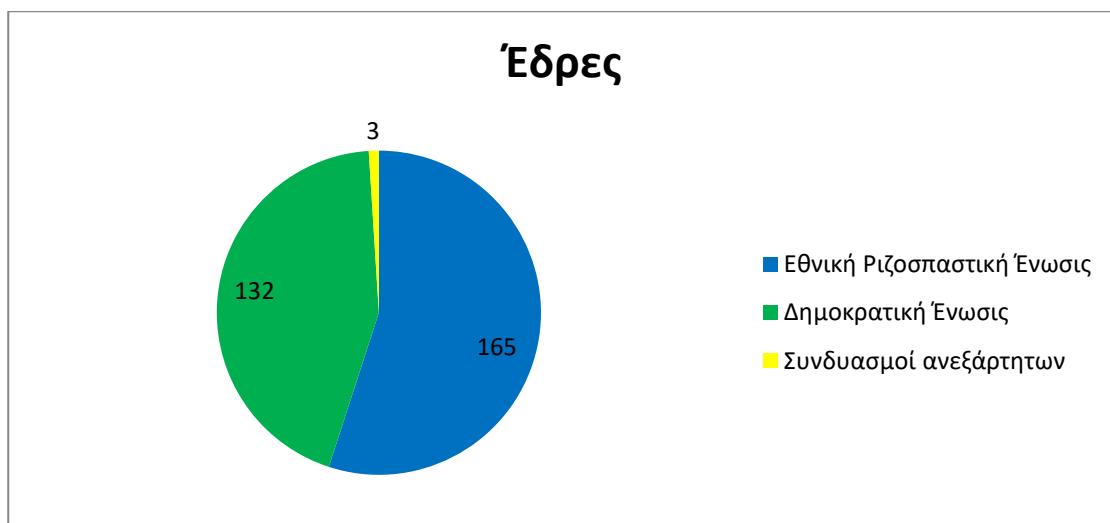
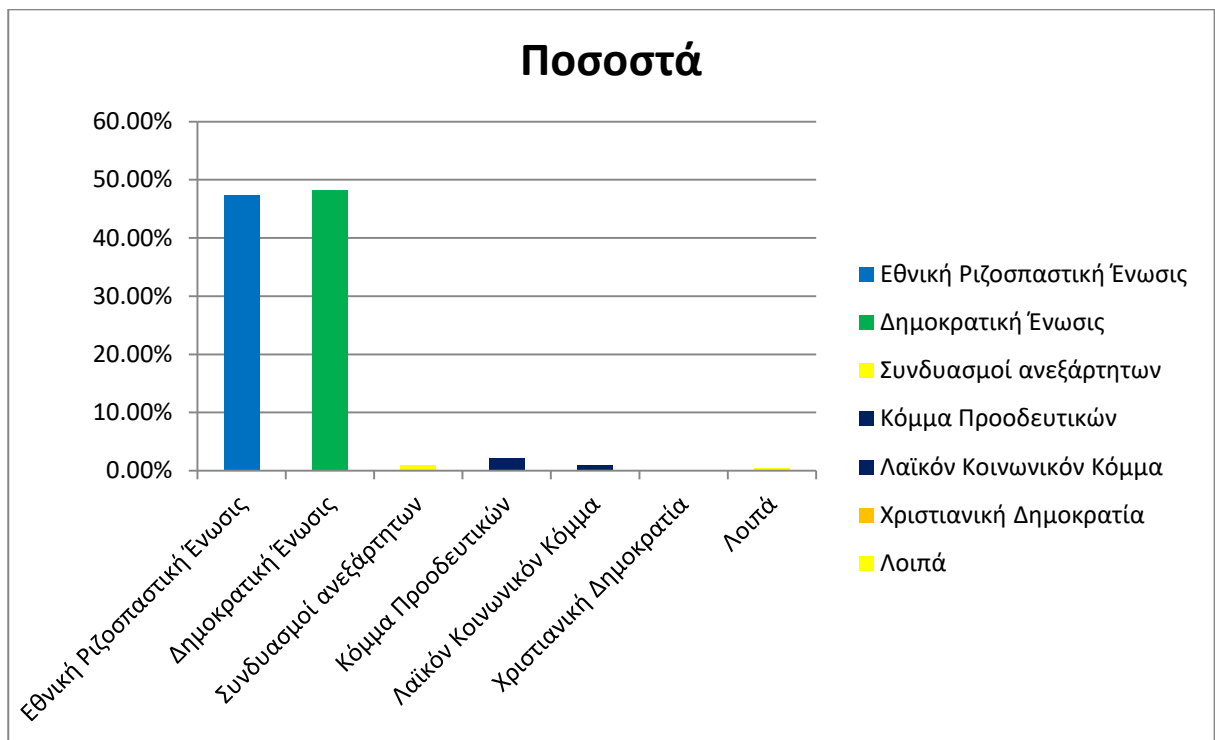
Οι εκλογές του 1952 έδωσαν την δυνατότητα στον Συναγερμό σχηματισμού μονοκομματικής κυβέρνησης μια σαφώς μακροχρόνια προοπτική. Είναι γεγονός ότι η κυβέρνηση Παπάγου θα ανορθώσει την οικονομία και σε αυτό συνέβαλε και η ικανότητα του υπουργού συντονισμού Σπ. Μαρκεζίνη. Ταυτόχρονα η Ελλάδα θα προσδεθεί απολύτως στο άρμα των ΗΠΑ. Από την άλλη πλευρά ο στρατός θα παραμένει αντιδημοκρατικός και προσηλωμένος στην αντιμετώπιση του κομμουνιστικού κινδύνου. Έτσι έχοντας απομακρύνει μετά το κίνημα του 1935 το σύνολο των δημοκρατικών-βενιζελικών αξιωματικών, θα παραμείνει αυστηρά υπό τον έλεγχο του ΙΔΕΑ (οργάνωση εντός του στρατεύματος) και θα ελέγχει τις προαγωγές με κύριο μέλημα την ακροδεξιά καθαρότητα.

Εντούτοις η κυβέρνηση του Παπάγου θα αρχίσει να αντιμετωπίζει προβλήματα, όπως την σύγκρουση και στη συνέχεια την αποχώρηση από τον Συναγερμό του πανίσχυρου υπουργού Σπύρου Μαρκεζίνη. Επίσης κατά τις δημοτικές εκλογές του 1954 θα επικρατήσουν συνδυασμοί συνεργασίας μεταξύ του κέντρου και της ΕΔΑ. Υπό αυτές τις πολιτικές συνθήκες ο Παπάγος θα ασθενήσει και τελικά θα αποβιώσει την 4η Οκτωβρίου 1955. Ο Βασιλιάς Παύλος ενεργώντας ως κομματάρχης της δεξιάς θα παρακάμψει την κομματική επετηρίδα του Συναγερμού και θα “διορίσει” πρωθυπουργό τον Κων. Καραμανλή αγνοώντας τους δύο αντιπροέδρους του Συναγερμού Στ. Στεφανόπουλο και Π. Κανελλόπουλο. Η προτίμηση του Βασιλέως προς τον Καραμανλή, ο οποίος είχε αδιαμφισβήτητες ικανότητες, οφείλεται στην εκτίμηση ότι θα μπορούσε να κρατήσει ενωμένη την δεξιά.[36]

Η κυβέρνηση Καραμανλή τελικά ψηφίστηκε από ένα σύνολο 200 περίπου βουλευτών, έχοντας έτσι μικρές απώλειες. Θα ψηφίσει ένα νέο εκλογικό σύστημα καταργώντας το πλειοψηφικό, το οποίο θα μπορούσε να καταστεί επικίνδυνο εξαιτίας της διαφαίνουσας εκλογικής σύμπραξης μεταξύ κέντρου και αριστεράς. Το νέο εκλογικό σύστημα αποκαλέστηκε “τριφασικό” προσαρμοσμένο στις συγκεκριμένες εκλογικές αναγκαιότητες της κυβερνητικής πλειοψηφίας εκείνη την εποχή. Ο Καραμανλής προχώρησε στην ίδρυση προσωποπαγούς κόμματος, την ΕΡΕ (Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση) και θα προκηρύξει εκλογές την άνοιξη του 1956.[31]

3.3 Εκλογές 1956. Άνοδος της ΕΡΕ και του Κων. Καραμανλή στην εξουσία.

Εκλογές 1956		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση	47.38%	165
Δημοκρατική Ένωση	48.15%	132
Συνδυασμοί ανεξάρτητων	0.92%	3
Κόμμα Προοδευτικών	2.22%	0
Λαϊκόν Κοινωνικόν Κόμμα	0.88%	0
Χριστιανική Δημοκρατία	0.01%	0
Λοιπά	0.44%	
Σύνολο	100.00%	300

Οι εκλογές του 1956 θα πραγματοποιηθούν στις 19 Φεβρουαρίου. Θα συμμετάσχει η ΕΡΕ του

Κων. Καραμανλή ως διάδοχο πολιτικό σχήμα του Συναγερμού. Από την άλλη πλευρά, εξαιτίας και της ιδιαιτερότητας του εκλογικού συστήματος, θα δημιουργηθεί ένας ευρύς συνασπισμός κεντρών κομμάτων όπως το φιλελεύθερο κόμμα υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου πλέον, καθώς και την νεοϊδρυθείσα Φιλελεύθερη Δημοκρατική Ένωση του Σοφοκλή Βενιζέλου.

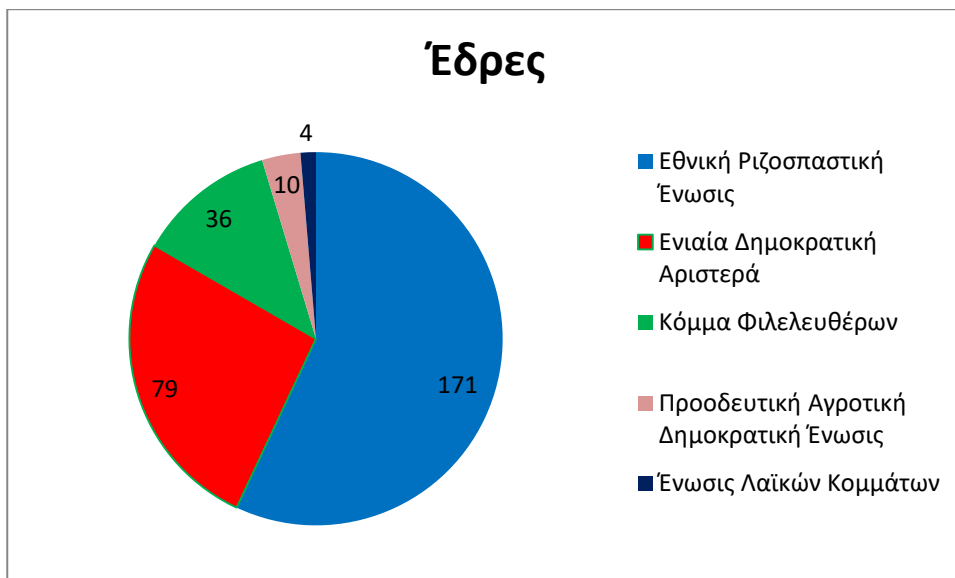
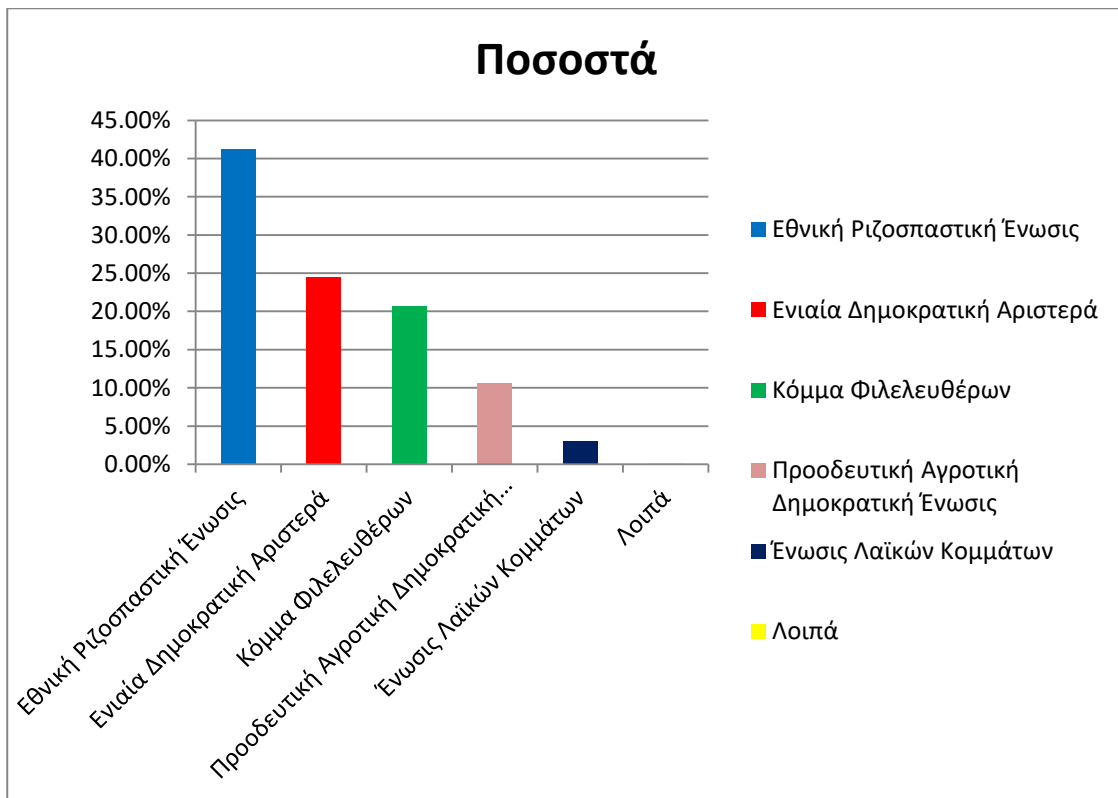
Ο Συνασπισμός αυτός υπό την επωνυμία “Δημοκρατική Ένωσης” θα συμπεριλάβει και πολλά “αντικαραμανλικά” στοιχεία, όπως για παράδειγμα η συμμετοχή σε αυτό του Λαϊκού κόμματος υπό τον Κων. Τσαλδάρη. Το πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι σε αυτό το σχήμα θα μετάσχει και η ΕΔΑ, καθιστώντας το έτσι ένα είδος “Λαϊκού Μετώπου”. Ταυτόχρονα όμως θα υπάρξει και η προσχώρηση στην ΕΡΕ σημαντικών προσωπικοτήτων του “κέντρου”, που διαφωνούσαν με αυτή την εξέλιξη. Εξαιτίας αυτής της στάσης, το κέντρο θα κατηγορηθεί στο μέλλον ότι “αιμοδοτούσε” την δεξιά.

Μέσα σε αυτό το πολωτικό σκηνικό η Δημοκρατική Ένωση θα καταλάβει την 1η θέση και ποσοστό 48,15% ενώ η ΕΡΕ 47,38%. Όμως οι έδρες θα κατανεμηθούν διαφορετικά και συγκεκριμένα η ΕΡΕ θα καταλάβει 165 έδρες και την απόλυτη πλειοψηφία στη βουλή ενώ η Δημοκρατική Ένωση μόλις 132 έδρες. Έτσι η ΕΡΕ θα σχηματίσει κυβέρνηση προς ανακούφιση του παλατιού και των Αμερικανών.

Η νέα κυβέρνηση προσπάθησε να συνεχίσει την προσπάθεια ανόρθωσης της ελληνικής οικονομίας. Αυτό όμως που κυριάρχησε στην πολιτική σκηνή της χώρας ήταν το κυπριακό πρόβλημα και η διαμάχη μεταξύ των Άγγλων και της ΕΟΚΑ που ήταν το απελευθερωτικό κίνημα των Ελληνοκυπρίων. Η κρίση που υπέβασκε στην κυβέρνηση κορυφώθηκε στις αρχές του 1958 με αφορμή την ψήφιση νέου εκλογικού νόμου ενισχυμένης αναλογικής. Μια μεγάλη ομάδα βουλευτών της ΕΡΕ αποσκήρτησε με αποτέλεσμα η κυβέρνηση να χάσει την δεδηλωμένη. Έτσι ο Καραμανλής εισηγήθηκε νέες εκλογές με το νεοψηφισθέν εκλογικό σύστημα.

3.4 Εκλογές 1958. Η ΕΔΑ αξιωματική αντιπολίτευση.

Εκλογές 1958		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση	41,16%	171
Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά	24,42%	79
Κόμμα Φιλελευθέρων	20,67%	36
Προοδευτική Αγροτική Δημοκρατική Ένωση	10,62%	10
Ένωση Λαϊκών Κομμάτων	2,95%	4
Λοιπά	0,18%	
Σύνολο	100,00%	300

Κατά τις εκλογές που διενεργήθηκαν την 5η Μαρτίου 1958 η ΕΡΕ εξασφάλισε ποσοστό 41,66 % και άνετη πλειοψηφία εδρών(171 έδρες). Την έκκληξη όμως θα αποτελέσει το ποσοστό της ΕΔΑ, η οποία θα συγκεντρώσει ποσοστό 24,42% και θα πάρει την 2η θέση καθιστώντας την έτσι αξιωματική αντιπολίτευση. Το Κόμμα Φιλελευθέρων υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου θα είναι 3η δύναμη με ποσοστό 20,67%. Τέλος ένας συνασπισμός μικρότερων κεντρικών κομμάτων συνεπικουρούμενος και από το κόμμα προοδευτικών του Σπ. Μαρκεζίνη θα καταλάβει ποσοστό 10,62%.[36]

Η εκλογική επιτυχία της ΕΔΑ οφείλεται σε 2 κυρίως παράγοντες. Ο πρώτος είναι ότι η συμμετοχή της στον συνασπισμό των κεντρώων κομμάτων και άρα η αποδοχή της από αυτά κατά τις εκλογές του 1956, απελευθέρωσε ένα σημαντικό μέρος δημοκρατικών κεντροαριστερών ψηφοφόρων έτσι ώστε αυτοί να μην έχουν κανένα ενδοιασμό για να την ψηφίσουν. Ο δεύτερος λόγος είναι η πολυδιάσπαση του κέντρου και η έλλειψη ενός πολιτικού σχηματισμού ανάλογου με αυτόν της ΕΠΕΚ, που να είναι σε θέση να εκφράσει κεντροαριστερούς ψηφοφόρους.[39]

Το εκλογικό αποτέλεσμα δημιούργησε βαθιές ανησυχίες στο πολιτικοοικονομικό κατεστημένο της Χώρας καθώς επίσης στο παλάτι και στους Αμερικανούς. Έπρεπε να αποφευχθεί πάση θυσία μια πόλωση μεταξύ της εαμογενούς κομμουνιστικής αριστεράς και της δεξιάς. Ενώ ο σχηματισμός της δεξιάς ως συμπαγές κόμμα είχε επιτευχθεί με την δημιουργία του συναγερμού και κατόπιν της ΕΡΕ, το κέντρο παρέμενε πολυδιασπασμένο. Επίσης χρειαζόταν και κάποιος χαρισματικός ηγέτης που να δρα συσπειρωτικά. Στην περίπτωση της δεξιάς η ηγεσία εκφράστηκε στα πρόσωπα των Παπάγου και Καραμανλή. Όλα δείχνουν ότι η ώρα της Ενώσεως κέντρου είχε φθάσει και όπως θα δούμε στη συνέχεια ο “τρομερός γέρος” Γεώργιος Παπανδρέου θα αναλάβει με πάθος την αρχιστρατηγία.

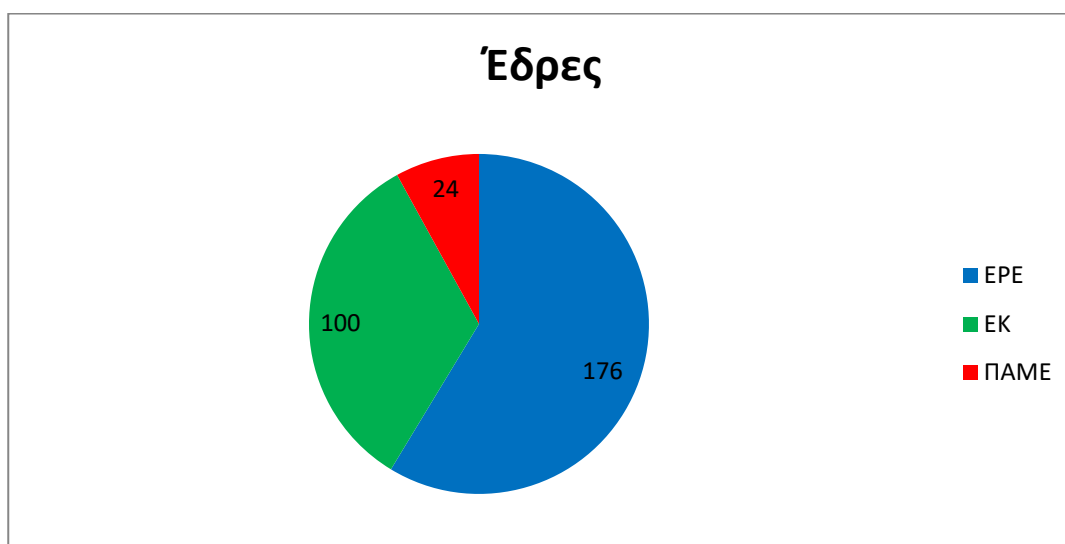
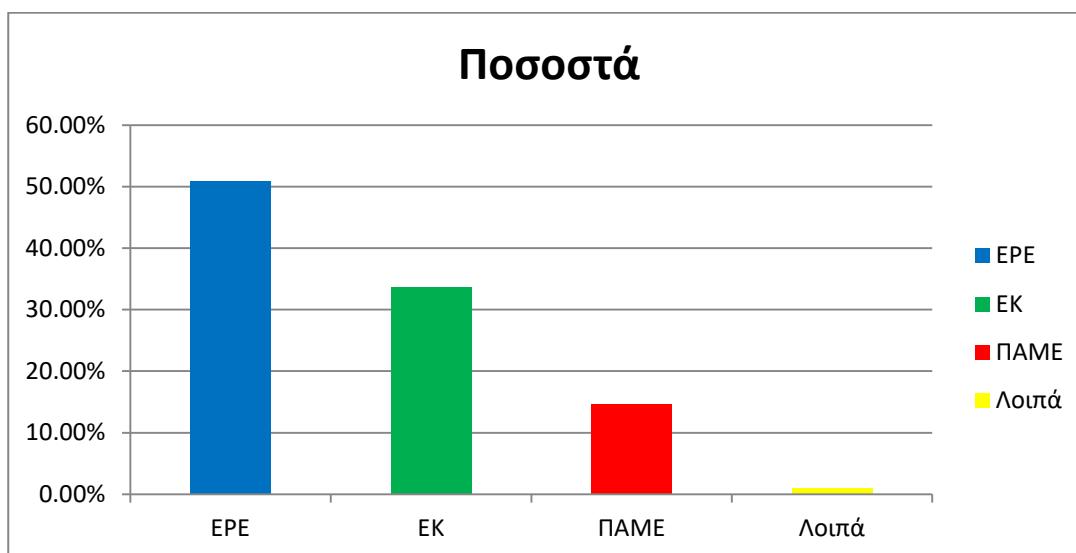
Ταυτόχρονα η Κυβέρνηση καθώς και το βαθύ κράτος θα έπρεπε να λάβουν τα μέτρα τους για να αποκλεισθεί μια περαιτέρω άνοδος της αριστεράς. Εδώ το παρακράτος και ο ΙΔΕΑ θα κληθούν να παίξουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο. Άρχισε έτσι να επωάζει το αβγό του φιδιού με καταστροφικές συνέπειες όπως θα δούμε αργότερα.

Σε ότι αφορά την διακυβέρνηση της χώρας το μείζον θέμα που την απασχολούσε ήταν πάντα το κυπριακό. Τελικά με τις συνθήκες της Ζυρίχης και του Λονδίνου η Κύπρος θα ανακηρυσσόταν ως ανεξάρτητο κράτος με ισχυρά όμως προνόμια για την τουρκοκυπριακή κοινότητα[5]. Άλλη βασική επιλογή της κυβέρνησης ήταν η σύνδεση της Ελλάδος με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ). Αυτή τελικά θα γίνει την 9η Ιουλίου 1961. Η επιλογή της ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ έγινε με γνώμονα την ταχύρυθμη ανάπτυξη και την δυναμική που είχε αποκτήσει η ελληνική οικονομία[7].

Τελικά τον Ιούνιο του 1961, ψηφίστηκε νέος εκλογικός νόμος ενισχυμένης αναλογικής με “αντιπολωτικό” χαρακτήρα, αποβλέποντας στην μείωση της επιρροής της ΕΔΑ. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου έγινε η ενοποίηση των κομμάτων του κέντρου (συνολικά 8 κόμματα). Πρόεδρος αναδείχθηκε ο Γεώργιος Παπανδρέου και υπήρχε 8μελή διοικούσα επιτροπή στην οποία μετείχε ένας εκπρόσωπος για κάθε κόμμα. Οι εκλογές θα προκηρυχθούν για τον Οκτώβριο του 1961.[31]

3.5 Εκλογές 1961. Εκλογές βίας και νοθείας.

Εκλογές 1961		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΕΡΕ	50,81%	176
ΕΚ	33,66%	100
ΠΑΜΕ	14,63%	24
Λοιπά	0,90%	
Σύνολο	100,00%	300

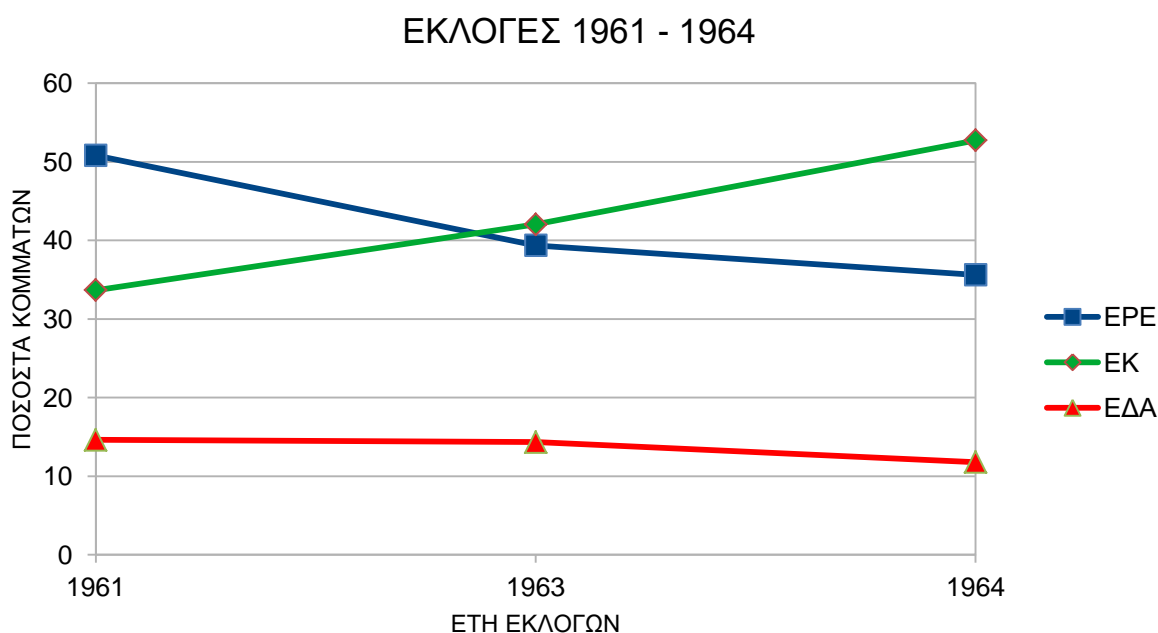
Οι εκλογές της 29ης Οκτωβρίου 1961 έβγαλαν νικήτρια την ΕΡΕ με ποσοστό 50,81 και 176 έδρες. Θα παρουσιάσει δηλαδή μια “αφύσικη” άνοδο στο ποσοστό της κατά περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τις εκλογές του 1958. Είναι πράγματι αξιοπερίεργο πως ένα κόμμα που ήδη κυβερνά ήδη 5 χρόνια και αν προστεθούν τα 4 χρόνια διακυβέρνησης του Συναγερμού, η δεξιά παράταξη κυβερνούσε επί 9 συναπτά έτη.

Η ένωση Κέντρου η οποία κατήλθε στις εκλογές μαζί με το Κόμμα Προοδευτικών του Σπ. Μαρκεζίνη θα καταλάβει ποσοστό μόλις 33,66%. Η ΕΔΑ τέλος, η οποία κατέβηκε στις εκλογές με την επωνυμία Πανδημοκρατικό Αγροτικό Μέτωπο Ελλάδας(ΠΑΜΕ) θα καταλάβει ποσοστό 14,63%, μειωμένο σε σχέση με τις εκλογές του 1958 κατά 10 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Όπως έχουμε προαναφέρει, το σοκ του αποτελέσματος των εκλογών του 1958, σε σχέση με την μεγάλη εκλογική επιρροή της ΕΔΑ, ήταν πολύ μεγάλο. Το τότε σύστημα εξουσίας, έπρεπε να κατέλθει όλα τα μέσα για την αναχαίτιση αυτής της δυναμικής. Έτσι σχεδόν αμέσως μετά τις εκλογές του 1958, καταστρώθηκε ένα σχέδιο που θα απέτρεπε την εκλογική επιρροή της ΕΔΑ στις επόμενες εκλογές όποτε και αν γινόταν αυτές. Έτσι τέθηκε η εφαρμογή από τον κρατικό μηχανισμό στις διάφορες εκφάνσεις του(ορισμένες από τις οποίες συνηθίζεται να αποκαλούνται παρακρατικές), ένα σχέδιο με την επωνυμία “Περικλής” που στόχο είχε την άσκηση συστηματικής βίας για την μείωση της επιρροής της ΕΔΑ και την συνακόλουθη αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος. Το κείμενο του σχεδίου “Περικλής” αποκαλύφθηκε από τον Γ. Παπανδρέου, όταν ήταν πρωθυπουργός, σε ομιλία του στη Βουλή, στις 23 Φεβρουαρίου 1965[5].

4. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1961 – 1967. Η ΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ.

Στην περίοδο αυτή θα αποδειχθεί περίτρανα ότι η Δημοκρατία που διανύεται είναι καχεκτική. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι αυτή την περίοδο παγιώνονται τρεις κομματικοί σχηματισμοί (ΕΡΕ, ΕΚ, ΕΔΑ) που εκφράζουν την Δεξιά, το Κέντρο και την Αριστερά αντίστοιχα.

4.1 Μετά τις εκλογές του 1961. Ο Ανένδοτος Αγών της Ένωσης Κέντρου.

Τα οργανωμένα επεισόδια βίας εναντίον των υποψηφίων και των οπαδών της ΕΔΑ άρχισαν, με την προκήρυξη των εκλογών του 1961, να προσλαμβάνουν τεράστια έκταση. Η Ένωση Κέντρου πίστευε ότι θα μπορούσε ενδεχομένως να επωφεληθεί από αυτή την κατάσταση, κερδίζοντας η ίδια αριστερές ψήφους και έτσι δεν οδηγήθηκε στη ρητή καταγγελία των πράξεων βίας. Όταν έγινε αντιληπτό ότι η βία αφορούσε και την ίδια την Ένωση Κέντρου προσέφυγε καθυστερημένα στη καταγγελία των πράξεων βίας, καλώντας μάλιστα τους οπαδούς της σε “άμεσον νόμιμον άμυναν” με επίκληση του άρθρου 114 του Συντάγματος[5].

Η έντονη και τεκμηριωμένη αμφισβήτηση του αποτελέσματος των εκλογών του 1961 από την ΕΚ και την ΕΔΑ δεν περιορίστηκε σε στιγμιαία και παροδική καταγγελία αλλά αποτέλεσε το μόνιμο στοιχείο μιας συνολικής αντιπολιτευτικής στρατηγικής. Θα ξεκινήσει έτσι ο “Ανένδοτος Αγώνας” όπως θα τον ονομάσει ο Γ. Παπανδρέου. Ο Ανένδοτος Αγώνας είχε ως στόχο

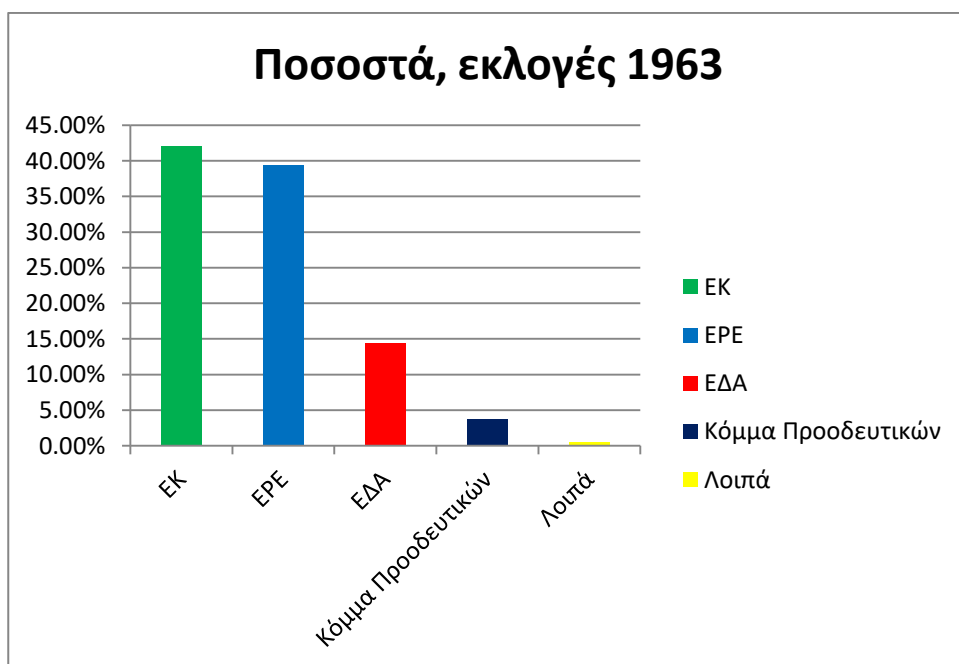
του την διαρκή αμφισβήτηση της κυβερνητικής νομιμότητας.

Η σταδιακή μετατροπή του “ανένδοτου αγώνα” από κοινοβουλευτική μάχη σε ευρύτερη αντιπαράθεση, με οργάνωση ανοιχτών συγκεντρώσεων στις κυριότερες πόλεις της χώρας, θα διευκολύνει την ουσιαστική ενοποίηση του κεντρώου χώρου και θα συμβάλει στο δίπολο δεξιά – αντιδεξιά. Η Ένωση Κέντρου σαν κύριος εκφραστής του αντιδεξιού πόλου, προσδοκά έτσι να προσποριστεί ψήφους και από την αριστερά για να εδραιώσει την ηγεμονία της στον κεντροαριστερό χώρο.

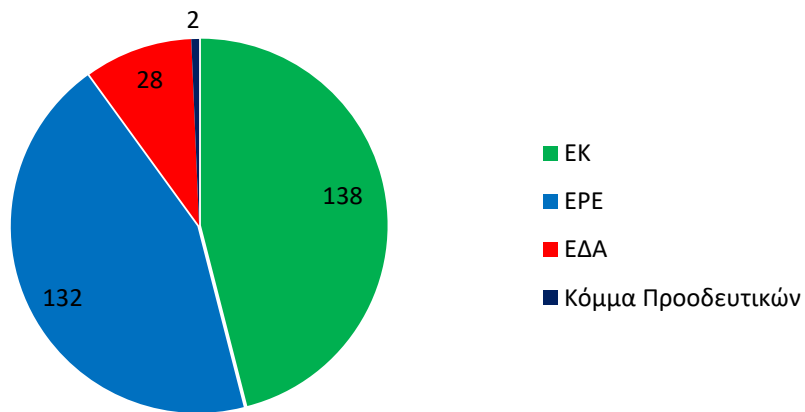
Το γεγονός όμως που αποτέλεσε τελικά τον καταλύτη για την ανοιχτή εκδήλωση της πολιτικής κρίσης ήταν η δολοφονία του συνεργαζόμενου με την ΕΔΑ βουλευτή Γρηγόρη Λαμπράκη, στις 22 Μαΐου 1963, στη Θεσσαλονίκη. Αυτό το γεγονός αλλά και η συνεχόμενη έριδα μεταξύ παλατιού και Καραμανλή θα οδηγήσουν στην πραγματοποίηση εκλογών τον Νοέμβριο του 1963.

4.2 Εκλογές 1963 και 1964. Ο θρίαμβος της Ένωσης Κέντρου.

Εκλογές 1963		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΕΚ	42,04%	138
ΕΡΕ	39,37%	132
ΕΔΑ	14,34%	28
Κόμμα Προοδευτικών	3,73%	2
Λοιπά	0,52%	

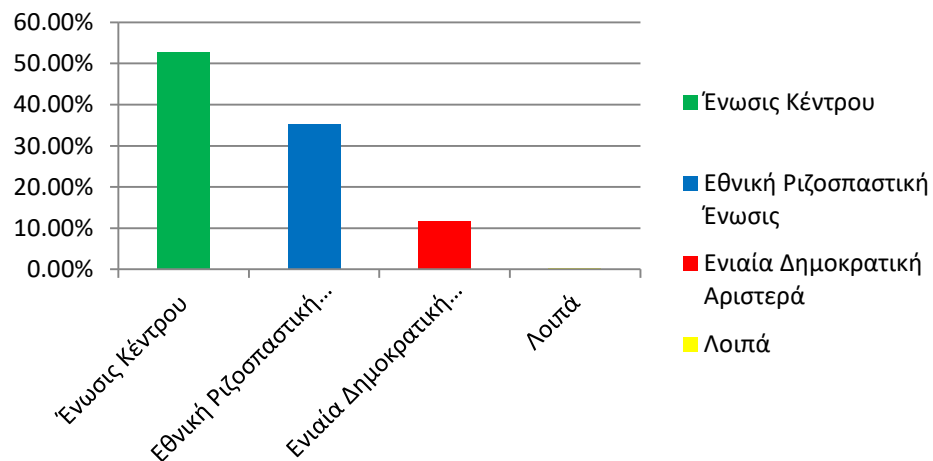

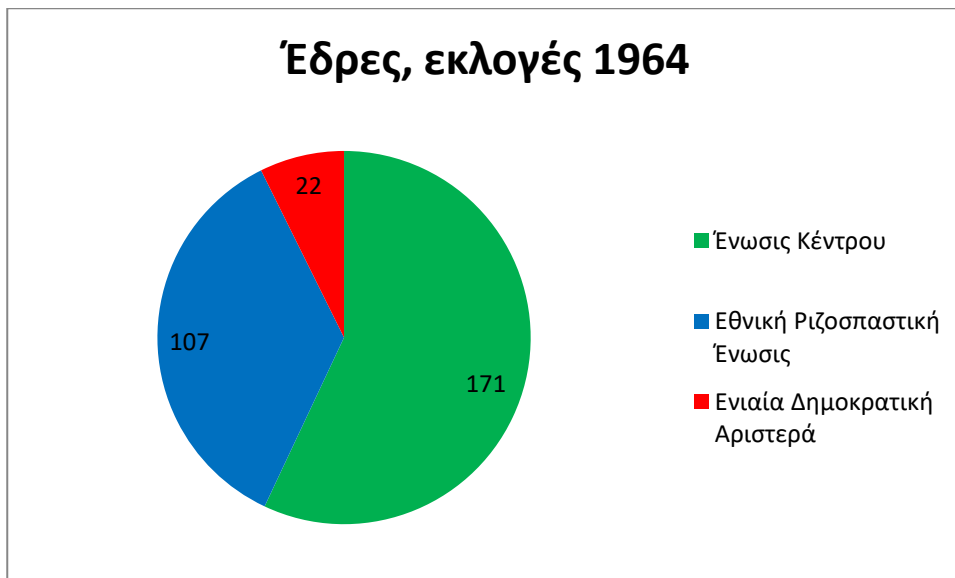
Έδρες, εκλογές 1963

Εκλογές 1964		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
Ένωση Κέντρου	52,72%	171
Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση	35,26%	107
Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά	11,80%	22
Λοιπά	0,22%	
Σύνολο	100,00%	300

Ποσοστά, εκλογές 1964

Με τις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου 1963 θα προκληθεί πολιτικός σεισμός. Η Ένωση Κέντρου θα καταλάβει την πρώτη θέση με ποσοστό 42,04%. Έτσι για πρώτη φορά μεταπολεμικά, ένας κεντρώος σχηματισμός θα είναι πρώτο κόμμα σε εκλογές. Δεύτερο κόμμα θα αναδειχθεί η ΕΡΕ με ποσοστό 39,37%. Η ΕΔΑ, παρ όλη την πόλωση, θα συγκρατήσει δυνάμεις και θα συγκεντρώσει ένα ποσοστό της τάξης του 14,34%. Τέλος το κόμμα των προοδευτικών θα καταλάβει ποσοστό 3,73%.

Παρά την πρωτοκαθεδρία της ΕΚ, αυτή θα καταλάβει 138 έδρες στη βουλή, μη μπορώντας έτσι να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση. Παρόλα αυτά ο Βασιλιάς Παύλος, που εν τω μεταξύ είχε αποκαταστήσει την καλή σχέση του παλατιού με την ΕΚ, ανέθεσε τον σχηματισμό κυβέρνησης μειοψηφίας στον Γ. Παπανδρέου μιας και ο τελευταίος αρνιόνταν κατηγορηματικά την σύμπραξη με την ΕΔΑ. Έτσι αυτή η κυβέρνηση θα είχε πολύ περιορισμένη θητεία, αλλά όμως πήρε άμεσα κάποια φιλολαϊκά μέτρα με στόχο να αυξήσει την εκλογική της δύναμη στις επικείμενες εκλογές που είχαν οριστεί για τον Φεβρουάριο του 1964.

Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως ορίστηκε ο Σοφοκλής Βενιζέλος, οποίος την εποχή εκείνη ήταν 69 ετών και ήταν ο φυσιολογικός “διάδοχος” στην ηγεσία της ΕΚ. Σημαντικό μέλος της ΕΚ ήταν και ο νεαρότερος Κ. Μητσοτάκης ο οποίος είχε διαπρέψει στον Ανένδοτο Αγώνα. Δεδομένης της φιλοδοξίας του και θέλοντας να αποδυναμώσει τον Σ. Βενιζέλο, ο Μητσοτάκης πείθει τον Γ. Παπανδρέου να συμμετάσχει στις εκλογές του Φεβρουαρίου 1964 και ο γιος του Ανδρέας Παπανδρέου ο οποίος ήταν συνομήλικός του. Έτσι με την συνδρομή του Α. Παπανδρέου ο Κ. Μητσοτάκης πίστευε ότι θα παρακαμπτόταν η παλιά γενιά και έτσι θα μπορούσε να διεκδικήσει την αρχηγία της ΕΚ όταν θα αποχωρούσε ο Γ. Παπανδρέου, μιας και ήταν προχωρημένης ηλικίας.

Όμως, παραμονές των εκλογών του Φεβρουαρίου 1964, ο Σ. Βενιζέλος πεθαίνει. Έτσι εξέλειπε ο κυριότερος λόγος που ώθησε τον Μητσοτάκη για να ευνοήσει την κάθοδο του Α.

Παπανδρέου στις εκλογές. Ταυτόχρονα ο Α. Παπανδρέου, είχε και αυτός φιλοδοξίες για τον εαυτό του. Έτσι αυτός ο εκκολαπτόμενος ανταγωνισμός των δύο, όπως θα δούμε και στη συνέχεια, θα οδηγήσει σε μια αδυσώπητη διαμάχη μεταξύ τους.

Οι εκλογές της 16ης Φεβρουαρίου 1964 θα αποτελέσουν εκλογικό θρίαμβο για την ΕΚ. Συγκεκριμένα θα καταλάβει ποσοστό 52,72% και 171 έδρες(αυτοδυναμία). Η ΕΡΕ, της οποίας ο αρχηγός Καραμανλής θα αυτοεξοριστεί στο Παρίσι, σε συνεργασία και με το κόμμα προοδευτικών θα καταλάβει 35,26% και 107 έδρες. Τέλος η ΕΔΑ θα χάσει δυνάμεις και θα καταλάβει ποσοστό 11,80% με 22 έδρες. Όπως θα δούμε στη συνέχεια, αυτές οι εκλογές, έμελλε να είναι οι τελευταίες για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.[39]

4.3 Κυβέρνηση Ένωσης Κέντρου.

Η κυβέρνηση της ΕΚ, παρά την άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία και τη δυναμική που αντικειμενικά της προσέδωσε ο εκλογικός της θρίαμβος, όχι μόνο δεν κατάφερε να μακροημερεύσει αλλά σημαδεύτηκε από μια σειρά ζητημάτων που ροκάνισαν την σταθερότητα, τη συνοχή και τον έλεγχο της επί των δημοσίων πραγμάτων[8].

Ο Παπανδρέου πιεζόμενος από την κοινωνική δυναμική που τον ανέδειξε ήθελε να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις με ορίζοντα τη φιλελευθεροποίηση του καθεστώτος. Φαίνεται να εκτιμούσε ωστόσο ότι αυτό δεν μπορεί να το πετύχει δίχως τη συναίνεση του παλατιού. Έτσι εξηγείται η ανοχή της επιρροής των Ανακτόρων στο στρατό που επέδειξε[8].

Όπως έχουμε προαναφέρει, το σχέδιο Περικλής ήταν ειδικό επιτελικό σχέδιο ανάληψης στρατιωτικών επιχειρήσεων με συνεπικουρία και άλλων αρχών, κυρίως αστυνομικών, αλλά και κάποιων παρακρατικών οργανώσεων με απώτερο στόχο την ποδηγέτηση των βουλευτικών εκλογών του 1961, υπέρ της τότε δεξιάς παράταξης (ΕΡΕ). Το σχέδιο καταγγέλθηκε δημοσίως στη Βουλή από τον πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, στις 23 Φεβρουαρίου 1965. Το σχέδιο Περικλής αποτελούσε ενέργεια στο πλαίσιο εκστρατείας που είχαν αρχίσει οι ελληνικές και αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες και περιελάμβανε άμεση παρέμβαση του στρατού και της αστυνομίας στα τότε πολιτικά πράγματα της χώρας με τη χρήση «διαφωτιστικού υλικού» (προπαγάνδας) και την ίδρυση παρακρατικών οργανώσεων από «εθνικόφρονες πολίτες» με σκοπό τον περιορισμό του ποσοστού της ΕΔΑ η οποία είχε καταφέρει να αναδειχθεί αξιωματική αντιπολίτευση στις εκλογές του 1958[9].

Δύο εβδομάδες μετά από τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης και την επιστροφή του Ανδρέα Παπανδρέου στην κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου ξέσπασε η "βόμβα" της υπόθεσης ΑΣΠΙΔΑ (Αξιωματικοί Σώσατε Πατρίδα, Ιδανικά, Δημοκρατία, Αξιοκρατία). Παράγοντες της Δεξιάς κατήγγειλαν ότι υπήρχε μέσα στο στρατό οργάνωση με τα αρχικά αυτά και με απόκλιση προς τα

"αριστερά", με πολιτικό αρχηγό το γιο του πρωθυπουργού. Από τα στοιχεία που αποκαλύφθηκαν αργότερα προέκυψε ότι ο Πέτρος Γαρουφαλιάς, ο στρατηγός Γεώργιος Γρίβας και ο στρατηγός Γεννηματάς είχαν ενημερωθεί για κάποιες "κινήσεις" για οργάνωση και "μυήσεις" σε ορισμένες στρατιωτικές μονάδες στην Κύπρο και στην Αθήνα, τουλάχιστον από τον Μάρτιο του 1965. Κάποια στιγμή ενημέρωσαν το βασιλιά, όχι όμως και τον πρωθυπουργό[10].

Ο Γ. Παπανδρέου θέλησε να αντικαταστήσει τον Π. Γαρουφαλιά στο υπ. Εθνικής Αμύνης, με σκοπό να το αναλάβει ο ίδιος και επιδίδει το σχετικό διάταγμα για υπογραφή στον Βασιλιά Κωνσταντίνο. Ο Βασιλιάς αρνείται να υπογράψει το διάταγμα και αποστέλλει μια σχεδόν υβριστική επιστολή στον Γ. Παπανδρέου. Θα ακολουθήσουν εκατέρωθεν ανταλλαγές επιστολών, καθώς και δια ζώσης συνάντηση με τον Βασιλέα στην Κέρκυρα κατόπιν επίσκεψης του Γ. Παπανδρέου συνοδευμένου από τον Πρόεδρο της Βουλής Αθανασιάδη Νόβα. Ο Νόβας θα έχει ιδιαίτερα συνάντηση με τον Βασιλιά και ο Γ. Παπανδρέου αντιλαμβάνεται την έκφανση συνωμοσίας εις βάρος του.[39]

Ο Γ. Παπανδρέου είναι ανυποχώρητος ως προς την διελκυστίνδα με τον Βασιλέα. Θα γράψει στο ημερολόγιο του "Θα έχουμε ή πανίσχυρον κυβέρνηση ή πανίσχυρον κόμμα". Έτσι θα αρνηθεί οποιαδήποτε τρίτη λύση ως προς την τοποθέτηση άλλου προσώπου στο υπουργείο άμυνας εκτός από τον ίδιο. Στη συνέχεια ο Γ. Παπανδρέου θα επισκεφθεί τον Βασιλιά στις 15 Ιουλίου και δεδομένου του αδιεξόδου δήλωσε στον Βασιλιά ότι θα παραιτηθεί την επομένη. Ο Βασιλιάς, σχεδόν ακαριαία, θα ορκίσει πρωθυπουργό τον Νόβα δίνοντας του εντολή σχηματισμού κυβέρνησης. Συντελείται καθ' αυτόν τον τρόπο ένα Βασιλικό πραξικόπημα κατά παράβαση κάθε έννοιας του συντάγματος και κοινοβουλευτικής δεοντολογίας. Από την επομένη θα ακολουθήσει μια θερμή περίοδος που θα καταγραφεί ιστορικά ως Ιουλιανά.[32]

4.4 Ιουλιανά, Αποστασία, Βασιλικές Κυβερνήσεις και έλευση Δικτατορίας

Όπως προαναφέραμε στις 15 Ιουλίου διορίστηκε κυβέρνηση βασιλικής έμπνευσης με πρωθυπουργό τον έως τότε πρόεδρο της βουλής, Γ. Νόβα, η οποία δεν μπόρεσε όμως να αποσπάσει παρά μόνο 26 βουλευτές που είχαν εκλεγεί με την ΕΚ (κυρίως την ομάδα Μητσοτάκη) και καταψηφίστηκε στη Βουλή στις 5 Αυγούστου 1965.[39]

Ταυτόχρονα ο Γ. Παπανδρέου καλούσε σε νέο ανένδοτο αγώνα. Επρόκειτο για το ισχυρό χαρτί του αρχηγού της Εκ. Ο λαός που στήριξε τον ανένδοτο αγώνα και αργότερα προίκισε την ΕΚ με 53% ήδη αντιδρούσε αυθόρμητα στις βασιλικές πρωτοβουλίες. Μαζικές και δυναμικές συγκεντρώσεις και διαμαρτυρίες με σαφές αντιμοναρχικό πρόσημο ήταν πλέον καθημερινό φαινόμενο για ένα ολόκληρο μήνα. Δεδομένη ήταν και η στήριξη της ΕΔΑ που καλούσε τον κόσμο

της σε συμμετοχή[8].

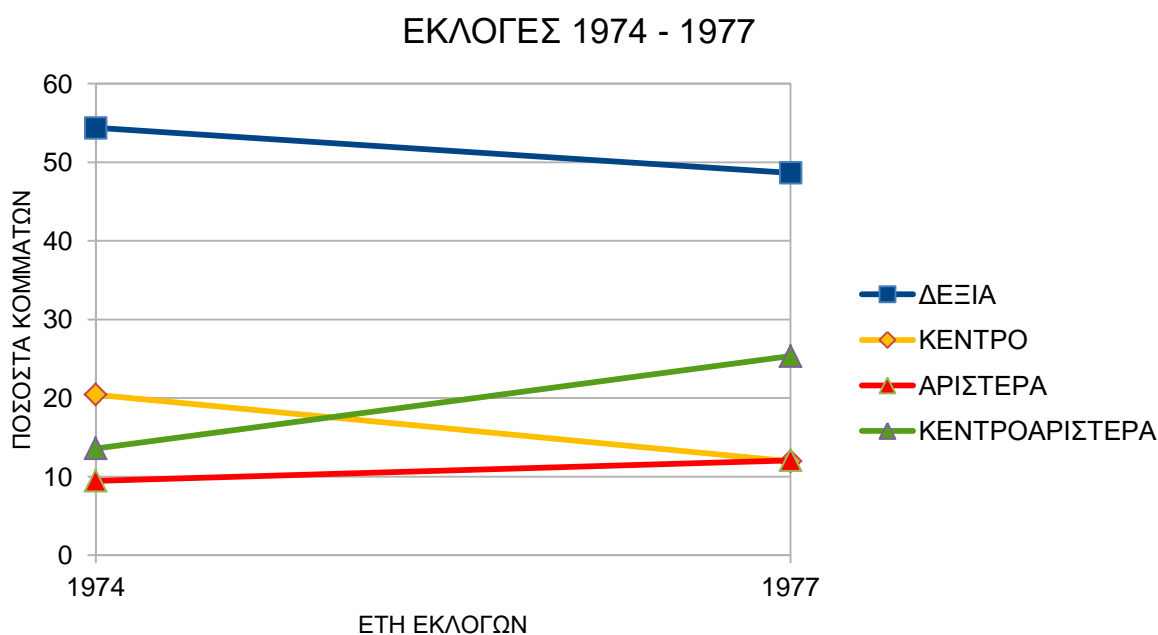
Θα ακολουθήσουν στο επόμενο διάστημα διαδοχικές βασιλικές παρεμβάσεις με σκοπό σχηματισμό κυβέρνησης αποστατών από την κοινοβουλευτική ομάδα της ΕΚ, με την στήριξη και ανοχή της ΕΡΕ. Σε αυτή την εξέλιξη είχαμε μικρές προσχωρήσεις βουλευτών της ΕΚ, πολλές φορές χρησιμοποιώντας και αθέμιτα μέσα.

Τελικά στις 16 Σεπτέμβρη 1965, δύο μήνες μετά την παραίτηση Παπανδρέου, διορίστηκε η κυβέρνηση Στεφανόπουλου και υπερψηφίστηκε οριακά με 153 ψήφους, λίγες μέρες αργότερα. Η ΕΚ έχοντας πλέον μείνει με μια σημαντική αλλά και συμπαγή κοινοβουλευτική ομάδα, από την θέση της αντιπολίτευσης πλέον, συνέχισε τον δυναμικό ανένδοτο αγώνα. Περισσότερο σημαντική είναι η συμπαράσταση και η αποδοχή από τον απλό λαό με κορυφαία στιγμή την μεγαλειώδη συγκέντρωση στις 16 Φεβρουαρίου 1966 στην πλατεία Κλαυθμώνος για τα δίχρονα της νίκης του 1964. Έτσι ο Γέρος της Δημοκρατίας όπως αποκαλείτο, κέρδισε το στοίχημα του πανίσχυρου κόμματος που είχε θέσει ως στόχο κατά την διαμάχη του με τα Ανάκτορα.

Τελικά η ΕΡΕ, σε συνεννόηση με την ΕΚ, θα αποσύρει την στήριξή της προς την κυβέρνηση Στεφανοπούλου και θα δημιουργηθεί η κυβέρνηση Παρασκευοπούλου που θα στηριχθεί από τα δύο μεγάλα κόμματα μετά από μυστική συνεννόηση των αρχηγών της ΕΡΕ και ΕΚ. Στόχος της κυβέρνησης αυτής ήταν να οδηγηθεί η χώρα σε εκλογές τον Μάιο του 1967. Λίγο αργότερα θα σχηματιστεί κυβέρνηση αμιγώς της ΕΡΕ υπό τον Π. Κανελλόπουλο για να διενεργήσει εκλογές την 28 Μαΐου 1967, αλλά με το υπάρχον σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής. Ο Γ. Παπανδρέου σχεδιάζει να ξεκινήσει την προεκλογική εκστρατεία από την Θεσσαλονίκη με ομιλία του στις 23 Απριλίου 1967. Η εκλογική νίκη της ΕΚ αναμένεται να είναι σαρωτική, δεδομένου ότι θα συμπιέζε το εκλογικό σώμα της ΕΔΑ λόγω της επικείμενης πώλωσης. Το ποσοστό της ΕΚ αναμένεται να πλησιάσει το 60% και δεδομένης της ενισχυμένης αναλογικής να σαρώσει σε βουλευτικές έδρες. Αυτή η προοπτική όμως θα εκθέσει ανεπανόρθωτα τα Ανάκτορα, μιας και έτσι θα αποδοκιμαστούν από την λαϊκή βούληση οι επιλογές του Βασιλιά κατά τον Ιούλιο του 1965. Έτσι την 21η Απριλίου 1967 μια ομάδα συνταγματαρχών θα επιβάλει δικτατορία θέτοντας για τα επόμενα 7 χρόνια την χώρα στον “γύψο”. Έτσι οι εκλογές της 28ης Μαΐου 1967, δεν θα πραγματοποιηθούν ποτέ.[32]

5. ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

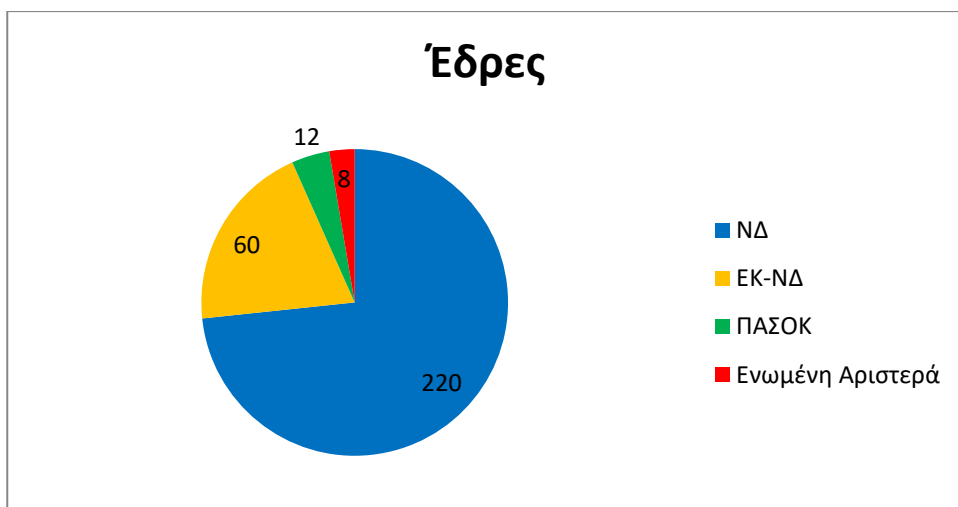
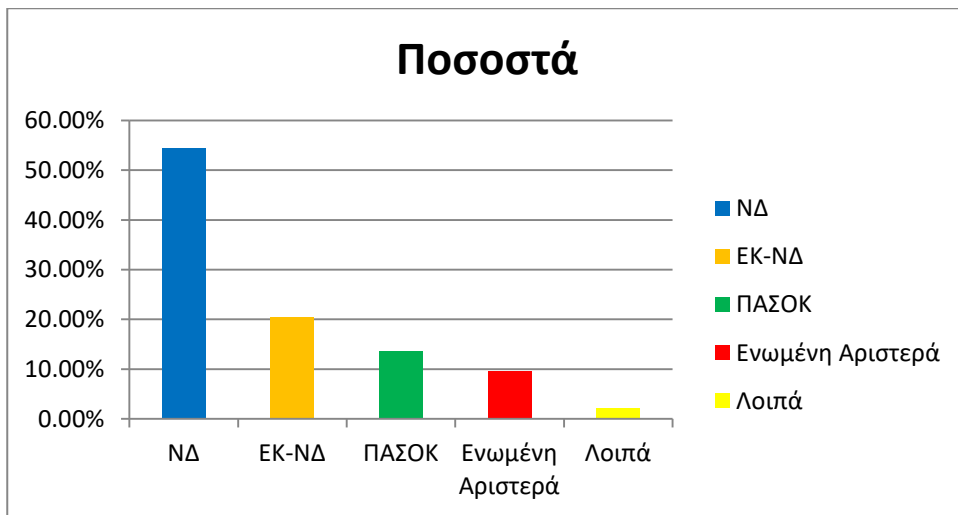
Στις 24 Ιουλίου θα αποκατασταθεί η Δημοκρατία στην Ελλάδα, κυρίως εξαιτίας της Κυπριακής τραγωδίας. Θα δημιουργηθούν νέοι κομματικοί σχηματισμοί. Εξαιτίας της εμφάνισης στο πολιτικό σκηνικό του ΠΑΣΟΚ, θα προσθέσουμε στη πολιτική γεωγραφία και τον όρο “Κεντροαριστερά”, πλην των ήδη υπαρχόντων Δεξιά, Κέντρο, Αριστερά. Το κάνουμε αυτό και πάλι διότι έχουμε δημιουργία και κατάργηση πολλών πολιτικών σχηματισμών.[43]

Στο ποσοστό της δεξιάς το 1977 αθροίσαμε το ποσοστό της ΝΔ με αυτό της Εθνικής παράταξης. Το ίδιο έγινε και με τα ποσοστά του ΚΚΕ και την Συμμαχία τα οποία αθροίζονται στην Αριστερά

5.1 Αποκατάσταση της Δημοκρατίας, Εκλογές του 1974

Εκλογές 1974		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	54,37%	220
ΕΚ-ΝΔ	20,42%	60
ΠΑΣΟΚ	13,58%	12
Ενωμένη Αριστερά	9,47%	8
Λοιπά	2,16%	
Σύνολο	100,00%	300

Η χούντα που εγκαθιδρύθηκε την 21η Απριλίου 1967 παραμένει ακλόνητη έως τις αρχές του Ιουλίου 1974. Στις 15 Ιουλίου 1974 όμως, πραγματοποιεί μια ακατανόητη ενέργεια, προβαίνοντας σε πραξικόπημα στην Κύπρο και ανατρέποντας τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Μακάριο. Σαν συνέπεια θα υπάρξει Τουρκική εισβολή την 20^η Ιουλίου 1974 στο νησί, με αποτέλεσμα την αποδιοργάνωση της χούντας των Αθηνών.

Έτσι 4 ημέρες μετά την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο, τον διορισμένο από την χούντα του Ιωαννίδη «πρωθυπουργό» Αδαμάντιο Ανδρουτσόπουλο διαδέχεται ο Κωνσταντίνος Καραμανλής που μόλις έχει επιστρέψει από το Παρίσι, και σχηματίζει Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας στις 24 Ιουλίου 1974 με σκοπό να οδηγήσει τη χώρα στις πρώτες ελεύθερες εκλογές μετά την επταετή δικτατορία[11]. Η κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας θα σχηματιστεί από πρώην στελέχη της ΕΡΕ και ΕΚ. Αντιπρόεδρος και υπουργός εξωτερικών θα είναι ο Γ. Μαύρος, αρχηγός πλέον της ΕΚ μετά τον θάνατο του Γ.Παπανδρέου. Λόγω αυτών των ιδιαίτερων συνθηκών, ο Κ. Καραμανλής θα αποκτήσει ένα σαφές προβάδισμα στις επικείμενες εκλογές, μιας θα εμφανισθεί ως “Σωτήρας” από

την τυραννία που επικράτησε στην Ελλάδα κατά τι διάστημα 1967-1974.

Ο Κ. Καραμανλής θα προβεί σε δύο σημαντικές πολιτικές κινήσεις πριν από τις εκλογές. Η πρώτη αφορά την νομιμοποίηση του ΚΚΕ, το οποίο θα μετάσχει για πρώτη φορά στις εκλογές υπό τον συνασπισμό της Ενωμένης Αριστεράς στην οποία μετέχουν επίσης το ΚΚΕ εσωτερικού και η ΕΔΑ. Η δεύτερη επιλογή είναι να μην επαναφέρει αμέσως τον Βασιλιά, ο οποίος βρισκόταν στο εξωτερικό, αλλά να αποφανθεί ο λαός με δημοψήφισμα για το αν το πολίτευμα θα είναι Βασιλευομένη Δημοκρατία ή όχι.

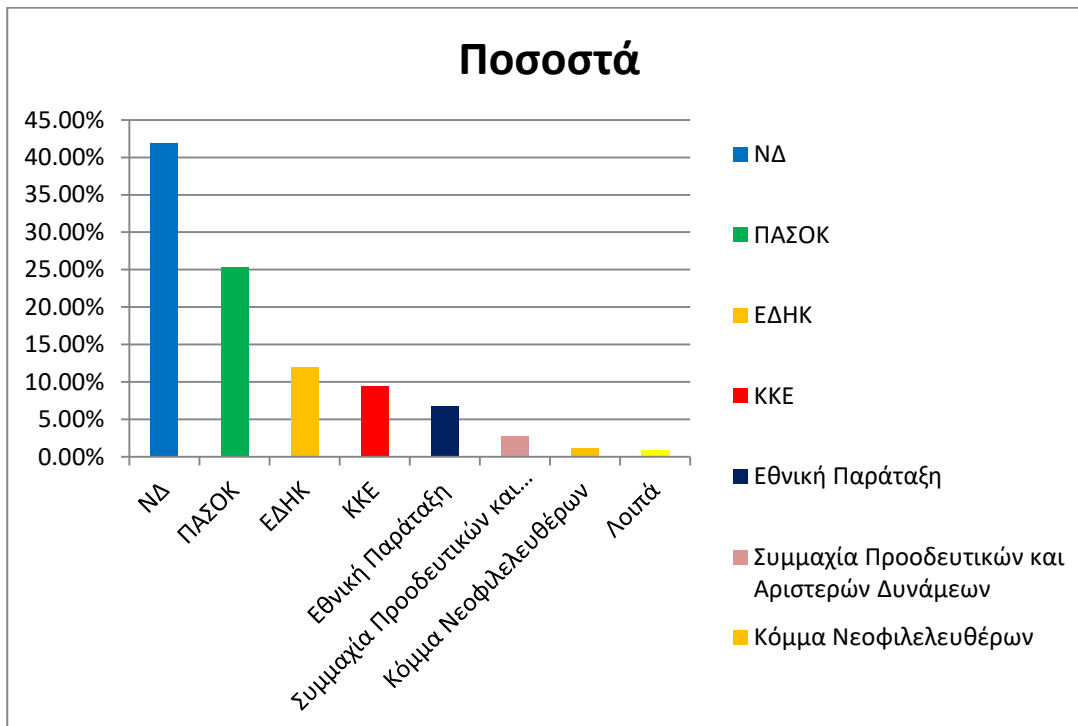
Στις εκλογές που γίνονται στις 17 Νοέμβρη του ίδιου έτους, θα μετάσχουν η Νέα Δημοκρατία (ΝΔ) που θα αντικαταστήσει την ΕΡΕ. Η ΕΚ θα κατέλθει ως Ένωση Κέντρου Νέες Δυνάμεις (ΕΚΝΔ) υπό τον Γ. Μαύρο. Ο γιος του Γ. Παπανδρέου Α. Παπανδρέου θα ιδρύσει το “Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα” (ΠΑΣΟΚ) και επίσης θα κατέλθει και η Ενωμένη Αριστερά (ΕΑ) όπως προείπαμε.[3]

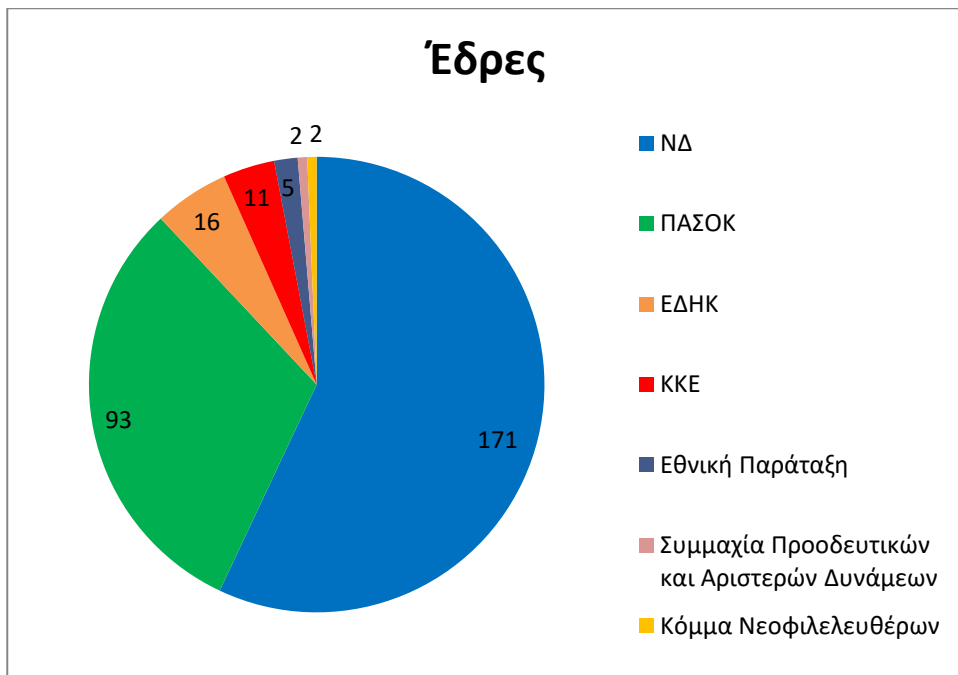
Στις εκλογές που θα γίνουν με το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, νικητής θα είναι το νεοϊδρυθέν κόμμα του Κ. Καραμανλή η ΝΔ με το εκπληκτικό ποσοστό 54,37% και 220 έδρες. Η ΕΚΝΔ θα καταλάβει μόλις το 20,42% και 60 έδρες. Το νεοϊδρυθέν ΠΑΣΟΚ θα πάρει ποσοστό 13,58% και 12 μόλις έδρες. Τέλος η ΕΑ θα καταλάβει 9,47% και 8 έδρες. Παρότι η ΕΡΕ έχει μεγάλη ευθύνη για την έλευση της Δικτατορίας, με βάση το γεγονός ότι ανέδειξε το ανύπαρκτο σκάνδαλο “ΑΣΠΙΔΑ” το οποίο αποτέλεσε της αφορμή ρήξης ΕΚ και Ανακτόρων, αντέστρεψε 10 χρόνια μετά τα αποτελέσματα του 1964. Πράγματι, αθροίζοντας τις ψήφους ΕΚΝΔ και ΠΑΣΟΚ ο χώρος της κεντροαριστεράς καταλαμβάνει 34% (-20% σε σχέση με το ποσοστό της ΕΚ το 1964), ενώ η ΝΔ θα σημειώσει αύξηση +20% περίπου, σε σχέση με το ποσοστό της ΕΡΕ το 1964.[11]

Πρέπει όμως να ομολογήσει κανείς, ότι η συμβολή του Κ. Καραμανλή στην αποκατάσταση της Δημοκρατίας το 1974 είναι σημαντική. Η ουδέτερη στάση που τήρησε στο δημοψήφισμα της 8ης Δεκεμβρίου 1974 για την επαναφορά ή όχι της Βασιλείας, συνέβαλε στην επικράτηση του όχι με 69,2%, δεδομένου ότι οι ψηφοφόροι της ΝΔ ήταν κατά το πλείστον φιλοβασιλικοί. Επίσης το Σύνταγμα που ψηφίστηκε την 7η Ιουνίου 1975, ήταν ένα από τα αρτιότερα συντάγματα και με αυτό καθιερώθηκε το πολίτευμα της “Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας” που ισχύει μέχρι και σήμερα.[38]

5.2 Εκλογές του 1977. Ο Κ. Καραμανλής στην προεδρία της Δημοκρατίας

Εκλογές 1977		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	41,84%	171
ΠΑΣΟΚ	25,34%	93
ΕΔΗΚ	11,95%	16
ΚΚΕ	9,36%	11
Εθνική Παράταξη	6,82%	5
Συμμαχία Προοδευτικών και Αριστερών Δυνάμεων	2,72%	2
Κόμμα Νεοφιλελευθέρων	1,08%	2
Λοιπά	0,89%	
Σύνολο	100,00%	300

Με πρόσχημα τα εθνικά θέματα, διένεξη με την Τουρκία και ένταξη στην ΕΟΚ, διεξάγονται πρόωρες βουλευτικές εκλογές την 20η Νοεμβρίου 1977 (ένα χρόνο νωρίτερα). Νικητής των εκλογών και πάλι η ΝΔ του Κωνσταντίνου Καραμανλή με ποσοστό 41,84% και 172 έδρες. Το ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 25,34%, παίρνει τη σκυτάλη από την Ένωση Κέντρου (ΕΔΗΚ). Διαλύεται η Ενωμένη Αριστερά και για πρώτη φορά κατεβαίνει αυτόνομα το ΚΚΕ που θα καταλάβει ποσοστό 9,36%.

Εμφανίζεται ισχυρή η ακροδεξιά που εκπροσωπείται από την Εθνική Παράταξη με ποσοστό 6,82% και παίρνει 5 έδρες. Καταρρέει η Ένωση Κέντρου (ΕΔΗΚ) που παίρνει ποσοστό μόλις 11,95%. Στη Συμμαχία (Συμμαχία Προοδευτικών και Αριστερών Δυνάμεων), με επικεφαλής τον Ηλία Ηλιού, συμμετέχει το ΚΚΕ εσ., η ΕΔΑ, η Σοσιαλιστική Πορεία (διαγραμμένοι από το ΠΑΣΟΚ το 1975 με επικεφαλής τον Νίκο Κωνσταντόπουλο), η Χριστιανή Δημοκρατία του Νικόλαου Ψαρουδάκη και η Σοσιαλιστική Πρωτοβουλία (αποχωρήσαντες από την Ένωση Κέντρου – Νέες Δυνάμεις). Η Συμμαχία θα καταλάβει ποσοστό μόλις 2,72% με 2 έδρες.[11]

Το πάλαι ποτέ ηγετικό στέλεχος της ΕΚ ο Κ. Μητσοτάκης, δεν θα καταφέρει να εκλεγεί στις εκλογές του 1974, μιας και λόγω της αποστασίας του 1965 εθεωρήτω απόβλητος της πολιτικής ζωής. Εντούτοις στις εκλογές του 1977, θα τεθεί επικεφαλής του κόμματος των Νεοφιλελευθέρων και θα καταφέρει να εκλεγεί βουλευτής στα Χανιά όπου το κόμμα του ήταν πρώτο σε ψήφους! Με το ίδιο κόμμα θα εκλεγεί και ο Παύλος Βαρδινογιάννης στο Ρέθυμνο. Στη συνέχεια ο Κ. Μητσοτάκης θα προσχωρήσει στην ΝΔ και θα γίνει μάλιστα υπουργός εξωτερικών.[3]

5.3 Διάλυση της Ένωσης Κέντρου. Ο Κ. Καραμανλής πρόεδρος της Δημοκρατίας

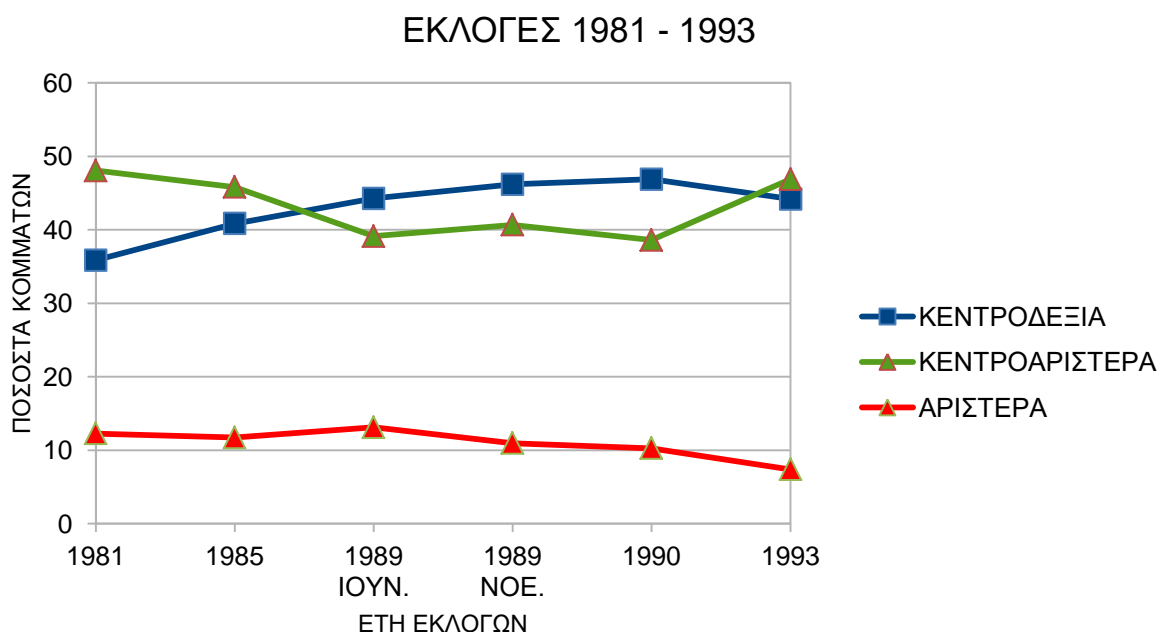
Όπως προαναφέραμε το αποτέλεσμα των εκλογών ήταν ένα σοκ για την ΕΔΗΚ. Το πανίσχυρο κόμμα της ΕΚ την δεκαετία του 1960, κατέληξε να είναι ένα κόμμα μετά βίας του 10%. Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι ένα πολύ μεγάλο τμήμα των ψηφοφόρων του κατέληξε στο ΠΑΣΟΚ. Έτσι το ΠΑΣΟΚ του Α. Παπανδρέου υπερισχύει του κόμματος που ίδρυσε ο πατέρας του, παρότι το 1974 τα τότε στελέχη της ΕΚ του πρόσφεραν την αρχηγία. Ο Α. Παπανδρέου έχοντας κακή εμπειρία από την έλλειψη συνοχής στο κόμμα της ΕΚ, θέλησε να κάνει ένα προσωποπαγές κόμμα του οποίου θα έχει τον απόλυτο έλεγχο.[43]

Στην ΕΔΗΚ θα αναπτυχθούν φυγόκεντρες δυνάμεις και τα στελέχη του θα διασκορπιστούν κυρίως μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ. Αρκετοί βουλευτές του θα προσχωρήσουν στην ΝΔ, μιας και ο Κ. Καραμανλής χρειάζεται τουλάχιστον 180 βουλευτές για να εκλεγεί στην προεδρία της Δημοκρατίας το 1980. Όπως είπαμε για να επιτευχθεί αυτό, στη ΝΔ θα προσχωρήσουν βουλευτές της ΕΔΗΚ και θα απορροφηθεί από το κόμμα του Κ. Καραμανλή σχεδόν το σύνολο της ακροδεξιάς Εθνικής Παράταξης.

Μετά την υπογραφή της συνθήκης ένταξης στην ΕΟΚ ο Κ. Καραμανλής παραιτείται, και μετά από δύο ψηφοφορίες στη βουλή, λαμβάνει 181 και 183 ψήφους αντίστοιχα. Έτσι εκλέγεται στις 5 Μάη 1980 Πρόεδρος της Δημοκρατίας και στην πρωθυπουργία και την ηγεσία της ΝΔ τον διαδέχεται ο Γεώργιος Ράλλης μέχρι τις εκλογές το 1981. Την 1η Ιανουαρίου 1981 μπήκε σε εφαρμογή η σύμβαση προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ.[41]

6. Η “ΑΛΛΑΓΗ” ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

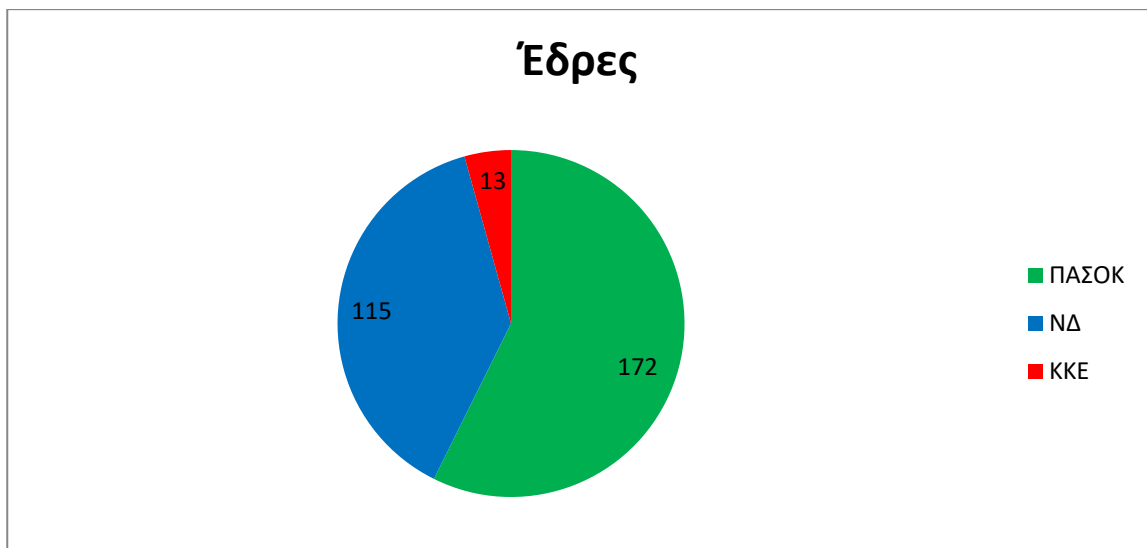
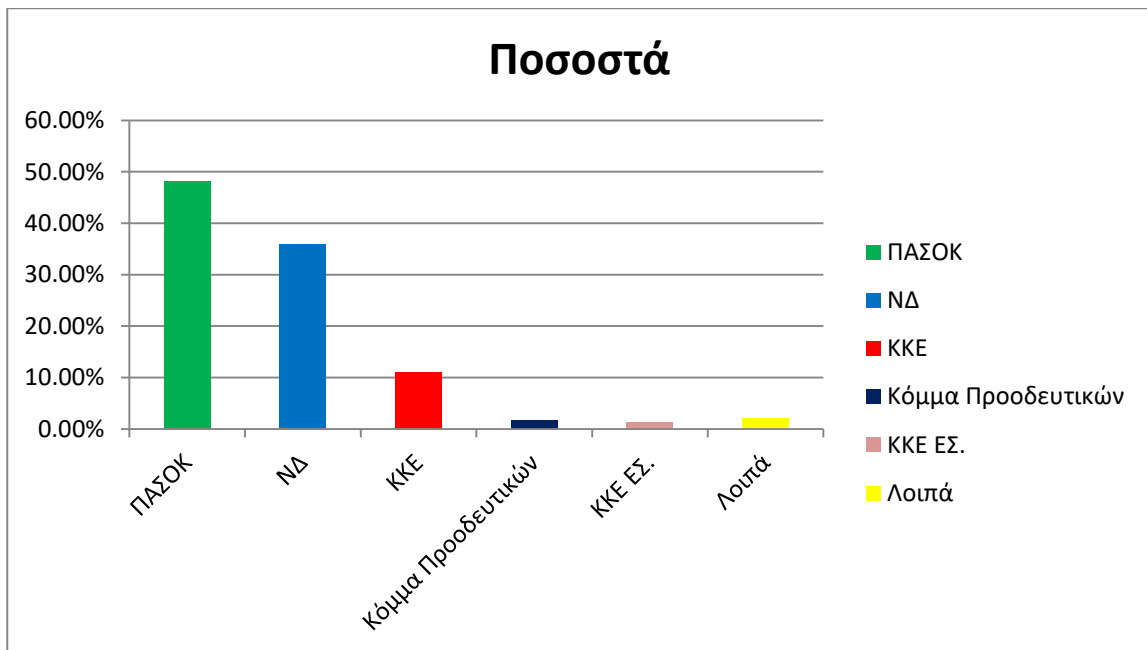
Από το 1981 έως και σήμερα θα κυριαρχήσουν τα πολιτικά κόμματα του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ. Θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο κεντροδεξιά πλέον για την ΝΔ, λόγω της έλευσης κεντρώων στελεχών και την ανάδειξη του Κ. Μητσοτάκη ως αρχηγού της, ως προερχόμενο από το κέντρο. Το κέντρο εξαφανίζεται και σε ότι αφορά το ΠΑΣΟΚ θα χρησιμοποιούμε τον όρο “Κεντροαριστερά”

Στο διάγραμμα αθροίζουμε σταθερά τα ποσοστά του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσωτερικού στην Αριστερά, η οποία από το 1989 και έπειτα κατέρχεται ως ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ. Το 1993 αθροίσαμε τα ποσοστά της ΝΔ και της ΠΟΛΑΝ και του ΚΚΕ με αυτά του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ.

6.1 Εκλογές 1981. Η κυβέρνηση της αλλαγής

Εκλογές 1981		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	48,07%	172
ΝΔ	35,88%	115
ΚΚΕ	10,93%	13
Κόμμα Προοδευτικών	1,69%	
ΚΚΕ ΕΣ.	1,35%	
Λοιπά	2,08%	
Σύνολο	100,00%	300

Στις εκλογές της 18ης Οκτωβρίου το ΠΑΣΟΚ του Α. Παπανδρέου θα σημειώσει εκλογικό θρίαμβο, παίρνοντας ένα ποσοστό της τάξης του 48,07% και απόλυτη πλειοψηφία στη βουλή με 172 έδρες. Η ΝΔ με 35,87% των ψήφων κατέλαβε 115 έδρες και το ΚΚΕ με 10,93% 13 έδρες. Τα υπόλοιπα κόμματα που συμμετείχαν, δεν κατάφεραν να εκλέξουν κανένα βουλευτή. Οι εκλογές διεξήχθησαν με το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής[12].

Με συνθήματα «Εδώ και τώρα αλλαγή», «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες» και «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ, το ίδιο συνδικάτο», ο Ανδρέας Παπανδρέου έπεισε τους Έλληνες ψηφοφόρους και εξασφάλισε ευρεία πλειοψηφία. Το σύνθημα για «Αλλαγή» που λάνσαρε ο Ανδρέας Παπανδρέου ήταν ώριμο αίτημα των καιρών και το ΠΑΣΟΚ αναδείχθηκε κυβέρνηση.

Μόλις διαφάνηκε η επικράτηση του ΠΑΣΟΚ στις βουλευτικές εκλογές, ο Γ. Ράλλης συνεχάρη τον Παπανδρέου για τη νίκη του και τις επόμενες ημέρες έγινε ομαλά η παράδοση της εξουσίας. Επτά χρόνια μετά την αποκατάσταση των θεσμών, η ομαλή κυβερνητική αλλαγή του 1981 αποδείκνυε με τον πιο περίτρανο τρόπο την οριστική εδραίωση της δημοκρατίας στην Ελλάδα. Για τον Ανδρέα Παπανδρέου η ημερομηνία των εκλογών (18 Οκτωβρίου) ήταν συναισθηματικά φορτισμένη, καθώς ακριβώς 37 χρόνια πριν, στις 18 Οκτωβρίου 1944, ο πατέρας του Γεώργιος Παπανδρέου είχε εισέλθει απελευθερωτής στην Αθήνα ως Πρωθυπουργός της ελεύθερης ελληνικής κυβέρνησης (στην οποία συμμετείχαν και υπουργοί του ΕΑΜ), έχοντας υψώσει την γαλανόλευκη στην Ακρόπολη[7].

Τον Δεκέμβρη του 1981 ο Γ. Ράλλης παραιτείται για να συνέλθει η κοινοβουλευτική ομάδα της ΝΔ για να εκλέξει νέο αρχηγό. Ο Γ. Ράλλης είναι εκ νέου υποψήφιος για την ηγεσία της ΝΔ, όπως και ο Ευάγγελος Αβέρωφ. Ο Ευάγγελος Αβέρωφ κερδίζει την εσωκομματική διαδικασία και διαδέχεται στην ηγεσία της ΝΔ τον Γ. Ράλλη. Το κόμμα της ΝΔ ηττάται από το ΠΑΣΟΚ εκ νέου στις ευρωεκλογές που έγιναν τον Ιούνιο του 1984 και ο Ευάγγελος Αβέρωφ παραιτείται από την ηγεσία της ΝΔ. Οι εσωκομματικές εκλογές ανέδειξαν ηγέτη της ΝΔ τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη. Έτσι οι 2 άσπονδοι φίλοι θα βρεθούν αντιμέτωποι και πάλι, 20 χρόνια μετά την σφοδρή τους σύγκρουση κατά τα Ιουλιανά του 1965. Αυτή την φορά όμως θα ηγούνται των 2 μεγαλύτερων κομμάτων που διεκδικούν την εξουσία.[41]

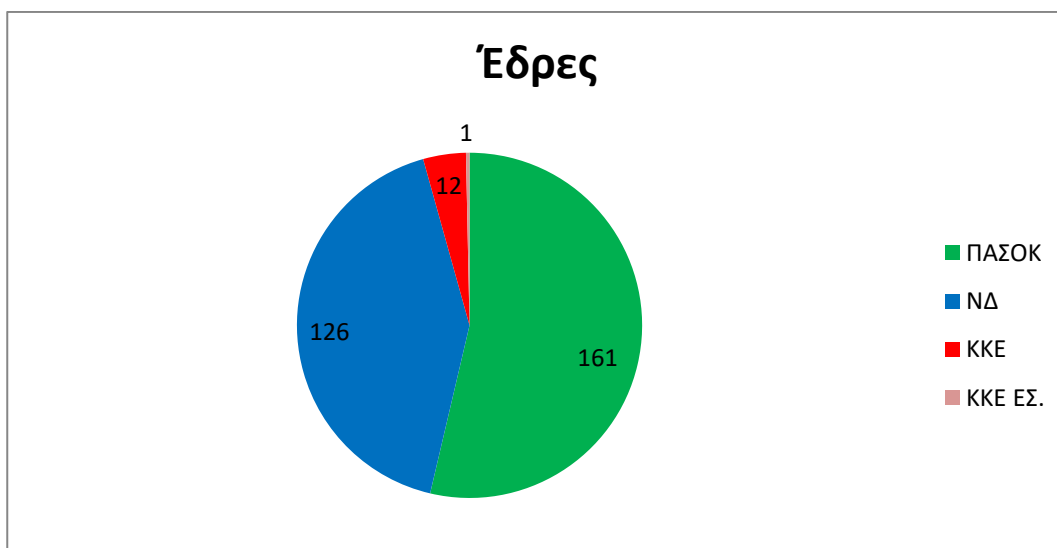
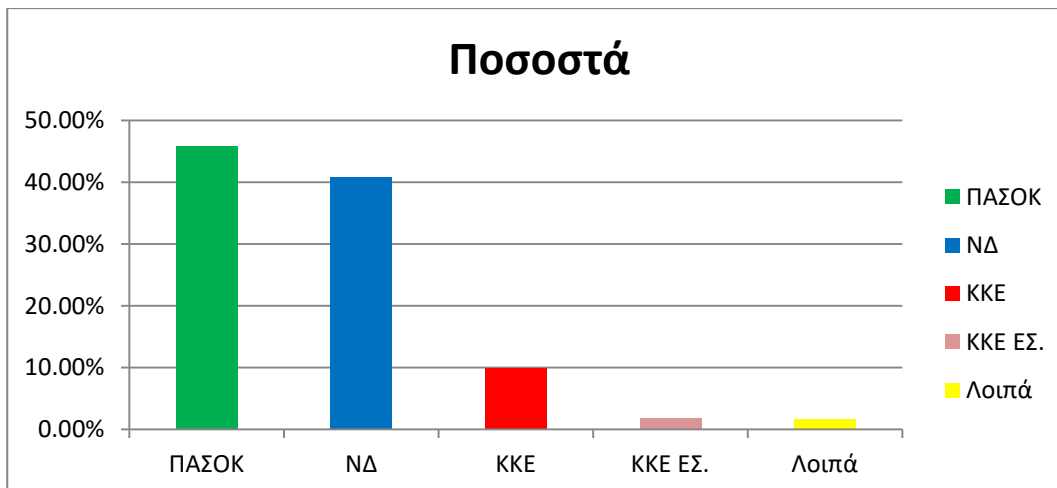
Το 1985 λήγει η θητεία του Κ. Καραμανλή ως προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος επιθυμεί να είναι εκ νέου πρόεδρος και ο Α. Παπανδρέου του υποσχέθηκε ότι θα τον προτείνει για την θέση του προέδρου και έτσι, έχοντας δεδομένες και τις ψήφους των βουλευτών της ΝΔ, θα εκλεγόταν άνετα. Όμως, ο Α. Παπανδρέου αιφνιδιάζει τους πάντες και προτείνει στη συνεδρίαση του ανώτατου καθοδηγητικού οργάνου του κόμματος του την υποψηφιότητα του Αρεοπαγίτη Χρήστου Σαρτζετάκη. Αξίζει να σημειώσουμε ότι 22 χρόνια πριν ο Χ. Σαρτζετάκης ήταν ο ανακριτής που ανέλαβε την πολύκροτη δίκη για τη δολοφονία του Γρ. Λαμπράκη. Μια δολοφονία που οδήγησε σε παραίτηση την τότε κυβέρνηση Καραμανλή και άνοιξε τον δρόμο της εξουσίας στην Ένωση Κέντρου. Ο Κων. Καραμανλής με το που μαθαίνει την πρόταση Παπανδρέου παραιτείται από την υπόλοιπη θητεία του και την ίδια μέρα αναχωρεί και από το Προεδρικό Μέγαρο χολωμένος, καθώς είχε μείνει με την εντύπωση ότι θα τον πρότεινε το ΠΑΣΟΚ.[33]

Η παραίτηση του Κ. Καραμανλή, θα καταστήσει προσωρινό πρόεδρο της Δημοκρατίας τον πρόεδρο της Βουλής Γ. Αλευρά, γεγονός το οποίο προκάλεσε διχογνωμία για το αν ο ίδιος μπορούσε να ψηφίσει ως βουλευτής στην επικείμενη εκλογή προέδρου. Τελικά ο Χ. Σαρτζετάκης εκλέγεται πρόεδρος της Δημοκρατίας με 181 και 180 ψήφους κατά την δεύτερη και τρίτη ψηφοφορία αντίστοιχα. Η οριακή εκλογή του προέδρου (180 ψήφοι), αποτέλεσε διαμάχη μεταξύ

του ΠΑΣΟΚ και την ΝΔ για το πόσο είναι νόμιμη η εκλογή του νέου προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Α. Παπανδρέου προκηρύσσει πρόωρες εκλογές για τον Ιούνιο του 1985, με τον αρχηγό της ΝΔ να διακηρύσσει ότι αν εκλεγεί η ΝΔ θα υποχρεώσει σε παραίτηση τον Χ. Σαρτζετάκη.[33]

6.2 Εκλογές 1985 και το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Εκλογές 1985		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	45,82%	161
ΝΔ	40,85%	126
ΚΚΕ	9,89%	12
ΚΚΕ ΕΣ.	1,84%	1
Λοιπά	1,60%	
Σύνολο	100,00%	300

Νικητής των εκλογών που θα διεξαχθούν στις 2 Ιουνίου 1985 θα είναι και πάλι το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου. Αυτή τη φορά θα πάρει οριακά μικρότερο ποσοστό 45,82% και 161 έδρες. Ενισχυμένη στη δεύτερη θέση η ΝΔ. Θα ανεβάσει τα ποσοστά της κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες και θα πάρει ένα ποσοστό 40,85% και 126 έδρες. Το ΚΚΕ θα εμφανίσει ποσοστό κάτω του 10% και θα πάρει 9,89% και 12 έδρες. Το ΚΚΕ Εσωτερικού μπαίνει πάλι στη Βουλή με 1,84% και παίρνει 1 έδρα. Η ακροδεξιά Εθνική Πολιτική Ένωση (ΕΠΕΝ) με 0,60% (37,934 ψήφοι) μένει εκτός Βουλής.[11]

Χαρακτηριστικό αυτών των εκλογών ήταν η ακραία πόλωση λόγω της παλιάς αντιπαλότητας του Α. Παπανδρέου με τον Κ. Μητσοτάκη καθώς επίσης και των γεγονότων που είχαν προηγηθεί και που αφορούσαν την αποπομπή του Κ. Καραμανλή από την προεδρία της Δημοκρατίας, ο οποίος ήταν και ο ιδρυτής της ΝΔ. Το ΚΚΕ έχασε δυνάμεις προς όφελος του ΠΑΣΟΚ και για πρώτη φορά μειώθηκαν τα ποσοστά του μετά το 1974. Η ΝΔ αμέσως μετά την ήττα της στις εκλογές, θα περάσει μια περίοδο εσωστρέφειας που θα οδηγήσει στην αποχώρηση από τον ΝΔ του στελέχους της Κωστή Στεφανόπουλου, οποίος το 1984 είχε διεκδικήσει την ηγεσία της ΝΔ. Από την ΝΔ θα αποχωρήσουν και άλλοι 9 βουλευτές και έτσι θα δημιουργηθεί η “Δημοκρατική ανανέωση”(ΔΙΑΝΑ).

Εξαιτίας της πολιτικής παροχών που το ΠΑΣΟΚ είχε ασκήσει την προηγούμενη τετραετία διακυβέρνησης, αναγκάστηκε να πάρει αντιδημοφιλή μέτρα για την οικονομία με αποτέλεσμα την σταδιακή του φθορά στο εκλογικό σώμα. Αυτό διαφάνηκε και από τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών που διενεργήθηκαν τον Οκτώβριο του 1986. Σε αυτές το ΠΑΣΟΚ ηττήθηκε και στους τρεις μεγαλύτερους δήμους της Χώρας, σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πειραιά, τους οποίους κέρδισε η ΝΔ. Ταυτόχρονα η κυβέρνηση άσκησε μια πιο ρεαλιστική πολιτική σε ό,τι αφορά τα εξωτερικά θέματα.

Στον χώρο της αριστεράς αυτή την περίοδο θα διαδραματιστούν πολύ σημαντικές εξελίξεις. Τον Απρίλη του 1987 διαλύεται το ΚΚΕ Εσωτερικού και δημιουργείται στη θέση του η ΕΑΡ (Ελληνική Αριστερά). Λίγο αργότερα θα γίνουν ζυμώσεις για συνεργασία μεταξύ του ΚΚΕ και της ΕΑΡ που θα έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία του “Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου”. Στο Συνασπισμό προσχώρησαν επίσης η Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά, η Σοσιαλιστική Πορεία του Νίκου Κωνσταντόπουλου, το Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού και προσωπικότητες από το ΠΑΣΟΚ και το κέντρο όπως ο Μανόλης Δρεττάκης και ο Στάθης Παναγούλης[14].

Ένα σημαντικό γεγονός που έλαβε χώρα το 1988, ήταν ο κλονισμός της υγείας του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, ο οποίος οδηγείται εσπευσμένα στο Νοσοκομείο Χέρφιλντ του Λονδίνου και υποβάλλεται σε σοβαρή εγχείρηση καρδιάς από τον διάσημο Αιγύπτιο

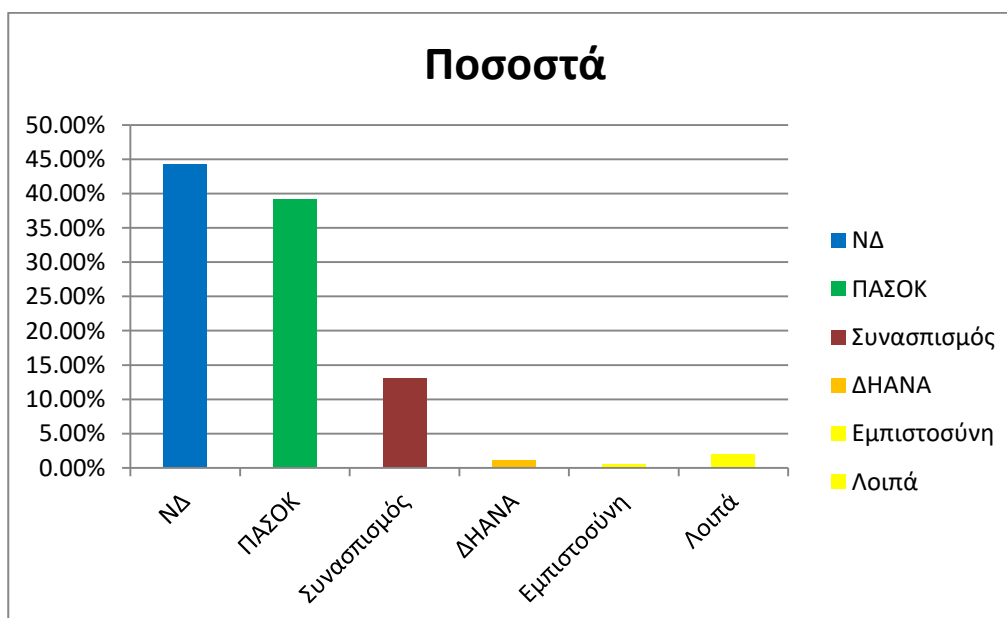
καρδιοχειρουργό Μαχντί Γιακούμπ. Ταυτόχρονα ξεσπά το οικονομικό σκάνδαλο Κοσκωτά στο οποίο κατηγορήθηκαν ότι ενεπλάκησαν στελέχη της τότε κυβέρνησης, αλλά και ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου. Ο Παπανδρέου χαρακτήρισε τις κατηγορίες εναντίον του ως μια συνωμοσία των «σκοτεινών αντιδραστικών δυνάμεων» και των «ξένων κύκλων» για να αποσταθεροποιήσουν την Ελλάδα. Ακολουθεί περίοδος μεγάλης πολιτικής έντασης με το σύνολο της αντιπολίτευσης να κατηγορεί την Κυβέρνηση και τον Πρωθυπουργό για τα σκάνδαλα.

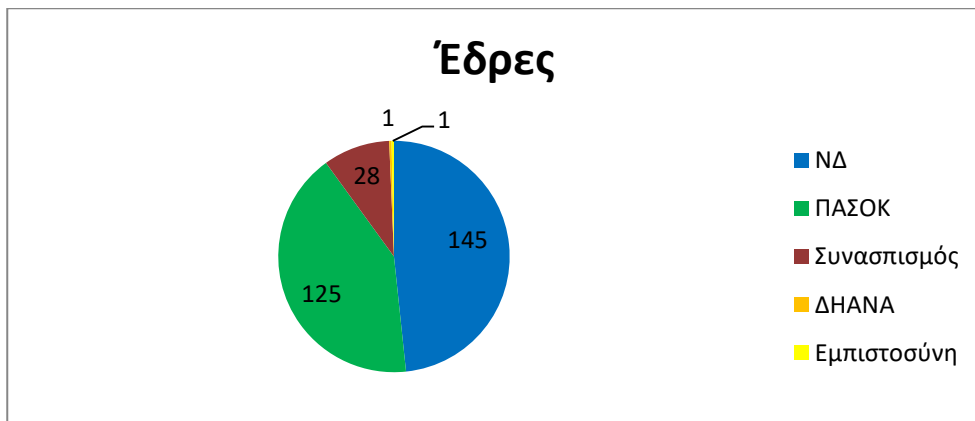
Σε αυτό το νοσηρό κλίμα, όπου η αντιπολίτευση διατυμπανίζει το αίτημα για κάθαρση της πολιτικής ζωής, θα γίνουν εκλογές τον Ιούνιο του 1989.

6.3 Εκλογές 1989. Το “βρώμικο” 89.

Εκλογές Ιουνίου 1989:

Εκλογές 1989 Ιούνιος		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	44,28%	145
ΠΑΣΟΚ	39,13%	125
Συνασπισμός	13,13%	28
ΔΗΑΝΑ	1,01%	1
Εμπιστοσύνη	0,52%	1
Λοιπά	1,93%	
Σύνολο	100,00%	300

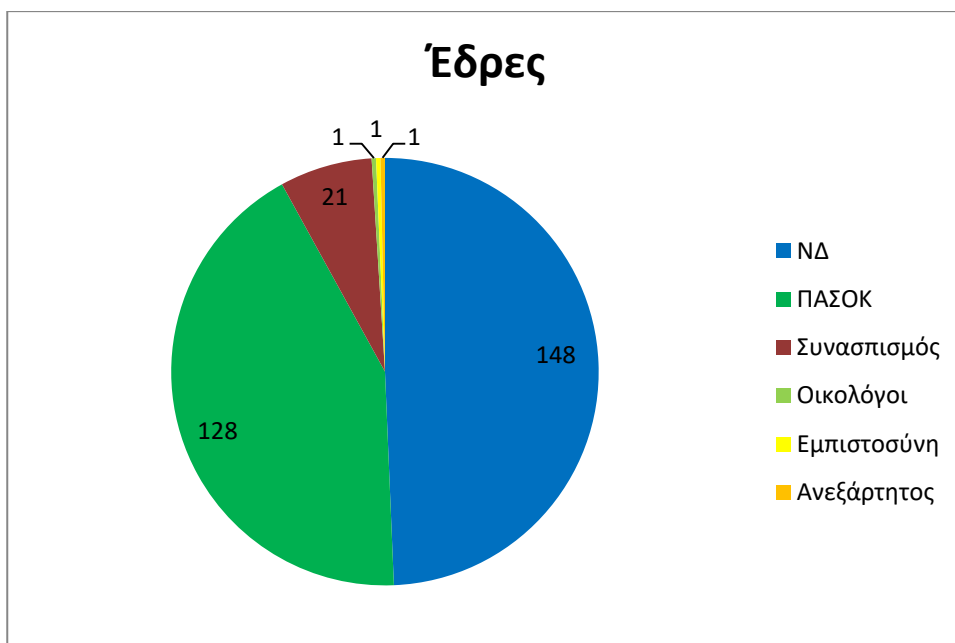
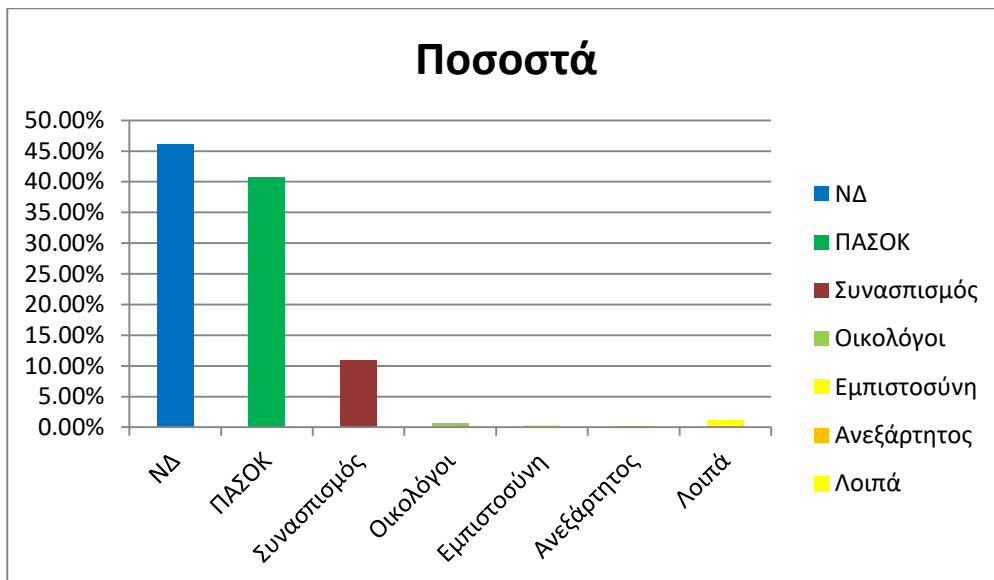
Αυτές οι εκλογές θα γίνουν, με ένα εκλογικό σύστημα που προσεγγίζει την απλή αναλογική, κάτω από το βάρος του Σκανδάλου Κοσκωτά. Πρώτο κόμμα έρχεται η ΝΔ του Κ. Μητσοτάκη με 44,28% των ψήφων έλαβε 145 έδρες, μη εξασφαλίζοντας έτσι την πλειοψηφία. Το ΠΑΣΟΚ θα εξασφαλίσει ένα σημαντικό ποσοστό 39,13%, και αυτό παρά την σκανδαλολογία, την εναντίωση του συνόλου της αντιπολίτευσης και τις επιθέσεις από όλα τα δημοσιογραφικά συγκροτήματα(ακόμη και απ' αυτά που παλαιότερα ήταν υπέρ του ΠΑΣΟΚ). Ο Νεοεισερχόμενος ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα καταλάβει ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 13,13% και ένα σημαντικό αριθμό εδρών(28), λόγω και του, κατά πολύ αναλογικότερου, εκλογικού συστήματος. Τέλος η ΔΙΑΝΑ θα πάρει ποσοστό 1,01% και 1 έδρα.

Λόγω έλλειψης αυτοδυναμίας της ΝΔ, θα σχηματιστεί κυβέρνηση συνεργασίας ανάμεσα στη ΝΔ και τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ – υπό τον Τζανή Τζαννετάκη, κάτι πρωτοφανές μιας και για πρώτη φορά θα έχουμε συγκυβέρνηση Δεξιάς-Αριστεράς. Ο Κύριος στόχος της κυβέρνησης ήταν να μη παραγραφούν τα σκάνδαλα. Παραπέμπονται στο Ειδικό Δικαστήριο για την “υπόθεση Κοσκωτά” ο Ανδρέας Παπανδρέου και μια σειρά στελέχη και πρώην υπουργοί του ΠΑΣΟΚ.

Αυτή η πολιτική περίοδος θα χαρακτηριστεί ως “βρώμικο 89” από το ΠΑΣΟΚ, το οποίο θα επιτεθεί με σφοδρότητα στην αριστερά για την επιλογή της να συγκυβερνήσει με την ΝΔ. Σε αυτό το φανατισμένο κλίμα θα πραγματοποιηθούν νέες εκλογές τον Νοέμβριο του 1989.[43]

Εκλογές Νοεμβρίου 1989:

Εκλογές 1989 Νοέμβριος		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	46,19%	148
ΠΑΣΟΚ	40,67%	128
Συνασπισμός	10,97%	21
Οικολόγοι	0,58%	1
Εμπιστοσύνη	0,39%	1
Ανεξάρτητος	0,16%	1
Λοιπά	1,04%	
Σύνολο	100,00%	300

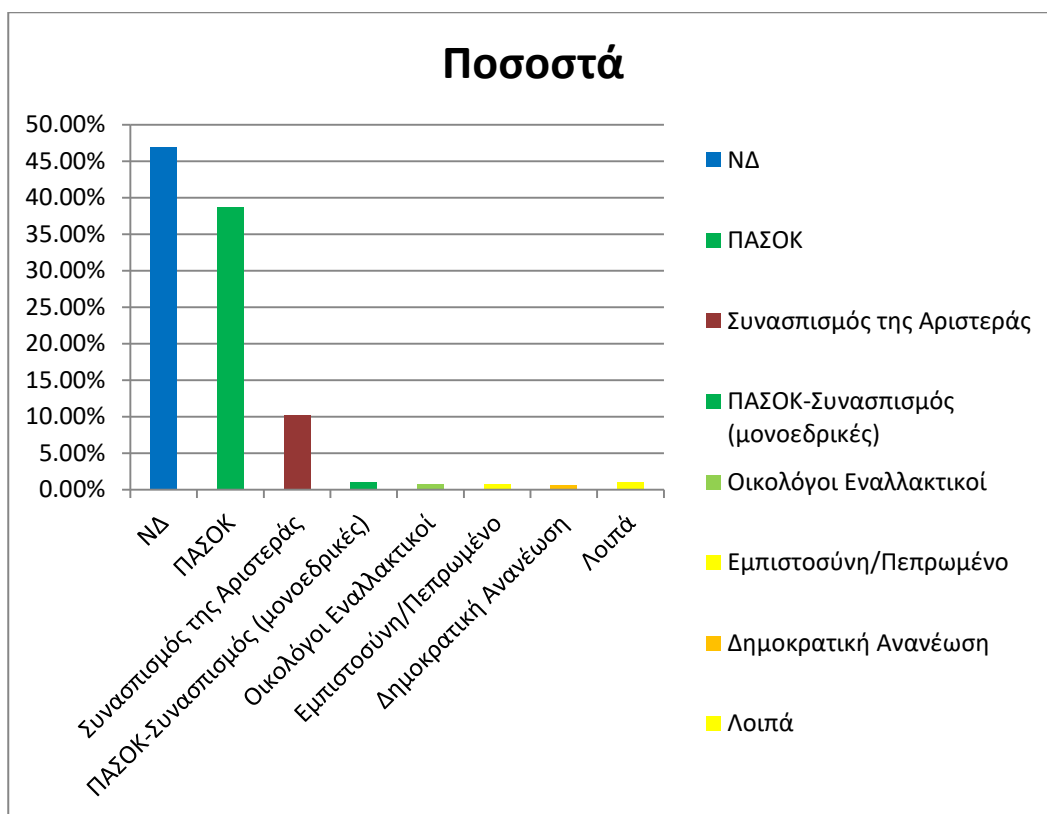

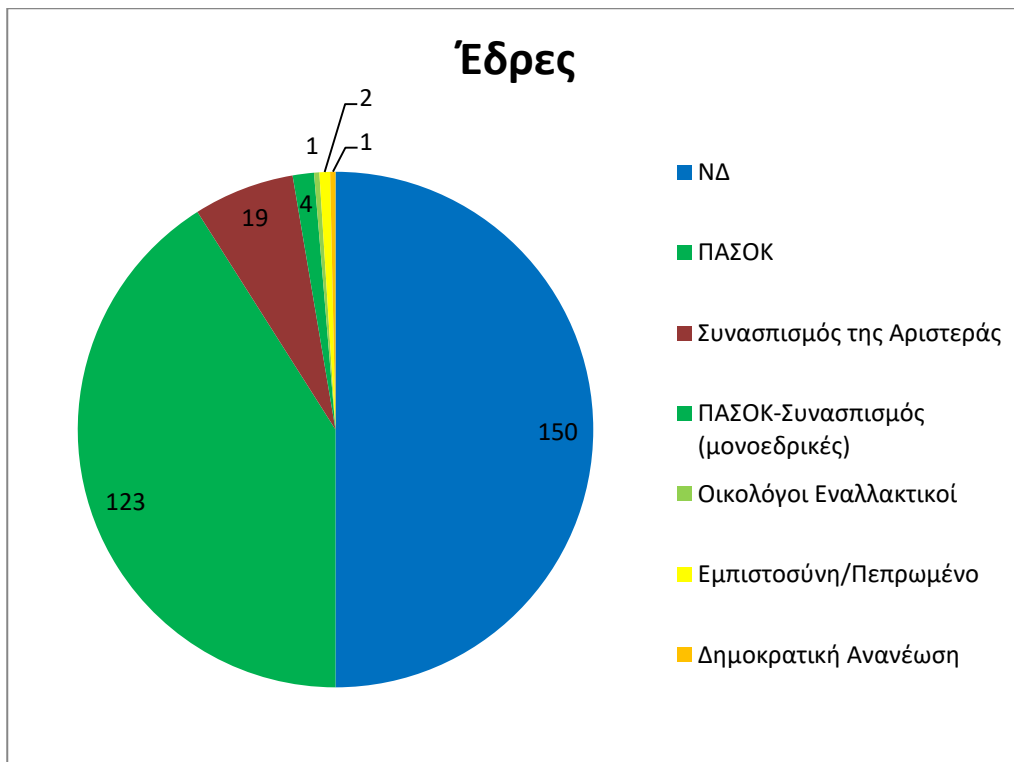
Στις εκλογές αυτές η ΝΔ θα είναι πάλι πρώτο κόμμα με αυξημένο ποσοστό 46,19%, αλλά και πάλι χωρίς αυτοδυναμία (148 έδρες). Το ΠΑΣΟΚ, παρ' όλη την επίθεση που δέχθηκε, θα ανεβάσει και αυτό τα ποσοστά του (40,67%) εις βάρος του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ που θα δει τα ποσοστά του κατά πολύ μειωμένα (10,97%)

Οι τρεις πολιτικοί αρχηγοί: Κ. Μητσοτάκης, Α. Παπανδρέου, Χ. Φλωράκης, αποφασίζουν τη σύσταση Οικουμενικής Κυβέρνησης υπό τον Ξενοφώντα Ζολώτα. Μετά την αδυναμία της Βουλής να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον Μάρτιο του 1990, διενεργούνται νέες εκλογές.

6.4 Εκλογές 1990. Κυβέρνηση Μητσοτάκη και “Αποστασία” Α. Σαμαρά

Εκλογές 1990		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	46,89%	150
ΠΑΣΟΚ	38,61%	123
Συνασπισμός της Αριστεράς	10,28%	19
ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμός (μονοεδρικές)	1,02%	4
Οικολόγοι Εναλλακτικοί	0,77%	1
Εμπιστοσύνη/Πεπρωμένο	0,70%	2
Δημοκρατική Ανανέωση	0,67%	1
Λοιπά	1,06%	
Σύνολο	100,00%	300

Σε αυτές τις εκλογές, λόγω της κόπωσης του εκλογικού σώματος από τις συνεχιζόμενες εκλογές, η ΝΔ θα αυξήσει επιπλέον το ποσοστό της (46,89%) και κερδίζει 150 έδρες (Στα όρια της αυτοδυναμίας). Το ΠΑΣΟΚ θα υποστεί μικρή κάμψη (38,61%) και 123 έδρες. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα διατηρήσει τα ποσοστά του και θα πάρει 10,28% και 19 έδρες. Η ΔΙΑΝΑ με ποσοστό 0,67% θα εκλέξει 1 βουλευτή, δεν θα είναι όμως ο αρχηγός της Κ. Στεφανόπουλος αλλά ο Θεόδωρος Κατσίκης.

Αμέσως ο μοναδικός βουλευτής της ΔΗΑΝΑ Θεόδωρος Κατσίκης προσφέρει στήριξη στη ΝΔ ως 151ος βουλευτής. Δυο μήνες μετά ο Θ. Κατσίκης προσχωρεί στην ΚΟ της ΝΔ. Η ΔΗΑΝΑ διαλύεται. Έτσι η ΝΔ θα γίνει αυτοδύναμη και ο Κ. Μητσοτάκης θα υλοποιήσει τον πολυπόθητο στόχο του να γίνει Πρωθυπουργός, κάτι που διεκδικούσε ήδη από το τέλος της δεκαετίας του 1950. Στις 4 Μάη 1990 εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο Κωνσταντίνος Καραμανλής με 153 ψήφους (151 της ΝΔ και τις ψήφους των δύο ανεξάρτητων μουσουλμάνων βουλευτών Ξάνθης και Ροδόπης).

Στη Διεθνή Σκηνή κυριαρχούν οι Ανατροπές του σοσιαλισμού στην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη. Τον Ιούνιο του 1991 το ΚΚΕ αποχωρεί από τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ. Στις 7 Φλεβάρη του 1992 υπογράφεται η Συνθήκη του Μάαστριχτ (από την κυβέρνηση της ΝΔ υπόγραψε ο Α. Σαμαράς), η ΕΟΚ γίνεται Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Ένωση)[11].

Στις 11 Μαρτίου 1991 ξεκινάει η Δίκη για το Σκάνδαλο Κοσκωτά στο Ειδικό Δικαστήριο η οποία κράτησε μέχρι τον Γενάρη του 1992. Στις 11 Απρίλη 1991 πεθαίνει μέσα στην αίθουσα του

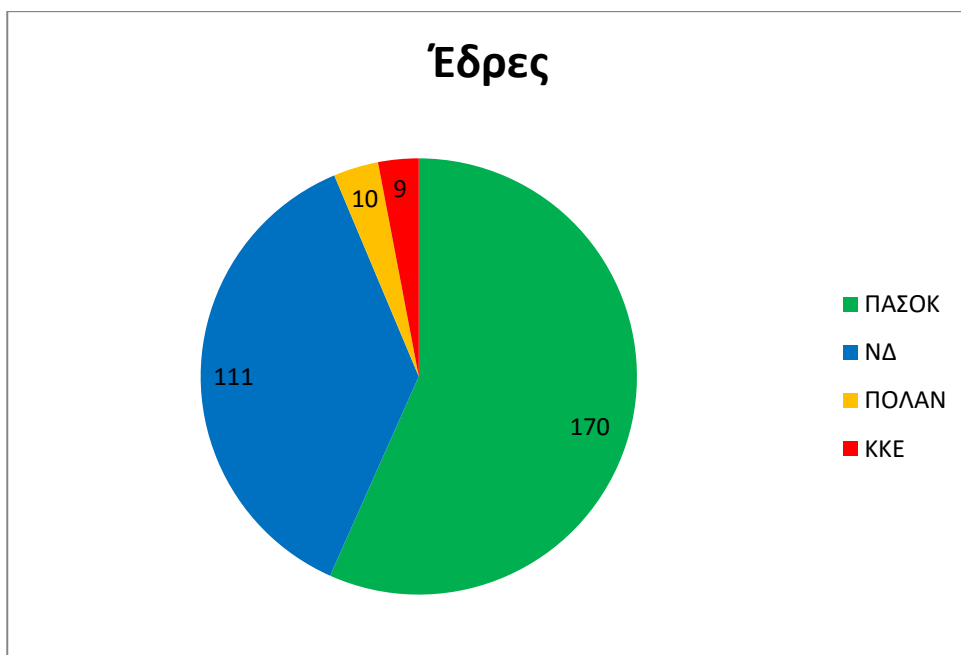
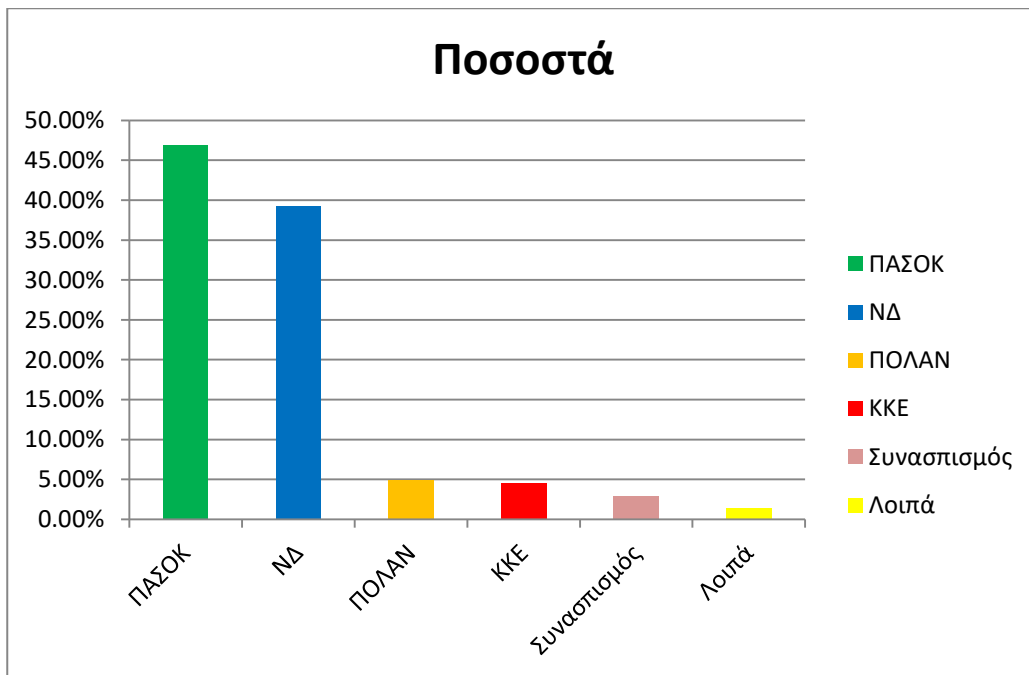
Ειδικού Δικαστηρίου ο κατηγορούμενος υπουργός του ΠΑΣΟΚ, Αγαμέμνων Κουτσόγιωργας. Στις 17 Γενάρη 1992 ανακοινώνεται η απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου με την οποία αθώνεται ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο Γ. Πέτσος καταδικάστηκε σε 10 μήνες με αναστολή και διειτή στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων και ο Δ. Τσοβόλας καταδικάζεται σε ποινή 2,5 ετών (εξαγοράσιμη) και τριειτή στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων[11].

Στην εσωτερική πολιτική σκηνή κυριάρχησε κυρίως το θέμα της ονομασίας της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, μετά την διάσπαση της Γιουγκοσλαβίας που έλαβε χώρα κατά το 1991. Μετά από έναν αλλοπρόσαλλο χειρισμό του θέματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διαφάνηκε ότι θα ήταν αδύνατη η ονομασία του νεοσύστατου κράτους, χωρίς να εμπεριέχει τον όρο Μακεδονία. Παρά το γεγονός ότι αυτή η δυσάρεστη εξέλιξη οφειλόταν στους χειρισμούς του τότε υπουργού Α. Σαμαρά, ο ίδιος τηρεί στην συνέχεια μια υποτιθέμενη σκληρή στάση, κατά την οποία δεν θα πρέπει να εμπεριέχεται καθόλου ο όρος “Μακεδονία” στον όνομα του νεοσύστατου κράτους. Ο Πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκης θα τηρήσει μια ποιο διαλλακτική στάση και θα αναγκαστεί να αποπέμψει από υπ. Εξωτερικών τον Α. Σαμαρά, κλονίζοντας έτσι την ήδη εύθραυστη πλειοψηφία της ΝΔ.[46]

Ο Α. Σαμαράς θα αποχωρήσει από την ΝΔ και θα ιδρύσει δικό του κόμμα, την Πολιτική Ανοιξη (ΠΟΛΑΝ). Το παράδοξο είναι ότι η χώρα της πρώην Γιουγκοσλαβίας, θα αναγνωριστεί προσωρινά από τον ΟΗΕ με το όνομα “Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας”(FYROM), το οποίο εμπεριέχει ούτως ή άλλως τον όρο Μακεδονία. Τελικά ο Α. Σαμαράς θα “ρίξει” την κυβέρνηση του Κ. Μητσοτάκη τον Σεπτέμβριο του 1993 και η Χώρα θα οδεύσει σε εκλογές. Είναι φανερό ότι με την στάση του, θέλησε να κεφαλαιοποιήσει τις ευαισθησίες και την δυσαρέσκεια του Ελληνικού Λαού σχετικά και να “χτίσει” πολιτική καριέρα με βάση το όνομα της FYROM.[46]

6.5 Οι εκλογές του 1993 και η ολική Επαναφορά του Α. Παπανδρέου.

Εκλογές 1993		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	46,88%	170
ΝΔ	39,30%	111
ΠΟΛΑΝ	4,88%	10
ΚΚΕ	4,54%	9
Συνασπισμός	2,94%	
Λοιπά	1,46%	
Σύνολο	100,00%	300

Μετά την πτώση της κυβέρνησης του Κ. Μητσοτάκη τον Σεπτέμβριο του 1993 θα πραγματοποιηθούν εκλογές, με ένα νέο εκλογικό σύστημα(μείξη απλής αναλογικής και πλειοψηφικού), την 10η Οκτωβρίου 1993. Το ΠΑΣΟΚ θα ανακηρυχθεί νικητής των εκλογών με 46,88% και 170 έδρες. Η ΝΔ δεν θα ξεπεράσει το 40% (39,30%, 111 έδρες) και θα είναι δεύτερο κόμμα. Η πρωτοεμφανιζόμενη ΠΟΛΑΝ θα πάρει 4,88 και 10 έδρες. Το ΚΚΕ που εν τω μεταξύ έχει αποχωρήσει από τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ θα πάρει 4,54% και 9 έδρες. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα μείνει εκτός βουλής με 2,84% (Ο νέος εκλογικός νόμος προέβλεπε όριο 3% για εισαγωγή στη βουλή).[11]

Έτσι ο Α. Παπανδρέου στη διαχρονική αντιπαλότητα του με τον Κ. Μητσοτάκη, θα αποδειχθεί νικητής άπαξ δια παντός, μιας και ο Κ. Μητσοτάκης αμέσως μετά το αποτέλεσμα των εκλογών θα παραιτηθεί από την ηγεσία της ΝΔ και την θέση του θα πάρει ο Μ. Έβερτ.[40]

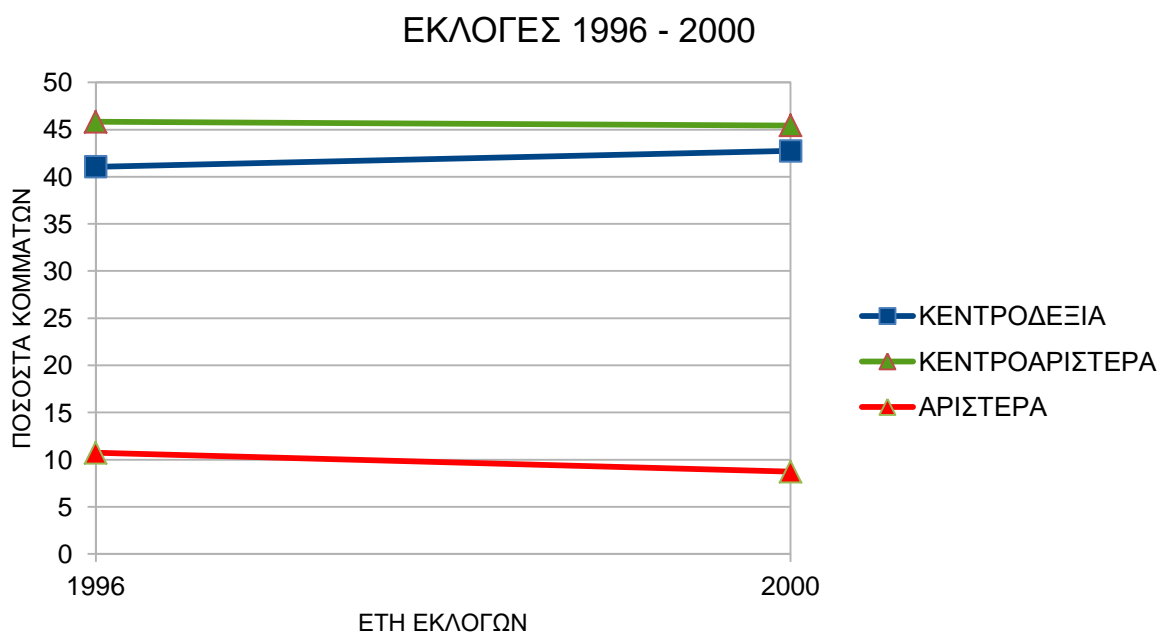
Η κυβέρνηση του Α. Παπανδρέου θα ασκήσει μια καθόλα ρεαλιστική πολιτική, με έμφαση στην οικονομία μιας και θα πρέπει να εκπληρωθούν κάποιοι όροι για να εισαχθεί η χώρα στο ενιαίο νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα τέλη του 1990. Η υγεία όμως του Α. Παπανδρέου είναι κλονισμένη με αποκορύφωμα τον Νοέμβριο του 1995 να εισαχθεί εσπευσμένα στο “Ωνάσειο καρδιοχειρουργικό κέντρο”. Τον Ιανουάριο του 1996, λόγω της αδυναμίας του να ασκήσει πρωθυπουργικά καθήκοντα, θα παραιτηθεί από πρωθυπουργός. Τη θέση του, μετά από απόφαση της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ, θα αναλάβει ο Κ.Σημίτης και έτσι θα χρησθεί ο επόμενος πρωθυπουργός.[33]

Παρόλα ταύτα ο Α. Παπανδρέου θα παραμείνει πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ που ήταν να πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο του 1996, θα εξέλεγε τον νέο Πρόεδρό του. Μια μέρα πριν από την διεξαγωγή του συνεδρίου, ο Α. Παπανδρέου αποβιώνει στις 23 Ιουνίου 1996. Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θα εκλεγεί ο ήδη Πρωθυπουργός Κ. Σημίτης.

Ο Κ. Σημίτης είχε πλέον όλες τις εξουσίες στα χέρια του, πλην όμως δεν είχε λαϊκή εντολή. Έτσι με πρόσχημα το κυπριακό πρόβλημα θα προκηρύξει πρόωρες εκλογές για τον Σεπτέμβριο του 1996. Η Ελλάδα θα εισέλθει σε μια καινούργια τελείως περίοδο.

7. Η Διακυβέρνηση Κ. Σημίτη (1996-2004) και η είσοδος της Ελλάδας στην ΟΝΕ

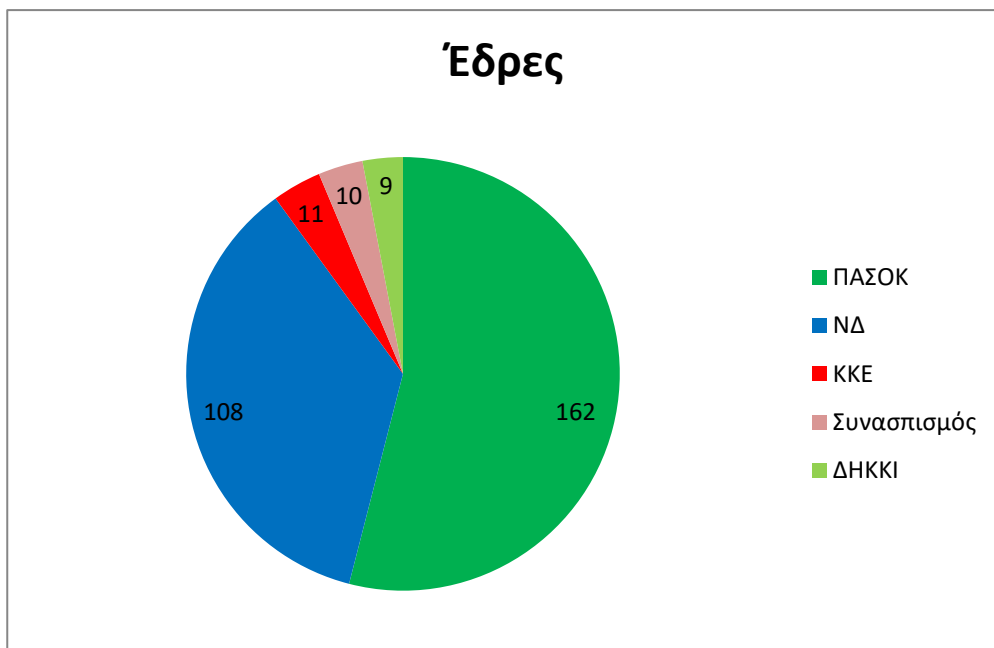
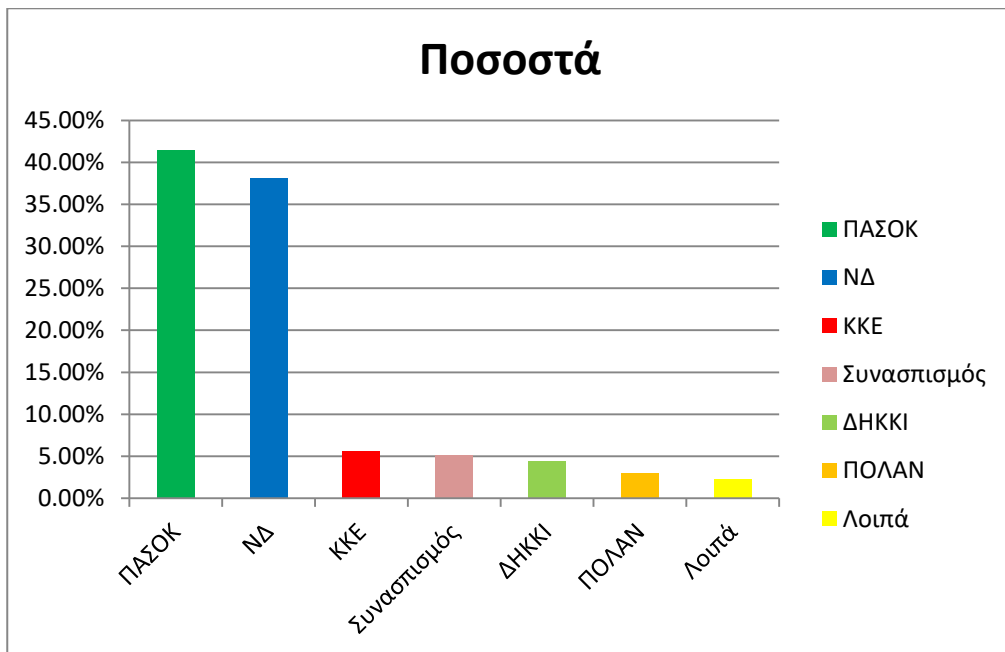
Στο διάγραμμα των εκλογών αυτού του Κεφαλαίου θα χρησιμοποιήσουμε την ίδια πολιτική γεωγραφία με αυτή του προηγούμενου.

Σε αυτό το διάγραμμα προσθήσαμε τα ποσοστά ΝΔ και ΠΟΛΑΝ, ΠΑΣΟΚ και ΔΗΚΚΙ καθώς και του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ με το ΚΚΕ.

7.1 Εκλογές 1996. Η πορεία της Ελλάδας προς την ΟΝΕ.

Εκλογές 1996		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	41,49%	162
ΝΔ	38,12%	108
ΚΚΕ	5,61%	11
Συνασπισμός	5,12%	10
ΔΗΚΚΙ	4,43%	9
ΠΟΛΑΝ	2,94%	
Λοιπά	2,29%	
Σύνολο	100,00%	300

Στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 22 Σεπτεμβρίου 1996, το ΠΑΣΟΚ με τον Κώστα Σημίτη πλέον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, θα κερδίζει τις εκλογές με ποσοστό 41,49% και 162 έδρες έχοντας μια άνετη πλειοψηφία στη βουλή. Η πτώση στα ποσοστά του ΠΑΣΟΚ οφείλεται στην εμφάνιση του Δημοκρατικού Κοινωνικού Κινήματος (ΔΗΚΚΙ) του Δημήτρη Τσοβόλα, το οποίο προήλθε από το ΠΑΣΟΚ και κατέλαβε 4,43% και 9 έδρες. Στη Βουλή θα επιστρέψει ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ (αποσπώντας επίσης ψήφους από το ΠΑΣΟΚ) με ποσοστό 5,12% και 10 έδρες.

Η ΝΔ θα ηττηθεί με ποσοστό 38,12%, ποσοστό χαμηλότερο από αυτό των εκλογών του 1993, παρότι η ΠΟΛΑΝ θα χάσει ψηφοφόρους και θα μείνει εκτός βουλής παίρνοντας ποσοστό 2,94%

μην ξεπερνώντας το όριο του 3%. Αυτό σημαίνει ότι ένα μέρος των ψηφοφόρων της ΝΔ, επέλεξαν να ψηφίσουν το ΠΑΣΟΚ εξαιτίας του Κ. Σημίτη, οποίος ήταν ένας μετριοπαθής πολιτικός. Έτσι ο Μ. Έβερτ θα αμφισβητηθεί και ο Κώστας Καραμανλής (ανιψιός του Κωνσταντίνου Καραμανλή) θα αναλάβει την ηγεσία της ΝΔ.[38]

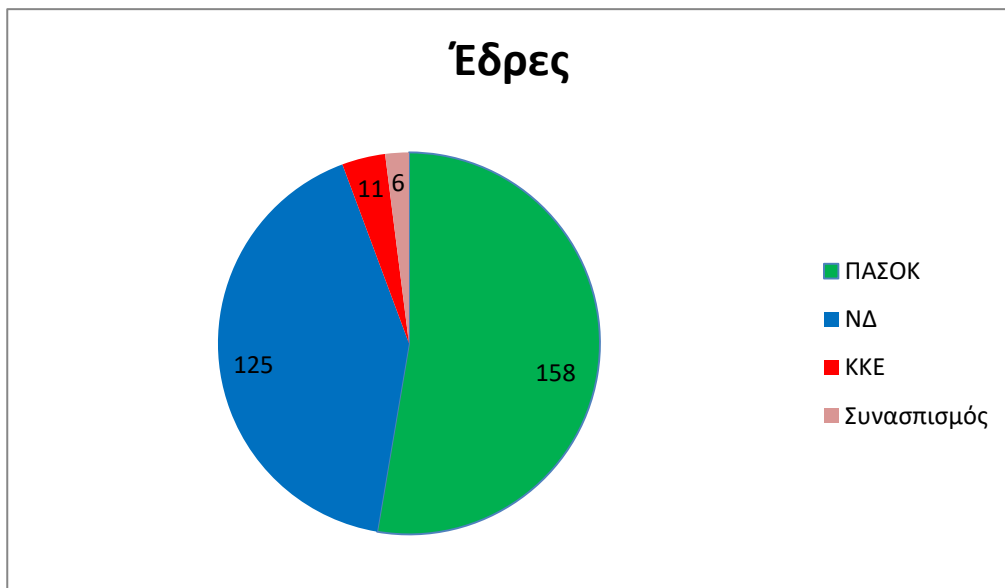
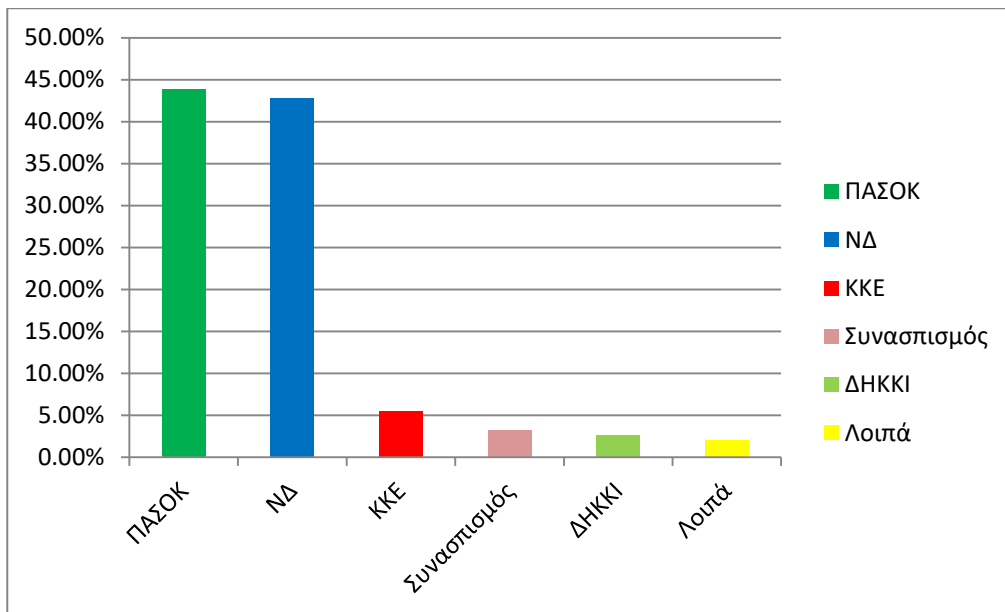
Τέλος το ΚΚΕ θα πάρει ποσοστό της τάξης του 5,61% και 11 έδρες. Το ποσοστό αυτό του ΚΚΕ επιβεβαιώνει το χαμηλό ποσοστό που είχε κατά τις προηγούμενες εκλογές. Ουσιαστικά το ΚΚΕ δεν θα ανακάμψει ποτέ από τις εκλογές του 1993 και μετά. Τα ποσοστά του θα παγιοθούν γύρω στο 5% και θα συμβαδίζουν με τα ποσοστά που λάμβανε το ΚΚΕ προπολεμικά.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα ασχοληθεί κυρίως με την υλοποίηση των κριτηρίων του Μάαστριχτ κάνοντας τις αναγκαίες γιαυτό μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και στη Δημόσια Διοίκηση. Το 1998 τα κριτήρια σύγκλησης θα πραγματοποιηθούν και η Ελλάδα θα “κλειδώσει” την συμμετοχή της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. και από την 1η Ιανουαρίου του 2002 το νόμισμά της θα είναι πλέον το ευρώ.[46]

Στην Ελλάδα επίσης θα ανατεθεί η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων για το 2004. Με δεδομένες αυτές τις επιτυχίες της κυβέρνησης θα προκηρυχθούν εκλογές για την 9η Απριλίου του 2000.

7.2 Εκλογές 2000. Η προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004.

Εκλογές 2000		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	43,79%	158
ΝΔ	42,74%	125
ΚΚΕ	5,52%	11
Συνασπισμός	3,20%	6
ΔΗΚΚΙ	2,69%	
Λοιπά	2,06%	
Σύνολο	100,00%	300

Στις 9 Απριλίου του 2000 θα πραγματοποιηθούν οι εκλογές, οι οποίες θα ανακηρύξουν νικητή τον Κ. Σημίτη και το ΠΑΣΟΚ για δεύτερη φορά με ποσοστό 43,79% και 158 έδρες. Η ΝΔ θα καταλάβει την δεύτερη θέση με 42,74% και 125 έδρες. Η πολύ μικρή διαφορά στην δύναμη των 2 κομμάτων θα συντελέσει στη μη αμφισβήτηση του νέου αρχηγού της ΝΔ Κώστα Καραμανλή.

Σε ότι αφορά τα μικρότερα κόμματα, το ΚΚΕ θα πάρει ποσοστό 5,52% και 11 έδρες. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ μπαίνει οριακά στη βουλή με 3,20% και 6 έδρες. Το ΔΗΚΚΙ με 184.598 ψήφους (2,69%) θα μείνει εκτός Βουλής.

Κύριο μέλημα της κυβέρνησης στην δεύτερη θητεία της θα είναι η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι Ολυμπιακοί αγώνες, παρότι θα συμβάλουν στην ανάπτυξη, θα είναι

υψηλού κόστους για την Ελλάδα. Στα θετικά είναι ότι συνέβαλαν στο να γίνουν κάποια σημαντικά έργα στην Ελλάδα, όπως το μετρό και το Αεροδρόμιο στην Αθήνα, που έπρεπε ούτως ή άλλως να γίνουν. Από την άλλη πλευρά έγιναν και πολλά έργα χρήσιμα μόνο για τους αγώνες, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σπατάλες και μεγάλη διαφθορά.

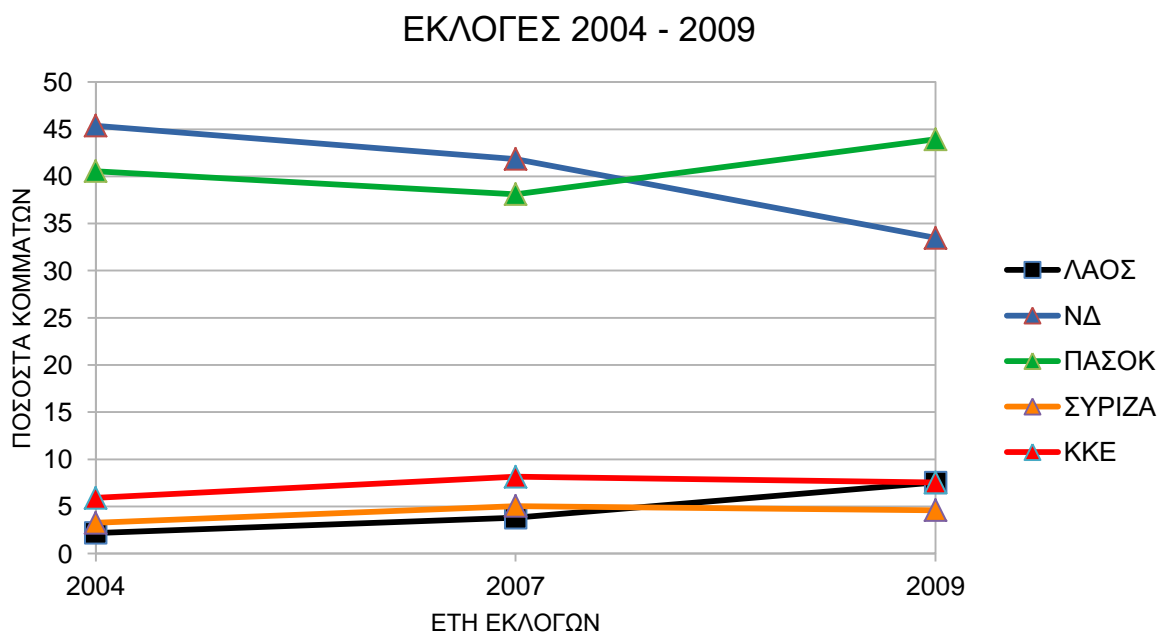
Το βασικότερο μειονέκτημά τους όμως ήταν ότι αποπροσανατόλισαν την κοινή γνώμη αλλά και την ηγεσία της χώρας από αυτό που πράγματι είχε η Ελλάδα ανάγκη να γίνει εκείνη την στιγμή. Και αυτό δεν ήταν άλλο από αναγκαίες και δομικές μεταρρυθμίσεις που έπρεπε να γίνουν, έτσι ώστε η Χώρα να παραμείνει ανταγωνιστική. Αυτό ήταν απαραίτητο διότι το Κράτος, στα πλαίσια του ενιαίου νομίσματος, δεν είχε την δυνατότητα πλέον να υποτιμήσει το νόμισμά του για να αποκαταστήσει την ανταγωνιστικότητά του εφόσον αυτή κλονιζόταν.[38]

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η “μεταρρύθμιση Γιαννίτση” στο Ασφαλιστικό σύστημα η οποία ματαιώθηκε, εξαιτίας αντιδράσεων που εξέφρασαν κυρίως “συντεχνίες” που απολάμβαναν προνόμια, και που κάθε άλλο ήταν παρά “μη προνομιούχοι”. Σε αυτή την πορεία μεταρρυθμίσεων και εκσυγχρονισμού που είχε ανάγκη η Ελληνική κοινωνία εκείνη την περίοδο, εκτός από την ατομία της κυβέρνησης, δεν συνέδραμε ούτε η ΝΔ. Αυτό που κυρίως την ενδιέφερε ήταν η επάνοδος στην εξουσία την οποία είχε απολέσει για σχεδόν 10 χρόνια και δεν ήθελε να πάρει κανένα πολιτικό κόστος.[46]

Λίγο πριν την λήξη της 2ης τετραετίας της κυβέρνησης, ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης ανακοινώνει ότι δεν θα είναι εκ νέου υποψήφιος και παραιτείται από πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ θα αναδειχθεί ο Γιώργος Παπανδρέου, γιος του ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου. Οι εκλογές προκηρύσσονται για τον Μάρτιο του 2004[40]

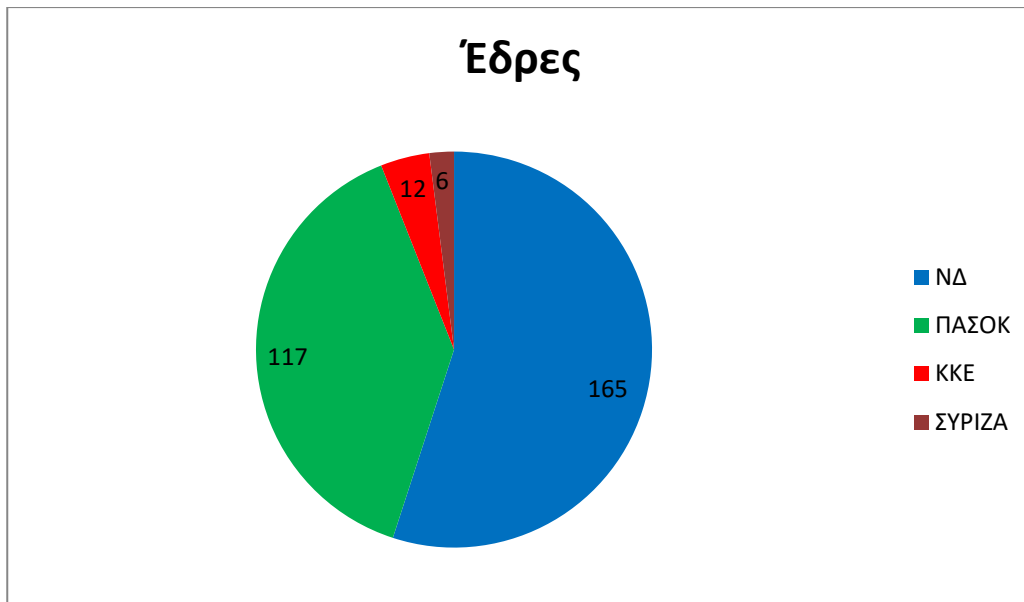
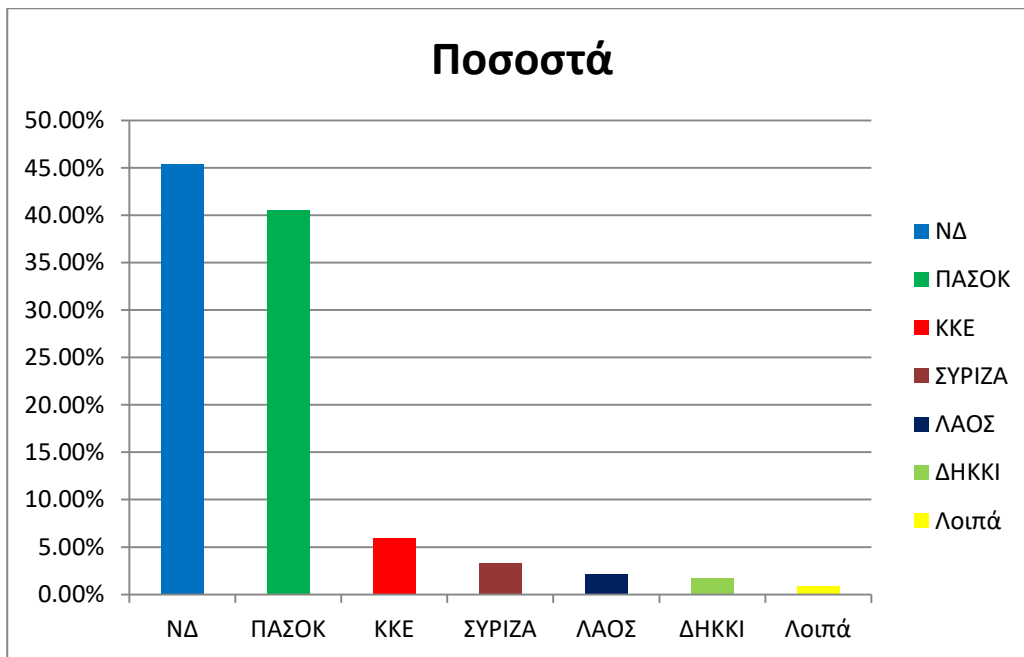
8. Η Διακυβέρνηση των επιγόνων Κ. Καραμανλή και Γ. Παπανδρέου (2004-2012). Από την Επανάδρυση του Κράτους στην Χρεοκοπία της Χώρας

Στο διάγραμμα που ακολουθεί θα καταγράψουμε σταθερά τα κόμματα ΝΔ , ΛΑΟΣ σε ότι αφορά την Κεντροδεξιά, ΠΑΣΟΚ σε ότι αφορά την Κεντροαριστερά και ΚΚΕ,ΣΥΡΙΖΑ για την Αριστερά, μιας και αυτά έχουν παγιωθεί για όλη την περίοδο που εξετάζουμε

8.1 Οι εκλογές του 2004 και το ανέκδοτο της Επανάδρυσης του Κράτους.

Εκλογές 2004		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	45,36%	165
ΠΑΣΟΚ	40,55%	117
ΚΚΕ	5,90%	12
ΣΥΡΙΖΑ	3,26%	6
ΛΑΟΣ	2,19%	
ΔΗΚΚΙ	1,79%	
Λοιπά	0,95%	
Σύνολο	100,00%	300

Οι εκλογές της 7ης Μαρτίου 2004 θα αναδείξουν νικήτρια την ΝΔ μετά από 10 συναπτά έτη. Θα πάρει ένα ποσοστό της τάξης του 45,36% και 165 έδρες. Το ΠΑΣΟΚ θα καταλάβει την δεύτερη θέση με 40,55% και 117 έδρες. Το ΚΚΕ θα συνεχίσει την σταθερή πορεία του με ένα ποσοστό της τάξης του 5,90% και 12 έδρες. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, που εν τω μεταξύ έχει μετεξελιχθεί σε ΣΥΡΙΖΑ (Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς), θα μπει στην βουλή οριακά με 3,26% και 6 έδρες. Σε αυτές τις εκλογές θα μετάσχει και το κόμμα Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός (ΛΑΟΣ) του Γ. Καρατζαφέρη, ο οποίος είχε αποχωρήσει από την ΝΔ το 2000, θα πάρει το διόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό 2,19% αλλά δεν θα μπει στη βουλή[44]. Το ΔΗΚΚΙ τέλος θα πάρει

ποσοστό 1,79% και έκτοτε θα διαλυθεί..

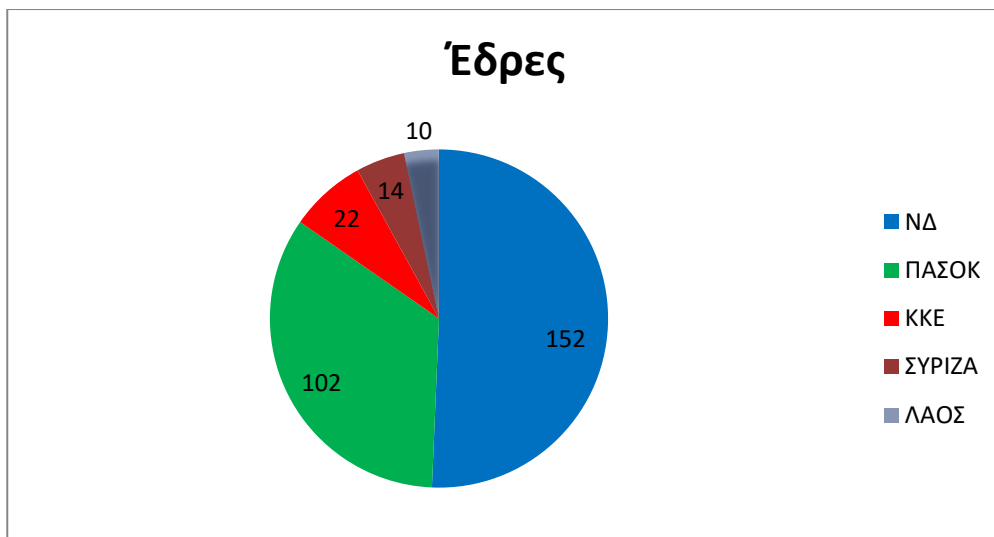
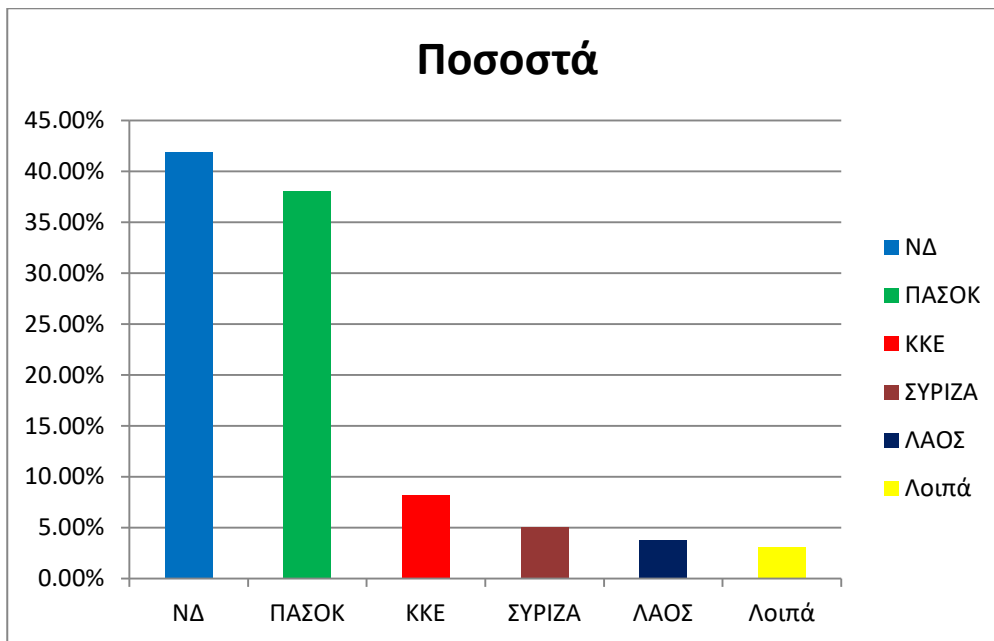
Τον Αύγουστο (από 13 έως 29) του 2004 διεξάγονται στην Αθήνα οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Η κυβέρνηση προχωρά σε απογραφή των μεγεθών της Ελληνικής Οικονομίας. Κύριος στόχος της όπως αποδείχθηκε, ήταν η μεταφορά ελλειμμάτων στο παρελθόν με στόχο να έχει καθαρό πεδίο για να υλοποιήσει παροχές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τρόπος λογιστικής αποτύπωσης των αμυντικών δαπανών οι οποίες, λόγω και της κρίσης των Ιμίων το 1996, ήταν σημαντικές.

Για να δώσουμε ένα παράδειγμα, η κυβέρνηση Σημίτη για τον υπολογισμό του Ελλείμματος υπολόγιζε τις αμυντικές δαπάνες ετεροχρονισμένα. Δηλαδή η δαπάνη για αγορά εξοπλισμού θα καταγραφόταν με την παραλαβή της. Αυτό δεν ήταν ασυνήθης πρακτική, εξάλλου πάνω από τις μισές χώρες της ΕΕ, υπολόγιζαν με αυτό τον τρόπο τα ελλείμματά τους. Έτσι με την απογραφή της ΝΔ, φάνηκε ότι το 1999 το δημόσιο Έλλειμα της Ελλάδος να είναι λίγο πάνω από το 3%. Το κριτήριο της συνθήκης του Μάαστριχτ προέβλεπε έλλειμμα κάτω από 3%. Η ειρωνεία είναι ότι μετά από κάποιο χρονικό διάστημα η ΕΕ υποχρέωσε όλα τα κράτη μέλη, ο υπολογισμός του ελλείμματος για αγορά πολεμικού εξοπλισμού να γίνεται με την παραλαβή των οπλικών συστημάτων.[46]

Κατά τα άλλα η ΝΔ δεν υλοποίησε τις προεκλογικές εξαγγελίες της περί “Επανίδρυσης του Κράτους” με αποτέλεσμα η συγκεκριμένη φράση να γίνει ανέκδοτο. Το καλοκαίρι του 2007 έλαβαν χώρα καταστρεπτικές πυρκαγιές, παρόλα αυτά στα τέλη Αυγούστου, ο Κ. Καραμανλής θα προκηρύξει πρόωρες εκλογές για τον Σεπτέμβριο του 2007. Ως κύρια αιτία αναφέρθηκε η οικονομία και η κατάρτιση ενός γνήσιου μη χαλκευμένου προϋπολογισμού. Για να γίνουν όλα αυτά η κυβέρνηση έπρεπε να λάβει “νωπή” εντολή.[38]

8.2 Οι Εκλογές του 2007. Εν αναμονή της Χρεοκοπίας της Χώρας.

Εκλογές 2007		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	41,84%	152
ΠΑΣΟΚ	38,10%	102
ΚΚΕ	8,15%	22
ΣΥΡΙΖΑ	5,04%	14
ΛΑΟΣ	3,80%	10
Λοιπά	3,07%	
Σύνολο	100,00%	300

Τις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου 2007 θα τις κερδίσει εκ νέου το κόμμα της ΝΔ με 41,84% και 152 έδρες. Το ΠΑΣΟΚ θα λάβει 38,10% και 102 έδρες. Το ΚΚΕ θα αυξήσει τις δυνάμεις του και θα πάρει 8,15% και 22 έδρες. Θα αυξήσει το ποσοστό του και ο ΣΥΡΙΖΑ του οποίου ηγείται πλέον ο Α. Αλαβάνος. Θα πάρει 5,04% και 14 έδρες. Ο ΛΑΟΣ του Γ. Καρατζαφέρη θα μπει αυτή τη φορά στη βουλή με 3,80% και θα πάρει 10 έδρες. Η κυβέρνηση μετά την νίκη της, αναφέρει ότι νέος προϋπολογισμός για το 2008 που θα ψηφισθεί, θα είναι ο πρώτος “γνήσιος” προϋπολογισμός μετά από πολλά χρόνια.

Αναμφισβήτητα ο χαμένος των εκλογών είναι το ΠΑΣΟΚ το οποίο ηττήθηκε για 2η συνεχόμενη φορά. Αυτό ήταν αναμενόμενο από την στιγμή που τα κόμματα της αριστεράς (ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ), παρουσίασαν συνολικά μια άνοδο της τάξης του 4% και που αφορά ψηφοφόρους

που προέρχονταν κυρίως από το ΠΑΣΟΚ. Λόγω της ήττας, στο ΠΑΣΟΚ θα ξεκινήσουν διαδικασίες εκλογής νέου αρχηγού, κατά την οποία ο αρχηγός εκλέγεται από την βάση του κόμματος. Στις εκλογές ο βασικός υποψήφιος θα είναι ο Ε. Βενιζέλος, οποίος από την αρχή απέδωσε την ήττα του ΠΑΣΟΚ στον Γ. Παπανδρέου. Ο Γ. Παπανδρέου θα είναι εκ νέου υποψήφιος, με τον Ε. Βενιζέλο όμως να έχει τις μεγαλύτερες πιθανότητες για να βγει νικητής. Υποψήφιος θα είναι και το ιστορικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ Κ. Σκανδαλίδης. Νικητής θα είναι τελικά ο Γ. Παπανδρέου με το 55,57% των ψήφων.

Στον χώρο της αριστεράς συντελούνται επίσης διεργασίες. Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέκος Αλαβάνος θα παραιτηθεί και θα υποστηρίξει για επόμενο πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ τον Αλέξη Τσίπρα, ο οποίος είχε μια πολύ καλή επίδοση κατά τις Δημοτικές Εκλογές του 2008, ως υποψήφιος Δήμαρχος Αθηναίων. Μάλιστα θα πρέπει να σημειώσουμε, ότι αμέσως μετά την εκλογή του Α. Τσίπρα στην ηγεσία του κόμματος, ο ΣΥΡΙΖΑ θα παρουσιάσει μια δημοσκοπική έκρηξη με ποσοστά άνω του 20%, ανώτερα από αυτά του ΠΑΣΟΚ.

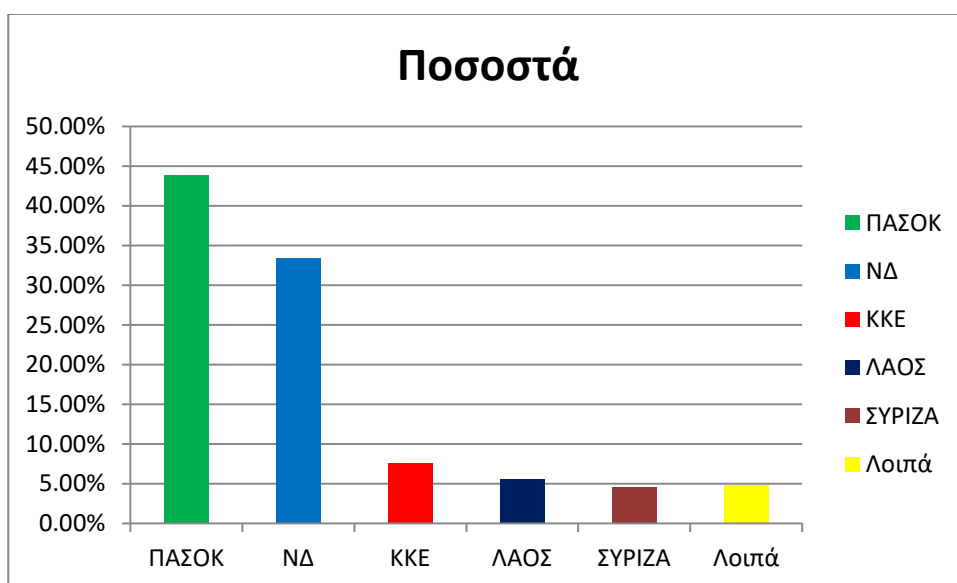
Κατά το καλοκαίρι του 2008, ο υπουργός των οικονομικών Γ. Αλογοσκούφης θα παρουσιάσει έκτακτα οικονομικά μέτρα! Λίγο μετά θα ξεσπάσει το σκάνδαλο του Βατοπεδίου στο οποίο φέρεται να έχουν εμπλοκή και υπουργοί της ΝΔ. Το ίδιο διάστημα ο αμερικανικός κολοσσός Lehman Brothers κήρυξε πτώχευση, πυροδοτώντας μια μεγάλη χρηματοπιστωτική κρίση (η οποία σοβούσε ήδη από το 2007) στις Ηνωμένες πολιτείες, η οποία επεκτάθηκε πολύ γρήγορα στην Ευρώπη. Στην Ελλάδα δεν υπήρχαν ιδιαίτερα προβλήματα στον Τραπεζικό της τομέα, αλλά όμως όλη αυτή η αναστάτωση προκάλεσε μια παροδική αύξηση των επιτοκίων δανεισμού της χώρας από τις αγορές. Σε μια χαρακτηριστική αποστροφή της ομιλίας του τον Δεκέμβριο του 2008 ο πρώην πρωθυπουργός Κ. Σημίτης, με θέμα τον υπό κατάρτιση προϋπολογισμό του 2009, θα αναφέρει για τον κίνδυνο αδυναμίας προσφυγής για δανεισμό στις αγορές. Τονίζοντας έτσι ότι σε αυτή την περίπτωση η Ελλάδα δεν θα μπορεί να αναχρηματοδοτήσει το δημόσιο χρέος της και θα αναγκασθεί να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), μιας και στην ΕΕ δεν υπάρχει κάποιος αντίστοιχος μηχανισμός.[46]

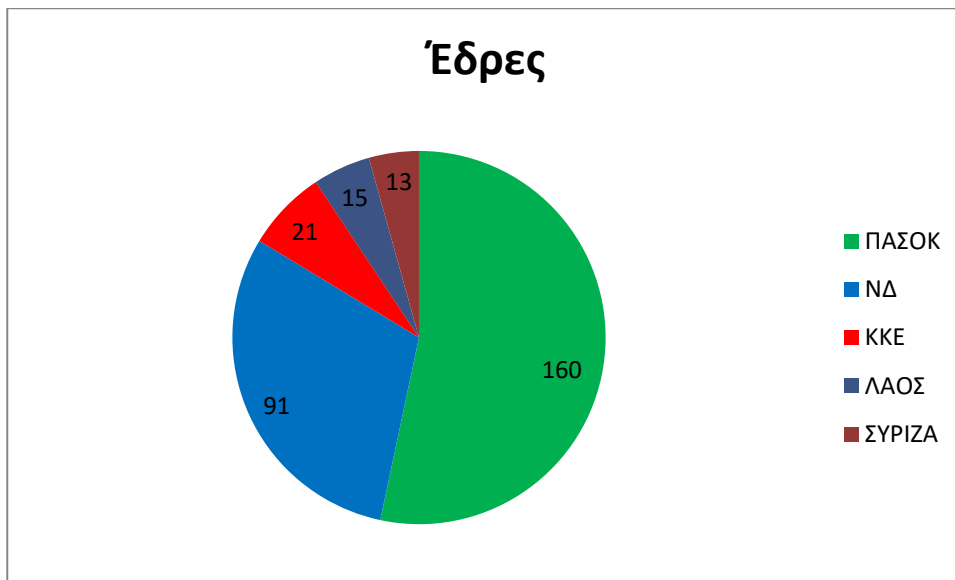
Μεταξύ του 2008 και 2009 η κυβέρνηση θα προβεί σε σημαντικές αυξήσεις στους Δημοσίους υπαλλήλους, αυξάνοντας κυρίως την πανσπερμία επιδομάτων που υπήρχαν, ανάλογα σε ποιο υπουργείο εργάζονταν ο κάθε υπάλληλος. Αδυναμίες είχαν αρχίσει να διαφαίνονται και στην αποπληρωμή των συντάξεων, μιας και το συνταξιοδοτικό σύστημα έμεινε ανέγγιχτο και αν παρέμενε έτσι κάποια στιγμή θα κατέρρεε. Δεν έγινε καμία παρέμβαση και τα πράγματα αφηνόταν στη τύχη τους. Αντίθετα υπήρξε καθησυχασμός και μάλιστα άλλαξε ο υπ. Οικονομικών και την θέση του Γ. Αλογοσκούφη πήρε ο Γ. Παπαθανασίου, ο οποίος και αναίρεσε το οικονομικά μέτρα του 2008.

Οδεύοντας προς το 2009, στις ευρωεκλογές του Ιουνίου η ΝΔ θα ηττηθεί από το ΠΑΣΟΚ με 36,64% έναντι 32,29%. Η κυβέρνηση αμέσως μετά θα προσχωρήσει σε έναν δανεισμό ενός αφύσικα μεγάλου ποσού ύψους άνω των 50 δισεκατομμυρίων ευρώ. Ξαφνικά, 2 χρόνια πριν την κανονική λήξη της θητείας της, θα προκηρύξει πρόωρες εκλογές με το ίδιο σκεπτικό των πρόωρων εκλογών του 2007. Νωπή εντολή για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης συνεπεία της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Το δημόσιο έλλειμμα για το 2009 προβλέπεται να είναι της τάξης του 6% του ΑΕΠ, ενώ το σύμφωνο σταθερότητας προέβλεπε 3%. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα κάνει κάτι ιδιαίτερο μιας και άλλες χώρες θα παραβιάσουν το σύμφωνο σταθερότητας, λόγω της χρηματοπιστωτικής-οικονομικής κρίσης. Υπό αυτές τις συνθήκες η χώρα θα οδηγηθεί σε εκλογές τον Οκτώβριο του 2009.

8.3 Οι Εκλογές του 2009. Η Χρεοκοπία της Ελλάδας.

Εκλογές 2009		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	43,92%	160
ΝΔ	33,47%	91
ΚΚΕ	7,54%	21
ΛΑΟΣ	5,63%	15
ΣΥΡΙΖΑ	4,60%	13
Λοιπά	4,84%	
Σύνολο	100,00%	300

Στις εκλογές που θα γίνουν την 10η Οκτωβρίου 2009 το ΠΑΣΟΚ του Γ. Παπανδρέου θα πάρει ποσοστό 43, 92% και 160 έδρες και θα είναι ο νικητής των εκλογών. Η ΝΔ θα υποστεί συντριπτική ήττα, αφού θα πάρει ποσοστό 33,47% και 91 έδρες. Θα έχει δηλαδή διαφορά από το πρώτο κόμμα παραπάνω από 10 μονάδες. Το ΚΚΕ θα πάρει 7,54% και 21 έδρες. Ο ΛΑΟΣ με 7,54% και 15 έδρες θα αυξήσει την δύναμή του. Ο ΣΥΡΙΖΑ θα πάρει ένα ποσοστό 4,60% και 13 έδρες παρά τις δυσοίωνες προβλέψεις. Πρέπει να τονίσουμε ότι το ΚΚΕ είχε μια μικρή μείωση του ποσοστού του (-1%) σε σχέση με τις ευρωεκλογές. Αντίθετα ο ΣΥΡΙΖΑ διατήρησε το ποσοστό των ευρωεκλογών. Η κριτική που έγινε τότε στον Αλέξη Τσίπρα, αφορούσε το χαμηλό ποσοστό των ευρωεκλογών. Το γεγονός ότι διατήρησε αυτό το ποσοστό, παρά την πώλωση, μπορεί να θεωρηθεί επιτυχία.[11]

Η ήττα της ΝΔ θα είναι συντριπτική. Το ίδιο βράδυ ο Κ. Καραμανλής θα παραιτηθεί και θα γίνουν εσωκομματικές εκλογές. Ο Α. Σαμαράς, που εν τω μεταξύ επανέκαμψε στην ΝΔ, θα υπερισχύσει της Ντόρας Μπακογιάννη και θα γίνει ο επόμενος αρχηγός της ΝΔ!

Τα δημοσιονομικά στοιχεία που έδινε η κυβέρνηση της ΝΔ στην ευρωπαϊκή επιτροπή, αποδείχθηκαν πλαστά. Συγκεκριμένα, με έλεγχο που έκανε και η EUROSTAT, κατέδειξε ότι το Δημόσιο χρέος της Χώρας αγγίζει το 130% του ΑΕΠ. Το πρόβλημα κυρίως όμως, αφορά το Ετήσιο Δημόσιο έλλειμμα. Αποδείχθηκε ότι το Έλλειμμα του 2008 άγγιζε το 10%, ενώ το έλλειμμα του 2009 πλησίαζε το απίστευτο νούμερο του 16%. Όμως αυτό δημιουργεί μια απίστευτη δυναμική χρέους για τα επόμενα έτη. Παρά τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση τον Φεβρουάριο με Μάρτιο του 2010 (Αύξηση φορολογίας, μείωση μισθών και συντάξεων), οι αγορές δεν δείχνουν καμιά διάθεση να δανείσουν την Ελλάδα. Το κόστος δανεισμού θα ανέβει σε δυσθεώρητα ύψη και ο κίνδυνος μη αναχρηματοδότησης του υπάρχοντος χρέους είναι πλέον γεγονός.

Η χώρα για να αποφύγει την επίσημη χρεοκοπία σύναψε ένα τεράστιο δάνειο (πάνω από 100 δις), με τις 15 χώρες της ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), το οποίο συνοδεύτηκε και από μια δανειακή σύμβαση γνωστή ως “Μνημόνιο”. Στη συνέχεια σχηματίστηκε ομάδα εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ), της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), γνωστή και ως "Τρόικα", η οποία ανά τρίμηνο αξιολογεί την πρόοδο του προγράμματος εφαρμογής των όρων του "Μνημονίου" και αποφασίζει για την εκταμίευση της αντίστοιχης δόσης του δανείου.

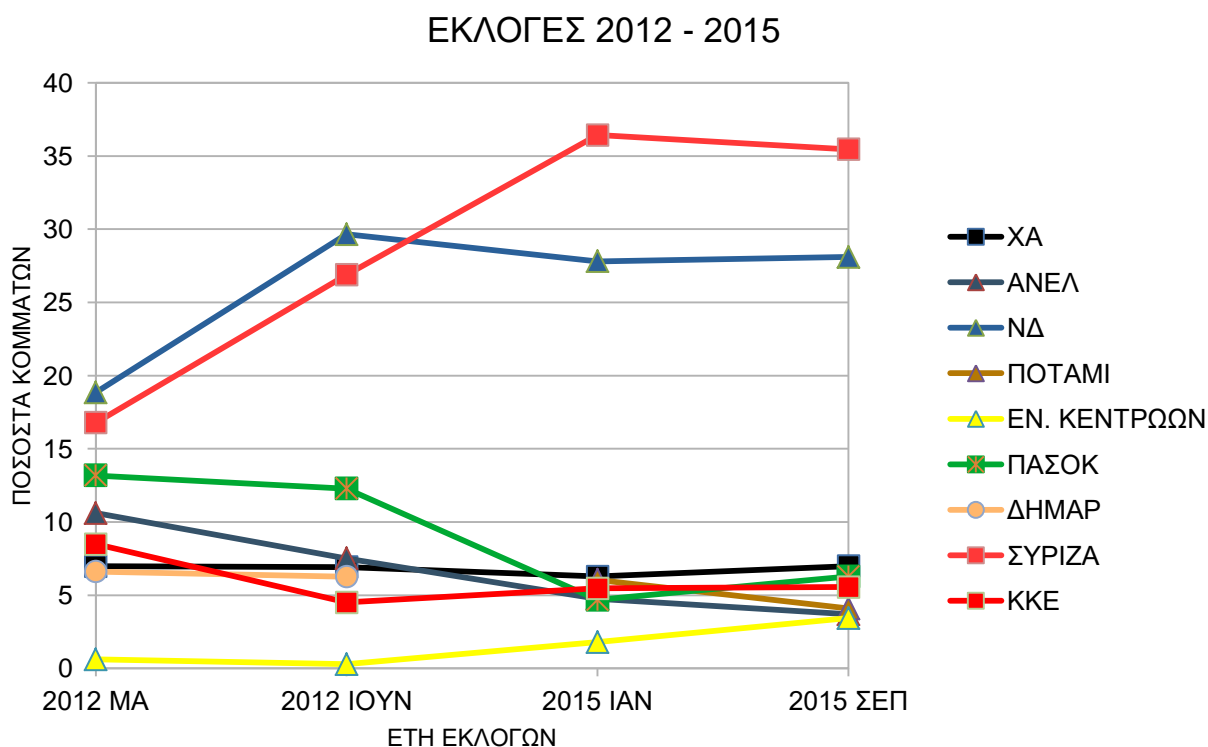
Όπως είναι λογικό τα μέτρα που συνόδευαν το Μνημόνιο προκάλεσαν μεγάλες αντιδράσεις. Η κυβέρνηση αντί να προκηρύξει πρόωρες εκλογές ταυτόχρονα με τις δημοτικές τον Νοέμβριο του 2010 όταν διατηρούσε ακόμη πολιτικό κεφάλαιο και να εξηγήσει στον Ελληνικό λαό πολύ καλά, τι έφταιξε και τι πρέπει να γίνει, δεν το έπραξε. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια δυσανεξία στην εφαρμογή του προγράμματος. Αντί αυτού ο Γ. Παπανδρέου, αποφάσισε να θέσει σε δημοψήφισμα το 2ο Μνημόνιο που συνάφθηκε τον Οκτώβριο του 2010 και το οποίο αυτή τη φορά εμπεριείχε και “κούρεμα” του χρέους, τον Νοέμβριο του 2010.[47]

Λόγω αντίδρασης των ηγετών της ΕΕ, το δημοψήφισμα ακυρώνεται. Η κυβέρνηση αναγκάζεται σε παραίτηση, και στις 11 Νοέμβρη 2011 μετά την παραίτηση του Γ. Παπανδρέου, σχηματίζεται κυβέρνηση Συνεργασίας με τον Λουκά Παπαδήμο και στήριξη ΠΑΣΟΚ – ΝΔ – ΛΑΟΣ, για την πραγματοποίηση και υλοποίηση νέας Δανειακής Σύμβασης (Μνημόνιο 2), στο οποίο συμφώνησαν και οι τρεις. Στις 18 Μάρτη του 2012 ο Ευάγγελος Βενιζέλος θα εκλεγεί νέος Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ.[47]

Επειδή ο Α. Σαμαράς και η ΝΔ, επιθυμούσαν την προκήρυξη εκλογών το ταχύτερο δυνατό για να μην “λερωθεί” με μνημόνια, η κυβέρνηση του Λ. Παπαδήμου θα “πέσει” και θα προκηρυχθούν εκλογές για τον Μάιο του 2012.

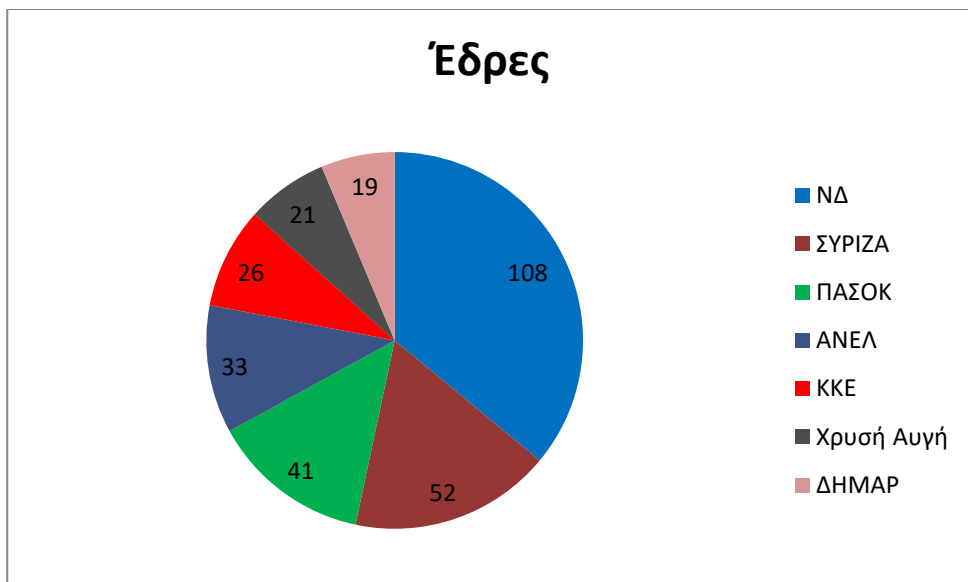
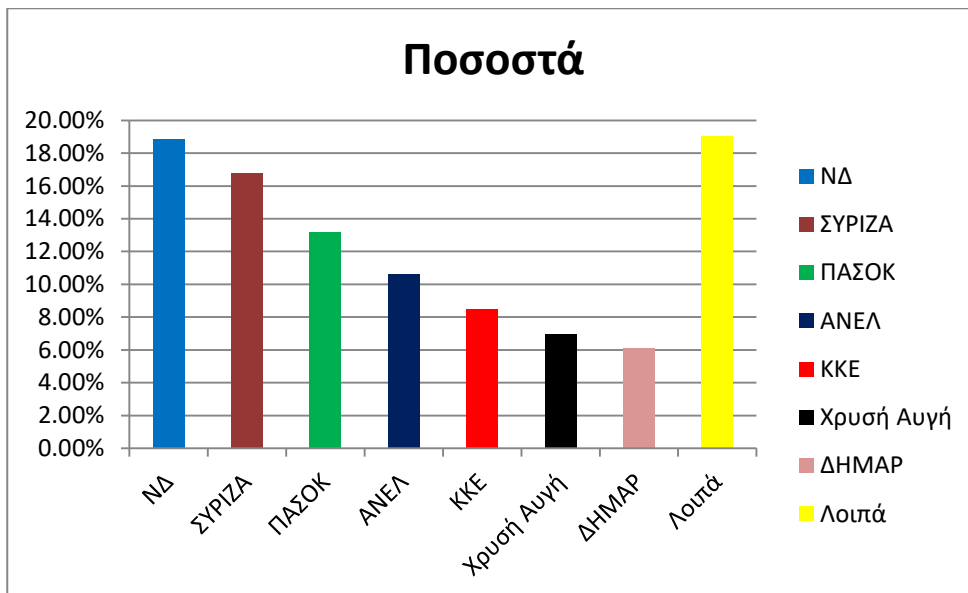
9. Η δεύτερη Μεταπολίτευση. Η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί θα καταγράψουμε τις δυνάμεις που μετείχαν στη βουλή στις 4 εκλογικές αναμετρήσεις που παρουσιάζονται. Η Χρυσή αυγή (ΧΑ), Ανεξάρτητοι Έλληνες(ΑΝΕΛ) και το ΠΟΤΑΜΙ, είναι νεοεμφανιζόμενα κόμματα.

9.1 Οι εκλογές του Μαΐου 2012 και ο πολιτικός “σεισμός”.

Εκλογές 2012 Μάιος		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	18,85%	108
ΣΥΡΙΖΑ	16,78%	52
ΠΑΣΟΚ	13,18%	41
ΑΝΕΛ	10,60%	33
ΚΚΕ	8,48%	26
Χρυσή Αυγή	6,97%	21
ΔΗΜΑΡ	6,11%	19
Λοιπά	19,03%	
Σύνολο	100,00%	300

Οι εκλογές που έγιναν την 6η Μαΐου 2012, έγιναν σε ένα απολύτως ήρεμο έως αδιάφορο κλίμα. Τα Κόμματα που στήριζαν το Μνημόνια έπαθαν πανωλεθρία. Η ΝΔ βρέθηκε πρώτη χάνοντας όμως 1.103.665 ψήφους, παίρνοντας έτσι ποσοστό 18,85% και 108 έδρες χάρις στο γεγονός ότι το πρώτο κόμμα παίρνει ένα μπόνους 50 εδρών. Το ΠΑΣΟΚ βρέθηκε στην τρίτη θέση χάνοντας 2.179.013 με ποσοστό 13,18% και 41 μόλις έδρες, ενώ ο ΛΑΟΣ, χωρίς τον Μάκη Βορίδη και τον Αδωνη Γεωργιάδη που πέρασαν στη ΝΔ, θα πάρει ποσοστό 2,90% δεν μπήκε καν στη Βουλή.[11]

Κερδισμένος ο ΣΥΡΙΖΑ του Αλέξη Τσίπρα που ανεβάζει εντυπωσιακά τα ποσοστά του και παίρνει 16,78% και 52 έδρες γεγονός που το καθιστά 2ο κόμμα. Οι “Ανεξάρτητοι Ελληνες” (ΑΝΕΛ) του Π. Καμμένου που προήλθαν από τη ΝΔ θα πάρουν ποσοστό πάνω από 10% (10,60%)

33 έδρες και θα είναι 4ο κόμμα στη βουλή. Η επίσης πρωτοεμφανιζόμενη “Δημοκρατική Αριστερά” (ΔΗΜΑΡ) του Φώτη Κουβέλη θα πάρει 6,11% και 19 έδρες. Μικρή άνοδο σημειώνει και το ΚΚΕ με 8,48% και 26 έδρες. Η Χρυσή Αυγή εμφανίζεται ανησυχητικά ενισχυμένη, μπαίνει για πρώτη φορά στη Βουλή με 6,97% και 21 βουλευτές.[42]

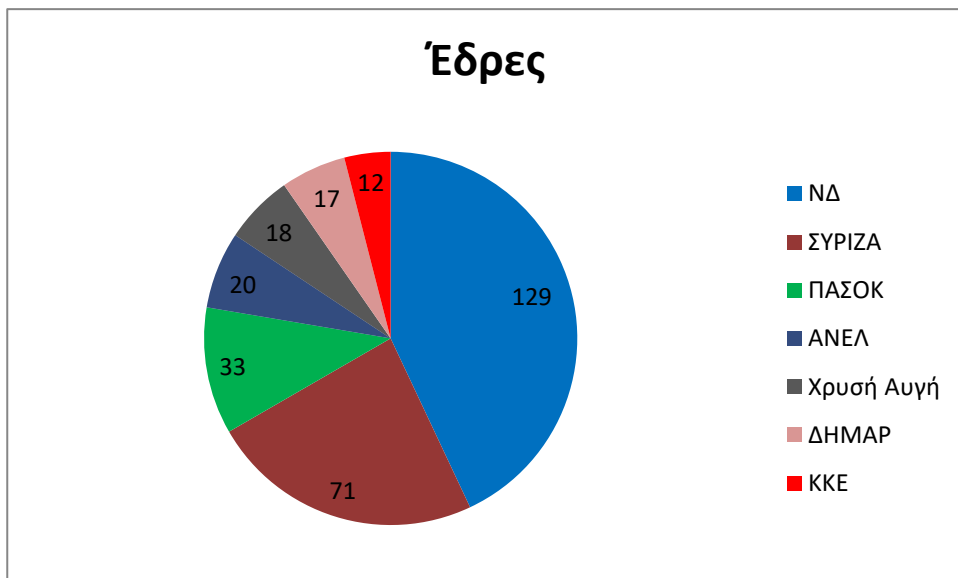
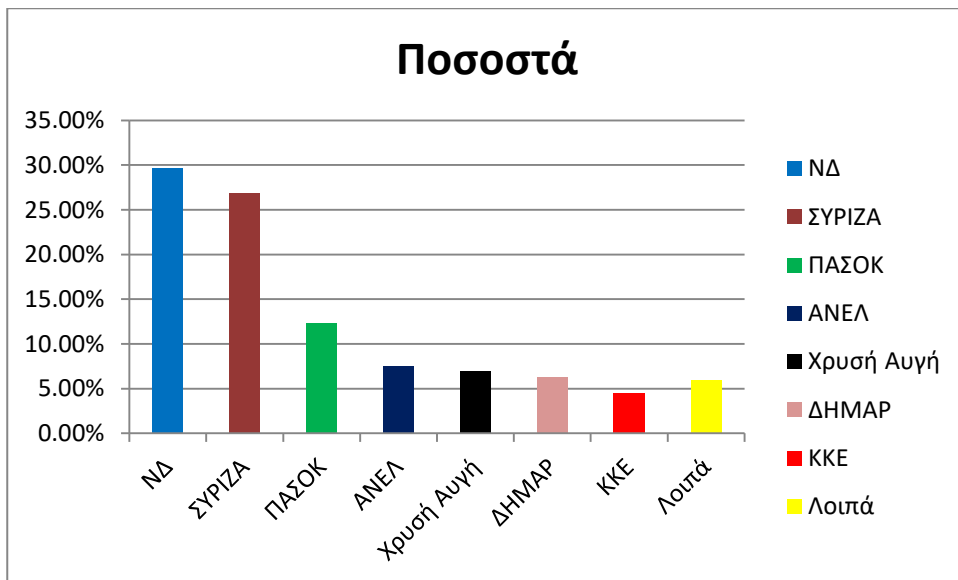
Τέλος η Δημοκρατική Συνεργασία που δημιουργήθηκε από την διαγεγραμμένη από την ΝΔ τον Μάιο του 2010, Ντόρα Μπακογιάννη, συγκέντρωσε 2,55% (161.510 ψήφους) και έμεινε εκτός βουλής. Η αποχή είναι σημαντικά μεγάλη (απέχαν 3.469.041 – 34,88%). Αξίζει να σημειωθεί ότι το άθροισμα των κομμάτων που δεν ξεπέρασαν το 3% και έμειναν, αγγίζουν το εντυπωσιακό ποσοστό του 20%.

Το αποτέλεσμα των εκλογών μπορεί να θεωρηθεί πολιτικός σεισμός. Κανένα κόμμα δεν θα ξεπεράσει το 20% και 4 κόμματα θα έχουν ποσοστά ανάμεσα στο 10% - 20%. Ανάλογο σκηνικό μεταπολεμικά είχε διαμορφωθεί κατά τις εκλογές του 1950.[45]

Τα αποτελέσματα των εκλογών δεν έδωσαν κυβέρνηση ικανή να εξασφαλίσει την εμπιστοσύνη της Βουλής και με την υπηρεσιακή Κυβέρνηση του Παναγιώτη Πικραμένου (Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας) η χώρα οδηγείται σε νέες εκλογές στις 17 του Ιούνη 2012.

9.2 Οι εκλογές του Ιουνίου 2012 και η πόλωση μεταξύ ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ

Εκλογές 2012 Ιούνιος		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΝΔ	29,66%	129
ΣΥΡΙΖΑ	26,89%	71
ΠΑΣΟΚ	12,28%	33
ΑΝΕΛ	7,51%	20
Χρυσή Αυγή	6,92%	18
ΔΗΜΑΡ	6,26%	17
ΚΚΕ	4,51%	12
Λοιπά	5,97%	
Σύνολο	100,00%	300

Οι επαναληπτικές εκλογές του Ιούνη που έγιναν με λίστα θα διεξαχθούν σε ένα κλίμα ιδιαίτερης πόλωσης, μεταξύ της ΝΔ η οποία πλέον ηγείται των μνημονιακών δυνάμεων! και τον ΣΥΡΙΖΑ ως κύριο εκφραστή του αντιμνημονίου. Τελικά η ΝΔ θα πάρει την πρώτη θέση αυξάνοντας σημαντικά τα ποσοστά της παίρνοντας 29,66% και 129 έδρες. Ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ θα παραμείνει στη δεύτερη θέση, αυξάνοντας επίσης κατά πολύ τα ποσοστά του, θα πάρει 26,89% και 71 έδρες. ΠΑΣΟΚ και ΔΗΜΑΡ θα διατηρήσουν τις δυνάμεις του με 12,28 και 33 έδρες το ΠΑΣΟΚ και η ΔΗΜΑΡ 6,26% και 17 έδρες. Το ΚΚΕ χάνει σημαντικές δυνάμεις (258.878 ψήφους – από 8,48% σε 4,50%). Η Χρυσή Αυγή συγκρατεί τις δυνάμεις της 6,92%. Τέλος οι ΑΝΕΛ θα λάβουν χαμηλότερο ποσοστό 7,51%.[11]

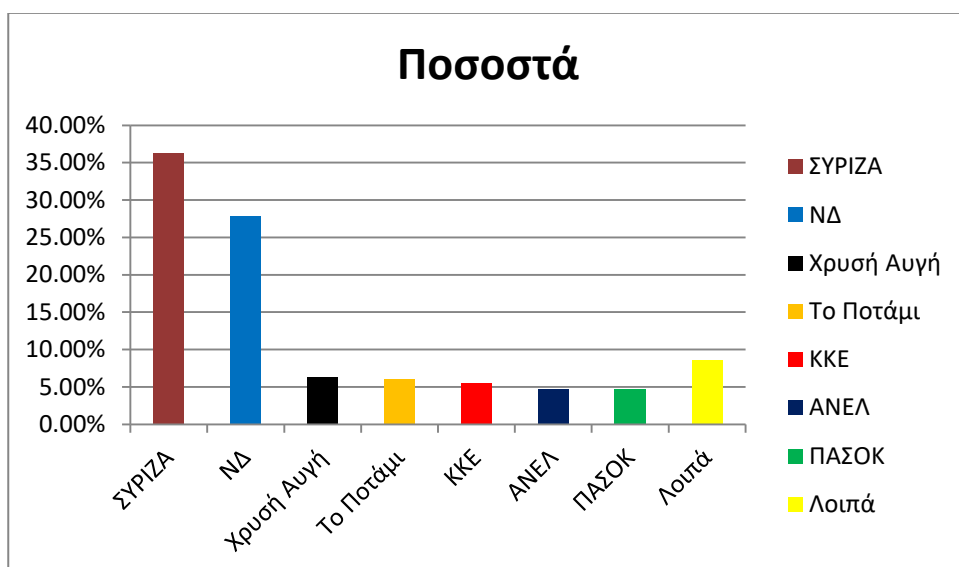
Αμέσως μετά σχηματίζεται κυβέρνηση συνεργασίας των Κομμάτων ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και

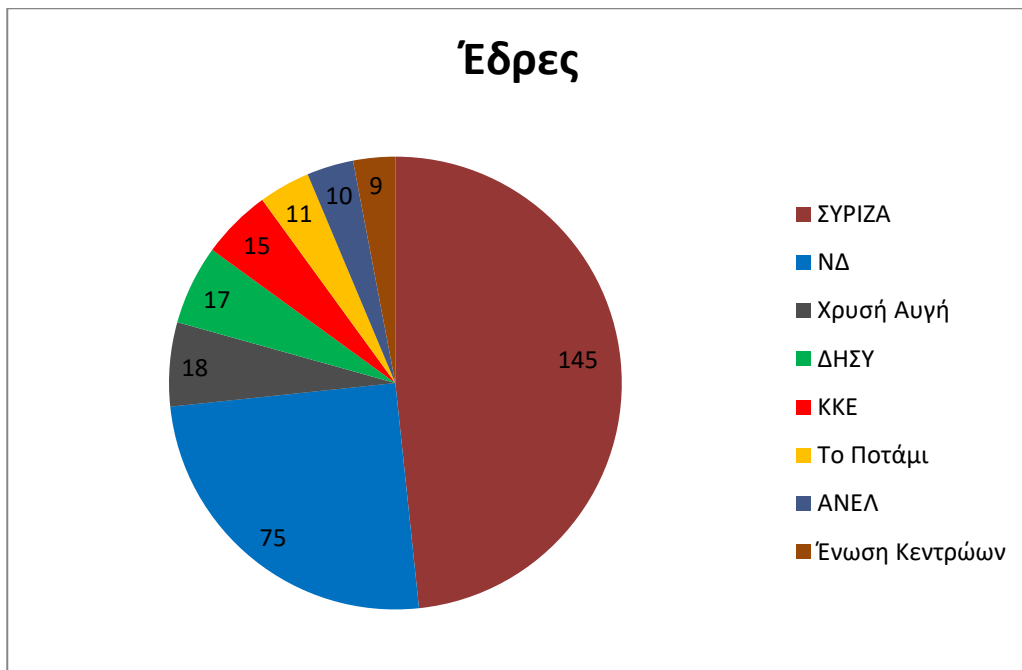
ΔΗΜΑΡ, με πρωθυπουργό τον Αντώνη Σαμαρά. Η υλοποίηση των δεσμεύσεων του Μνημονίου χειροτερεύει κι άλλο το βιοτικό επίπεδο του λαού. Αυτό έχει ως συνέπεια την σημαντική πτώση των 3 κομμάτων της κυβέρνησης κατά τις ευρωεκλογές που έγιναν τον Μάιο του 2014. Η ΝΔ θα χάσει 7% παίρνοντας 22,72%, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ θα παραμείνει στα ίδια ποσοστά του Ιουνίου 2012 και θα γίνει πρώτο κόμμα. Το ΠΑΣΟΚ που έλαβε μέρος στις εκλογές ως “ΕΛΙΑ” θα μειώσει τα ποσοστά του από 12,28% σε 8,02%, ενώ η ΔΗΜΑΡ θα αποδυναμωθεί παίρνοντας μόλις 1,20%.

Μετά την ήττα της ΝΔ στις ευρωεκλογές, θα ατονήσει πλήρως η εφαρμογή του Μνημονίου. Έτσι η έκτη και τελευταία αξιολόγηση του προγράμματος, που θα έπρεπε να “κλείσει” τον Ιούνιο του 2014, δεν θα κλείσει ποτέ, μιας και θα προκηρυχθούν εκλογές για τον Ιανουάριο του 2015. Οι εκλογές ήταν πρόωρες επειδή δεν κατέστη δυνατή η εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας τον Δεκέμβριο του 2014.[45]

9.3 Εκλογές Ιανουαρίου 2015. Ο ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία.

Εκλογές 2015 Ιανουάριος		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΣΥΡΙΖΑ	36,34%	149
ΝΔ	27,81%	76
Χρυσή Αυγή	6,28%	17
Το Ποτάμι	6,05%	17
ΚΚΕ	5,47%	15
ΑΝΕΛ	4,75%	13
ΠΑΣΟΚ	4,68%	13
Λοιπά	8,62%	
Σύνολο	100,00%	300

Όπως αναφέραμε στις 25 Ιανουαρίου 2015, έγιναν πρόωρες εκλογές, λόγω αδυναμίας εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας. Στις εκλογές επικράτησε ο ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος αναδείχθηκε σε πρώτο κόμμα με ποσοστό 36,34% αλλά οριακά δεν θα έχει αυτοδυναμία μιας και θα πάρει 149 έδρες. Έτσι για να σχηματίσει κυβέρνηση, αναγκάζεται να συνεργαστεί με τους ANEL που πήραν 4,75% και 13 έδρες και ο Αλέξης Τσίπρας θα είναι ο νέος πρωθυπουργός.

Η ΝΔ θα ηττηθεί 27,81% και 76 έδρες, Το ΠΟΤΑΜΙ μπαίνει στη Βουλή (6,05%), Η Χρυσή Αυγή εξακολουθεί να είναι ισχυρή και μάλιστα τρίτη δύναμη στη Βουλή 6,28%, το ΠΑΣΟΚ χάνει σημαντικές δυνάμεις και έδρες (4,68% 13 έδρες). Το ΚΚΕ σημειώνει ελαφρά άνοδο 5,47%. Το Κίνημα Δημοκρατών Σοσιαλιστών του Γ.Α. Παπανδρέου συγκεντρώνει 152.557 ψήφους – 2,47% και μένει εκτός Βουλής.[11]

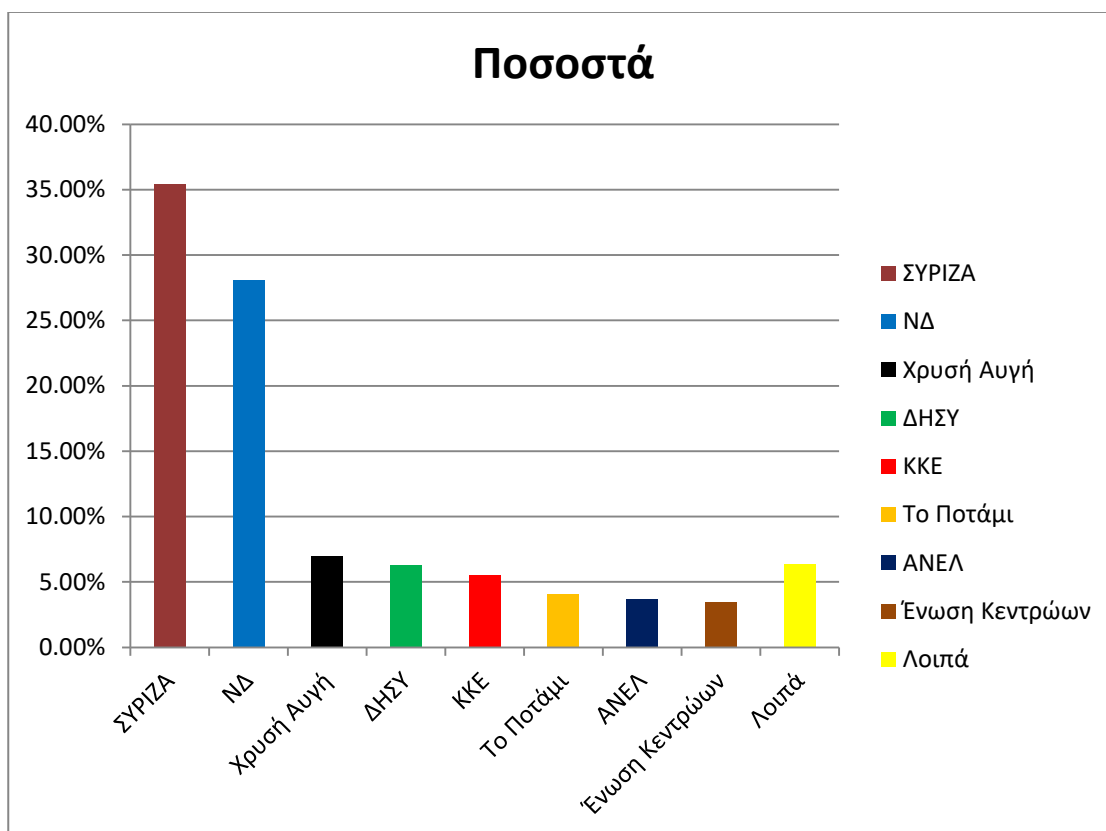
Με το που σχηματίστηκε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ANEL, ξεκινάει μια διεκυστίνδα με την τέως “Τρόικα” νυν “θεσμούς” σχετικά με το “κλείσιμο” της 6ης αξιολόγησης που εκκρεμούσε από τον Ιούνιο του 2014. Η παράταση που δόθηκε στο πρόγραμμα ήταν μέχρι τέλους του Ιουνίου 2015. Μετά από άενας διαπραγματεύσεις που γινόταν, το τελικό αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης τέθηκε σε δημοψήφισμα για να αποφασίσει ο Ελληνικός λαός εάν το δέχεται ή όχι. Ο Αλέξης Τσίπρας έδωσε μάχη υπέρ του όχι και τελικά το αποτέλεσμα τον δικαιώνει μιας και το όχι κερδίζει με 61,31%. Η άμεση συνέπεια του δημοψηφίσματος θα είναι η παραίτηση του Α. Σαμαρά από την ηγεσία της ΝΔ. Νέος αρχηγός θα γίνει ο Β. Μειμαράκης.

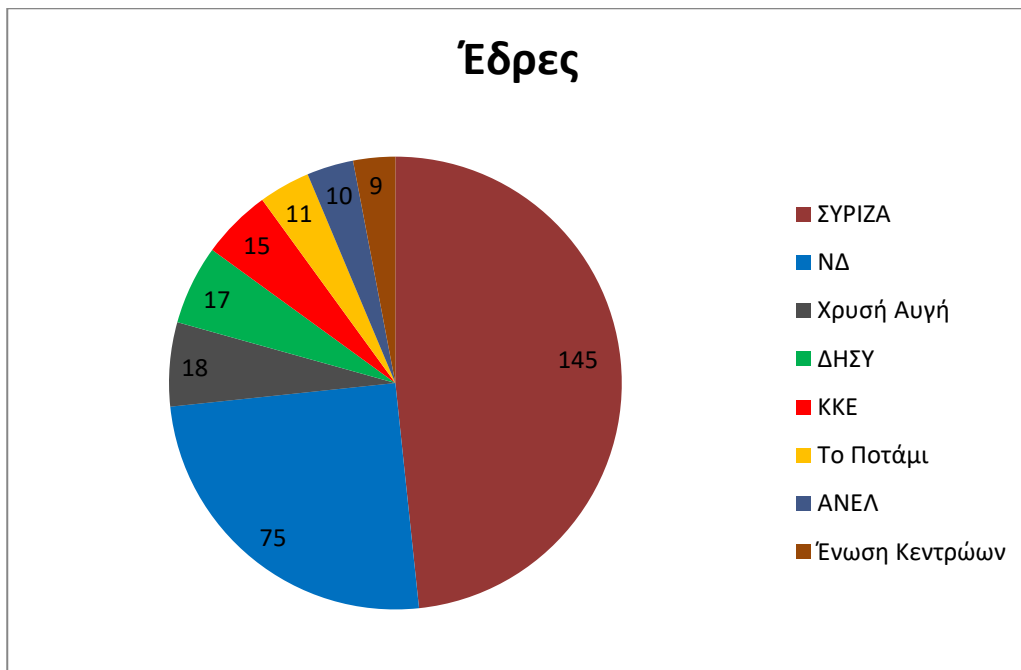
Μπροστά στο φάσμα της εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ, ο Αλέξης Τσίπρας τελικά θα έρθει σε συμφωνία που αφορά όχι το κλείσιμο της 6ης αξιολόγησης, αλλά την σύναψη νέας δανειακής

σύμβασης (Μνημόνιο 3). Λόγω της υπογραφής του 3ου Μνημονίου ο Αλέξης Τσίπρας θα απολέσει ένα σημαντικό αριθμό βουλευτών (πάνω από 40). Αυτοί, καταγγέλλοντας το Μνημόνιο 3, θα σχηματίσουν νέο κόμμα με επικεφαλής τον Π. Λαφαζάνη, το οποίο θα ονομαστεί Λαϊκή Ενότητα (ΛΑΕ). Υπό αυτές τις συνθήκες ο Αλέξης Τσίπρας θα προκηρύξει εκλογές για τον Σεπτέμβριο του 2015, με την συμφωνία στο τραπέζι όπως θα τονίσει ο ίδιος, για να αποφανθεί ο Ελληνικός λαός.

9.4 Εκλογές Σεπτεμβρίου 2015. Η επανεκλογή του ΣΥΡΙΖΑ.

Εκλογές 2015 Σεπτέμβριος		
Κόμματα	Ποσοστά	Έδρες
ΣΥΡΙΖΑ	35,46%	145
ΝΔ	28,10%	75
Χρυσή Αυγή	6,99%	18
ΔΗΣΥ	6,28%	17
ΚΚΕ	5,55%	15
Το Ποτάμι	4,09%	11
ΑΝΕΛ	3,69%	10
Ένωση Κεντρώων	3,43%	9
Λοιπά	6,41%	
Σύνολο	100,00%	300

Οι εκλογές της 20ης Σεπτεμβρίου 2015, θα γίνουν με “νωπή” την συμφωνία για το Μνημόνιο 3. Παρόλα αυτά, ο ΣΥΡΙΖΑ θα κερδίσει εκ νέου τις εκλογές παίρνοντας ένα ποσοστό της τάξης του 35,46%, πρακτικά ισοδύναμο με αυτό των προηγούμενων εκλογών. Κι αυτό θα συμβεί παρότι η ΛΑΕ, αν και δεν θα καταφέρει να μπει στη βουλή, θα πάρει ποσοστό 2,87%. Οι ΑΝΕΛ, παρά τα περί του αντιθέτου προγνωστικά, θα καταφέρουν να μπουν στη βουλή με ποσοστό 3,69% και θα πάρουν 10 έδρες. Έτσι αθροίζοντας τις 145 έδρες του ΣΥΡΙΖΑ με αυτές των ΑΝΕΛ, θα σχηματίσουν εκ νέου κυβέρνηση με πλειοψηφία 155 εδρών και πρωθυπουργό πάντα τον Αλέξη Τσίπρα.

Σε ότι αφορά την ΝΔ, θα χάσει και πάλι τις εκλογές λαμβάνοντας 28,10% και 10 έδρες. Η ναζιστική οργάνωση Χρυσή Αυγή, θα καταλάβει την τρίτη θέση με ποσοστό 6,99% και 18 έδρες. Το ΠΟΤΑΜΙ θα χάσει δυνάμεις και θα πάρει 4,09% και 11 έδρες. Αντίθετα το ΠΑΣΟΚ (με το όνομα Δημοκρατική Συμπαράταξη) και έχοντας στην ηγεσία του την Φώφη Γεννηματά, θα ανεβάσει το ποσοστό του σε 6,28% με 17 έδρες. (Σε αυτό συντελεί και το γεγονός ότι το ΚΙΔΗΣΟ δεν κατέβηκε στις εκλογές). Το ΚΚΕ θα συντηρήσει τις δυνάμεις του παίρνοντας 5,55% και 15 έδρες. Τέλος η Ένωση Κεντρώων του Βασίλη Λεβέντη θα καταφέρει να μπει στη Βουλή με 3,43% και 9 έδρες.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, αντίθετα με τις διακηρύξεις περί κατάργησης των μνημονίων πριν από τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015, θα υλοποιήσει πλέον το δικό της μνημόνιο. Έτσι το δίπολο μνημόνιο – αντιμνημόνιο, θα λάβει τέλος οριστικά και αμετάκλητα.

10. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΠΟΨΕΩΝ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα καταγράψουμε τις απόψεις των πολιτών για τα κρίσιμα πολιτικά γεγονότα που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα, μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απαντήσεις σε ερωτήματα όπως:

- ποια είναι η άποψη των πολιτών για τις κινήσεις ή τις αποφάσεις των πολιτικών προσώπων στις συγκεκριμένες περιόδους;
- τι πιστεύουν οι πολίτες για τα εκλογικά αποτελέσματα κάθε φορά;
- κατά πόσο οι εκλογές επηρέασαν έως τώρα την πορεία της χώρας;

10.1 Ταυτότητα της έρευνας και μεθοδολογία

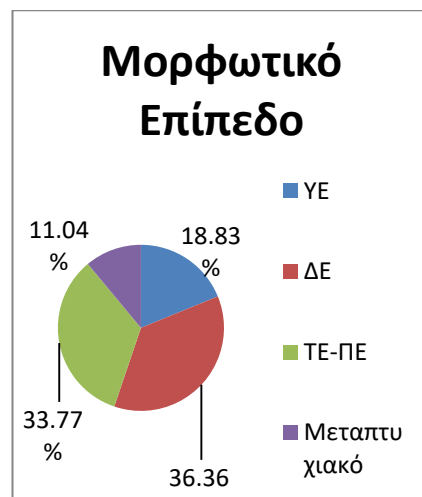
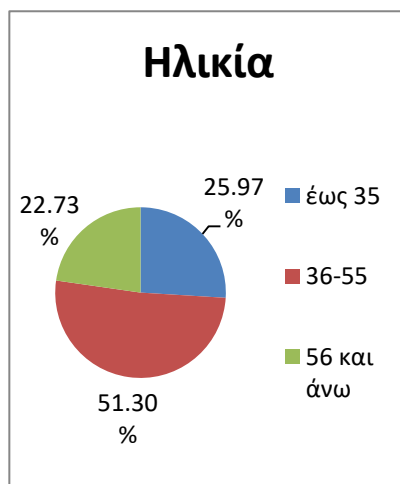
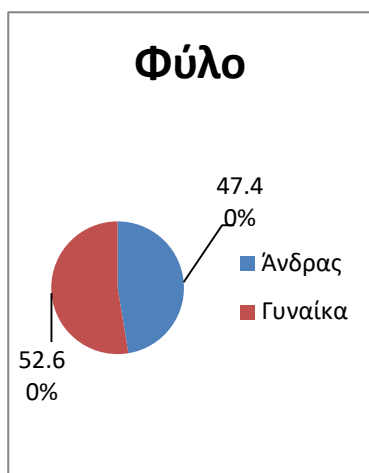
Για να καταστεί εφικτή η καταγραφή των απόψεων, υλοποιήσαμε ένα ερωτηματολόγιο 28 ερωτήσεων για να εκφράσουν κυρίως θετική ή αρνητική γνώμη ή να αξιολογήσουν πρόσωπα και καταστάσεις με μια κλίμακα από 1 έως 5. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο

Για τον σκοπό αυτό διανεμήθηκαν περί τα 200 ερωτηματολόγια κυρίως σε διάφορες υπηρεσίες του Νομού Τρικάλων κατά ένα τρόπο τυχαίο. Από αυτά απαντήθηκαν και περισυλλέγησαν 154 ερωτηματολόγια. Η διανομή και η περισυλλογή έγιναν αποκλειστικά από τον ερευνητή.

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε 7 πολιτικές περιόδους (κατά ένα ανάλογο τρόπο με την δόμηση των κεφαλαίων της παρούσης εργασίας). Η κάθε περίοδος εμπεριέχει 3-5 ερωτήσεις, οι οποίες είναι κλειστού τύπου (ναι - όχι , θετικά – αρνητικά, βαθμολογία από 1 έως 5 κλπ)

Στην αρχή του ερωτηματολογίου ζητήσαμε κάποια δημογραφικά στοιχεία από τους ερωτηθέντες, όπως είναι το φύλλο, η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο.

Σε ότι αφορά τα παραπάνω δημογραφικά στοιχεία τα αποτελέσματα ήταν:

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι το δείγμα που προέκυψε είναι αρκετά ισορροπημένο από δημογραφική σκοπιά.

Επίσης θέσαμε 2 ερωτήματα στα οποία προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε την άποψη του δείγματος σε ότι αφορά την προσέγγιση μας στην σύνθεση και στην ιστορική ανέλιξη του δίπολου Συντηρητική παράταξη – Προοδευτική παράταξη.[34]

Αφού αναφέρθηκε το ιστορικό γεγονός:

« Κρίσιμο σημείο καμπής στην ελληνική πολιτική ιστορία αποτελεί ο “Εθνικός Διχασμός” στην περίοδο του 1ου Παγκοσμίου πολέμου. Στις εκλογές του 1920 μετείχαν κυρίως δύο πόλοι. α) Το κόμμα των Φιλελεύθερων” υπό τον Ελευθέριο Βενιζέλο και β) Η “Ηνωμένη Αντιπολίτευσις” υπό τον Δημήτριο Γούναρη. »

Τέθηκε το Α1α ερώτημα: « Συμφωνείτε ότι η λεγόμενη “Εθνική-Δεξιά-ΚεντροΔεξιά παράταξη” εκφράζεται διαχρονικά από την παρακάτω αλληλουχία πολιτικών σχηματισμών; Ηνωμένη Αντιπολίτευσις → Λαϊκό κόμμα → Ελληνικός Συναγερμός → ΕΡΕ → ΝΔ »

Και η απάντηση είναι:

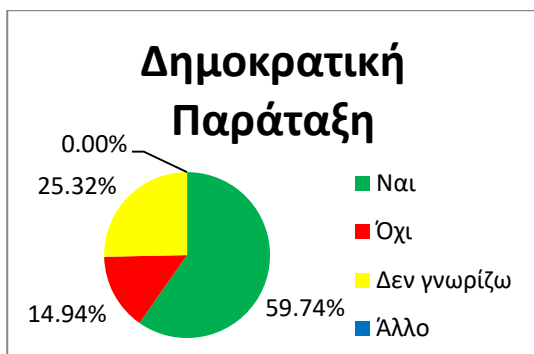
Πίνακας Α1α				
	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	Άλλο
Συντηρητική παράταξη	58,44%	12,34%	28,57%	0,65%

Τέθηκε επίσης το Α1β ερώτημα: « Συμφωνείτε ότι η λεγόμενη “Δημοκρατική παράταξη” εκφράζεται διαχρονικά από την παρακάτω αλληλουχία πολιτικών σχηματισμών; κόμμα των Φιλελεύθερων → κόμμα των Φιλελεύθερων+ΕΠΕΚ → Ένωση Κέντρου → ΠΑΣΟΚ »

Η απάντηση εδώ είναι :

Πίνακας Α1β				
	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	Άλλο
Δημοκρατική Παράταξη	59,74%	14,94%	25,32%	0,00%

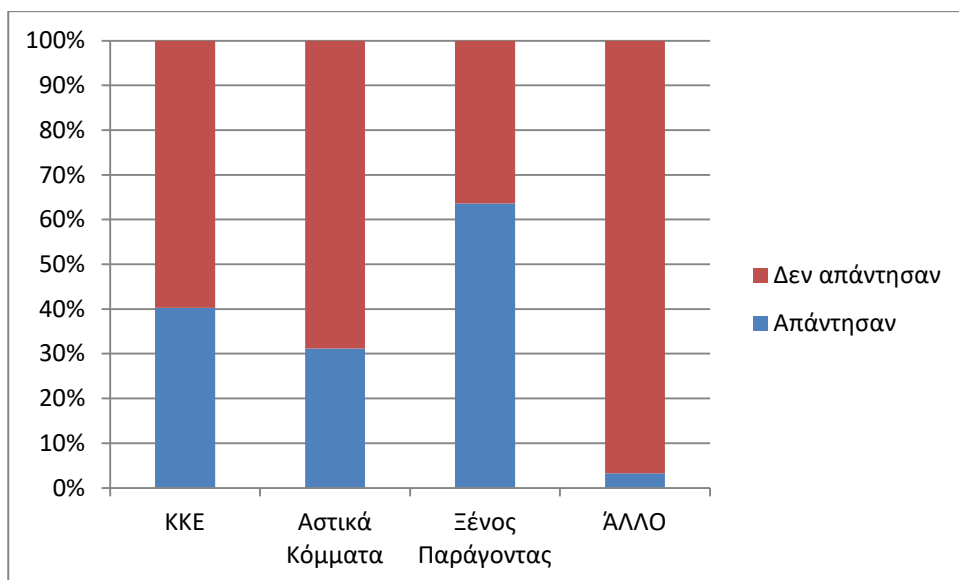
Φυσικά η τρέχουσα πολιτική περίοδος ουδεμία σχέση έχει με αυτή του 1920, αλλά από τις απαντήσεις συνάγεται το συμπέρασμα ότι το δείγμα συμφωνεί με την δικιά μας πεποίθηση κατά μεγάλη πλειοψηφία.

10.2 Α' Περίοδος 1946-1961

Ερώτημα Α2: «Τα γεγονότα των Δεκεμβριανών (1944) και ο εμφύλιος, επηρέασαν σημαντικά την σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας. Κατά την γνώμη σας ποιοι είναι οι παράγοντες που συνέβαλαν καθοριστικά στην εμφύλια διαμάχη; »

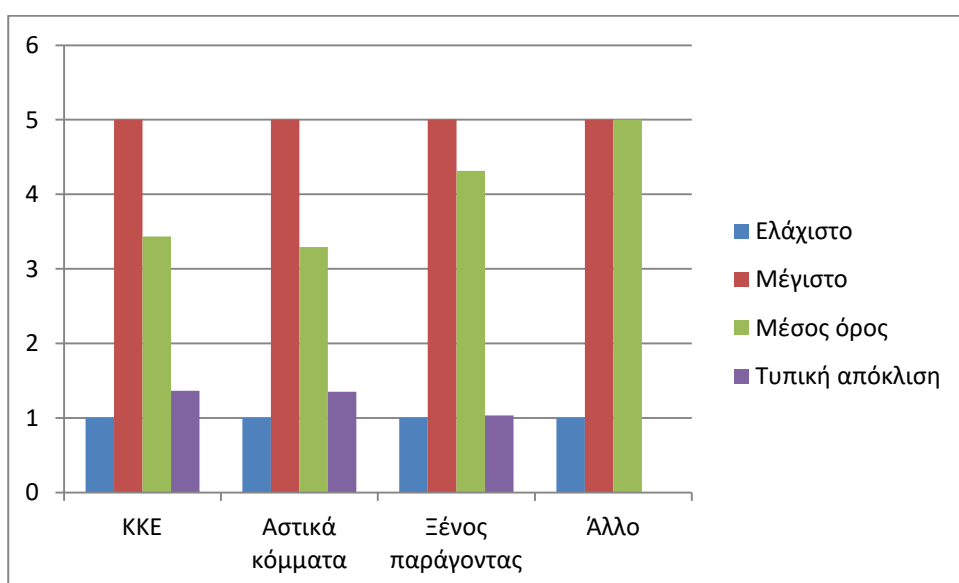
Πίνακας Α2α	Απάντησαν	Δεν απάντησαν

ΚΚΕ	40,26%	59,74%
Αστικά Κόμματα	31,17%	68,83%
Ξένος Παράγοντας	63,64%	36,36%
ΆΛΛΟ	3,25%	96,75%

Παραπάνω υποδεικνύεται πόσοι συμμετείχαν στο συγκεκριμένο ερώτημα.

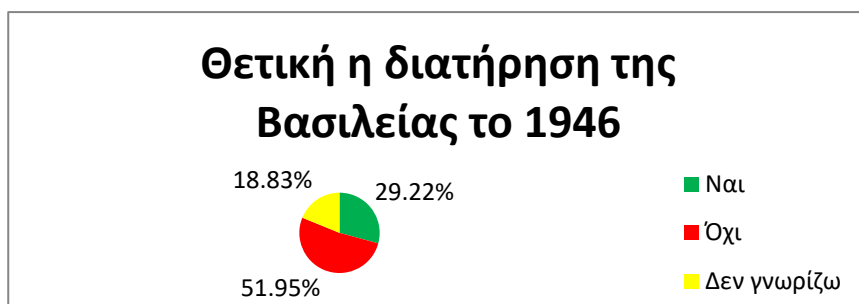
Πίνακας Α2β	Πλήθος Ψηφισάντων	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
ΚΚΕ	62 / 154	1	5	3,435483871	1,362506944
Αστικά κόμματα	48 / 154	1	5	3,291666667	1,352040748
Ξένος παράγοντας	98 / 154	1	5	4,316326531	1,031433181
Άλλο	5 / 154	1	5	5	0

Παρατηρούμε ότι την μεγαλύτερη βαθμολογία συγκεντρώνει η επιλογή ξένος παράγοντας, με το ΚΚΕ να ακολουθεί (Η επιλογή «άλλο» αφορά μόνο 5 ψήφους). Επίσης οι επιλογές για το ΚΚΕ και τα Αστικά κόμματα είναι και οι πιο «πολωμένες», καθότι συγκεντρώνουν την μεγαλύτερη τυπική απόκλιση.

Ερώτημα Α3: «Η καθιέρωση της Βασιλείας με το δημοψήφισμα του 1946 επηρέασε θετικά την μετέπειτα πορεία της Ελλάδας ; »

Πίνακας Α3	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω
Θετική η διατήρηση της Βασιλείας το 1946	29.22%	51.95%	18.83%

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων έχει την άποψη ότι τελικά η επαναφορά της Βασιλείας με δημοψήφισμα το 1946, είχε εν τέλει αρνητικές συνέπειες. Πρέπει να τονίσουμε όμως ότι το δείγμα (η μεγάλη του πλειοψηφία), δεν έχει βιωματική εμπειρία των πραγμάτων. Πράγματι την εποχή εκείνη επικρατούσαν τελείως διαφορετικές συνθήκες από ότι σήμερα.

Ερώτημα Α4: « Με την λήξη του Εμφυλίου πολέμου το ΚΚΕ τίθεται εκτός νόμου. Αυτό το αξιολογείτε ως Σωστό ή Λάθος; »

Πίνακας Α4	Σωστό	Λάθος	Δεν γνωρίζω
Το ΚΚΕ εκτός νόμου	20.78%	66.88%	18.83%

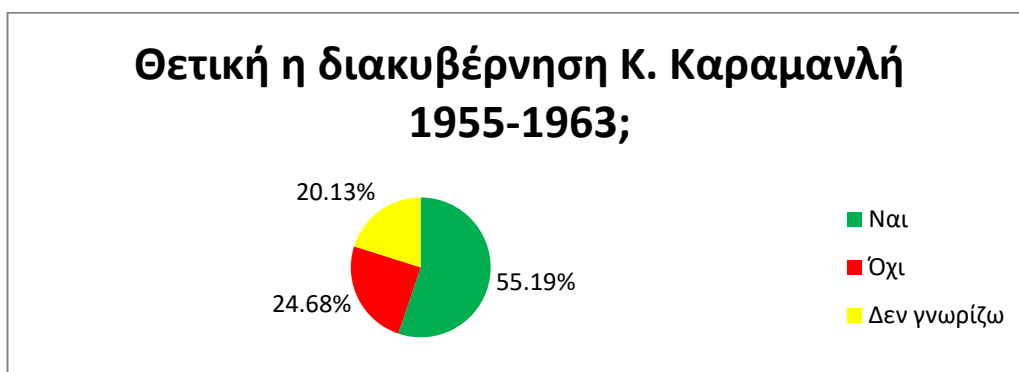

Και εδώ η πλειοψηφία διαφωνεί με την τότε απόφαση να τεθεί εκτός νόμου το ΚΚΕ. Και πάλι ισχύει, όπως και στο προηγούμενο ερώτημα, ότι οι συνθήκες που επικρατούσαν την εποχή εκείνη

ήταν πολύ διαφορετικές από ότι είναι σήμερα.

Ερώτημα Α5: « Θεωρείτε θετική την διακυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή κατά τη διάρκεια (1956-1963); »

Πίνακας Α5	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση Κ. Καραμανλή 1955-1963;	55.19%	24.68%	20.13%

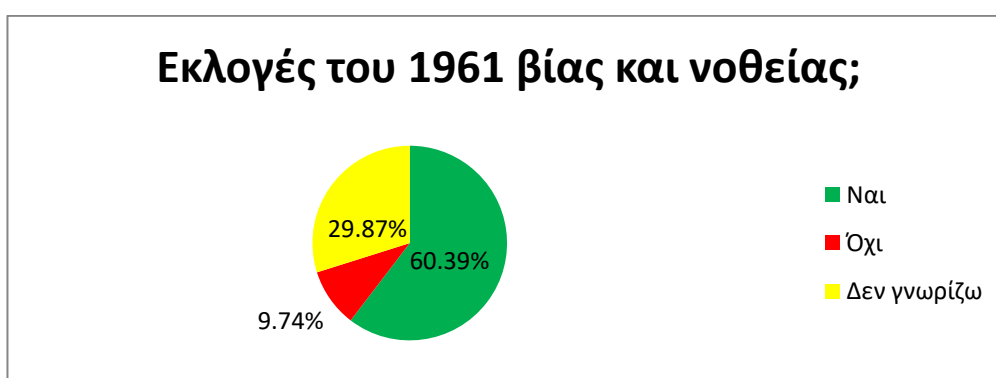

Βλέπουμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων έχει θετική άποψη για την οχταετία Καραμανλή 1955-63.

10.3 Β' Περίοδος 1961-1967

Ερώτημα Β1: « Ήταν οι εκλογές του 1961, εκλογές βίας και νοθείας; »

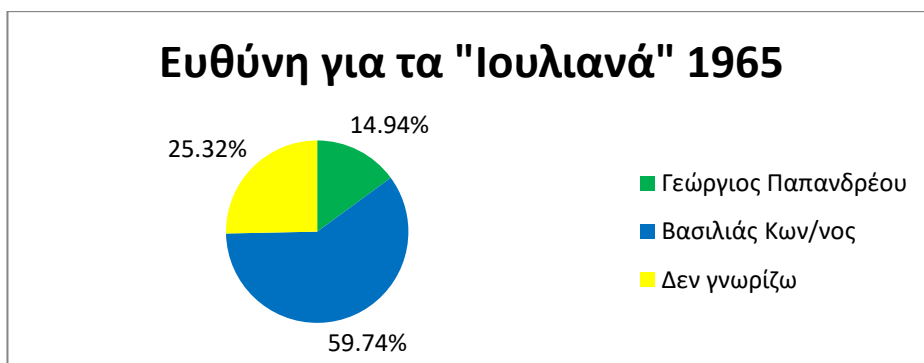
Πίνακας Β1	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω
Εκλογές του 1961 βίας και νοθείας;	60.39%	9.74%	29.87%

Η πολύ μεγάλη πλειοψηφία πιστεύει ότι όντως οι εκλογές του 1961, ήταν εκλογές βίας και νοθείας. Αυτό που είναι αμφιλεγόμενο είναι η έκταση της νοθείας που υπήρξε.

Ερώτημα Β2: « Τον Ιούλιο του 1965 υπήρξε ρήξη μεταξύ του Βασιλιά Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου (Ιουλιανά). Ποιος, κατά την γνώμη σας, έχει την μεγαλύτερη ευθύνη; »

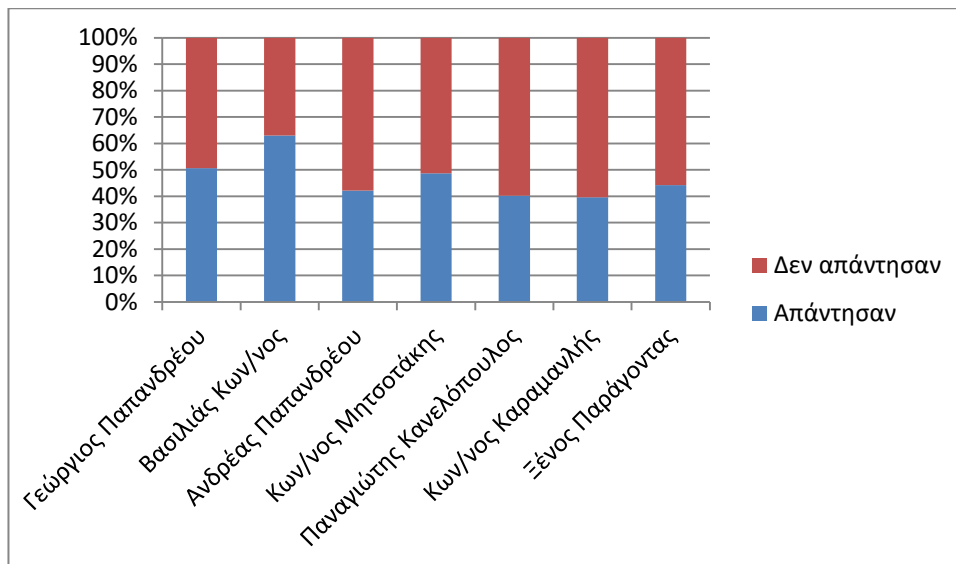
Πίνακας Β2	Γεώργιος Παπανδρέου	Βασιλιάς Κων/νος	Δεν γνωρίζω
Ευθύνη για τα "Ιουλιανά" 1965	14.94%	59.74%	25.32%

Είναι αναμφισβήτητο, ότι τα γεγονότα των «Ιουλιανών» του 1965, αποτέλεσαν μια κρίσιμη καμπή για την νεότερη πολιτική ιστορία της Ελλάδας. Παρατηρούμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων αποδίδει την μέγιστη ευθύνη στον τότε Βασιλιά Κωνσταντίνο.

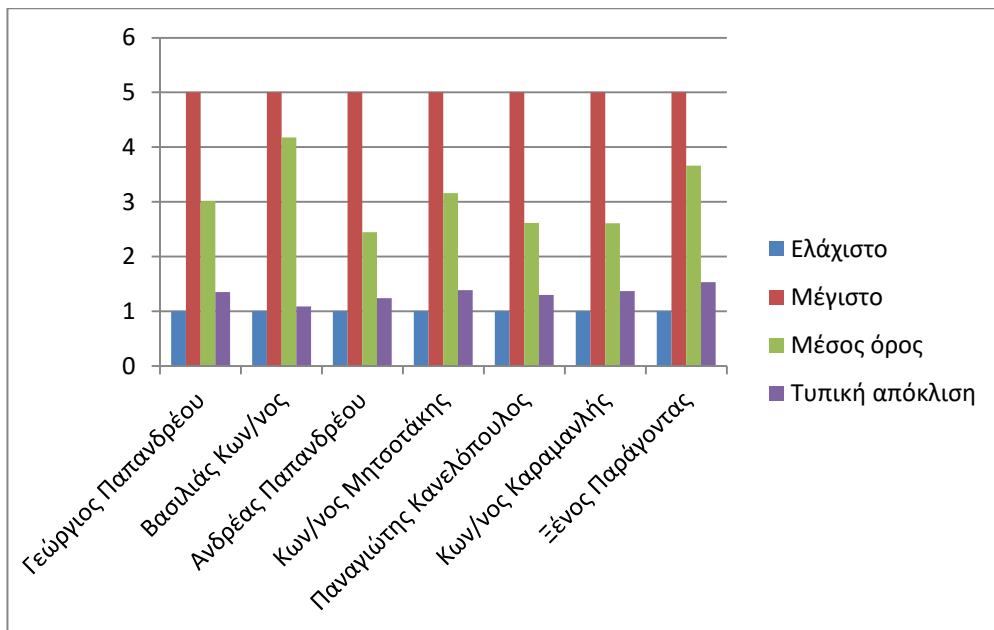
Ερώτημα Β3: « Η περίοδος 1961-1967 υπήρξε πολιτικά μια τεταμένη περίοδος, με αποκορύφωμα τα Ιουλιανά του 1965. Αυτό το κλίμα συνετέλεσε στην εγκαθίδρυση της Δικτατορίας το 1967. Ποιο είναι το μέγεθος της ευθύνης που φέρουν τα παρακάτω πολιτικά πρόσωπα; (Βαθμολογείστε από 1 έως 5). 1 καμία ευθύνη, 5 μέγιστη ευθύνη) »

Πίνακας Β3α	Απάντησαν	Δεν απάντησαν
Γεώργιος Παπανδρέου	50.65%	49.35%
Βασιλιάς Κων/νος	62.99%	37.01%
Ανδρέας Παπανδρέου	42.21%	57.79%
Κων/νος Μητσοτάκης	48.70%	51.30%
Παναγιώτης Κανελόπουλος	40.26%	59.74%
Κων/νος Καραμανλής	39.61%	60.39%
Ξένος Παράγοντας	44.16%	55.84%

Στον παραπάνω πίνακα και διάγραμμα αναλύουμε το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε ή δεν απάντησε για καθένα ξεχωριστά από τα πολιτικά πρόσωπα που αναφέρονται. Πράγματι υπήρξαν απαντήσεις που αφορούσαν επιλεκτικές απαντήσεις για κάποια από τα πολιτικά πρόσωπα και όχι για όλα. Έτσι, κρίθηκε σκόπιμο να δοθεί το ποσοστό των απαντήσεων για καθένα από τα πολιτικά πρόσωπα ξεχωριστά.

Πίνακας Β3β	Πλήθος Ψηφισάντων	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Γεώργιος Παπανδρέου	78 / 154	1	5	3.012820513	1.353145347
Βασιλιάς Κων/νος	97 / 154	1	5	4.175257732	1.089823278
Ανδρέας Παπανδρέου	65 / 154	1	5	2.446153846	1.237825326
Κων/νος Μητσοτάκης	75 / 154	1	5	3.16	1.385640646
Παναγιώτης Κανελόπουλος	62 / 154	1	5	2.612903226	1.297599786
Κων/νος Καραμανλής	61 / 154	1	5	2.606557377	1.369655535
Ξένος Παράγοντας	68 / 154	1	5	3.661764706	1.531853761

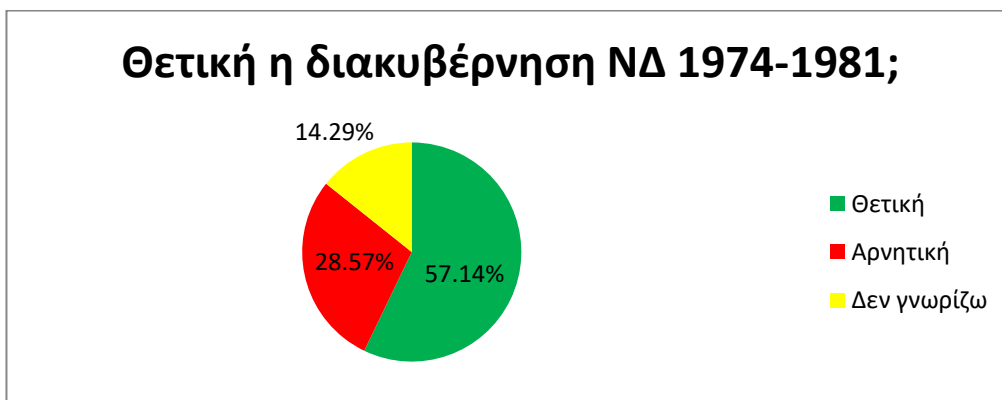

Στο σχεδιάγραμμα παρατηρούμε ότι οι ερωτηθέντες αξιολογούν τον Βασιλιά Κωνσταντίνο, ως τον κυριότερο υπεύθυνο για την πολιτική ένταση της περιόδου 1965-67. Δεύτερος κατατάσσεται ο Ξένος παράγοντας. Οι αξιολογήσεις για τον Ξένο παράγοντα και τον Κ. Μητσοτάκη συγκεντρώνουν την μεγαλύτερη «τυπική απόκλιση» στις αξιολογήσεις τους δείγματος. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια μικρή διχογνωμία για τις ευθύνες που αυτοί τελικά φέρουν.

10.4 Γ' Περίοδος 1974-1981

Ερώτημα Γ1: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση της ΝΔ κατά το 1974-1981; Θετικά ή αρνητικά; »

Πίνακας Γ1	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση ΝΔ 1974-1981;	57.14%	28.57%	14.29%

Βλέπουμε ότι και η 2^η Διακυβέρνηση Καραμανλή, επιδοκιμάζεται από την μεγάλη

πλειοψηφία των ερωτηθέντων. Αυτό συμβαίνει παρά το γεγονός ότι οι αρνητικές κρίσεις είναι περισσότερες σε σχέση με την ερώτηση Α5.

Ερώτημα Γ2: « Για την Κυπριακή τραγωδία το 1974, ευθύνεται αποκλειστικά η Δικτατορία;»

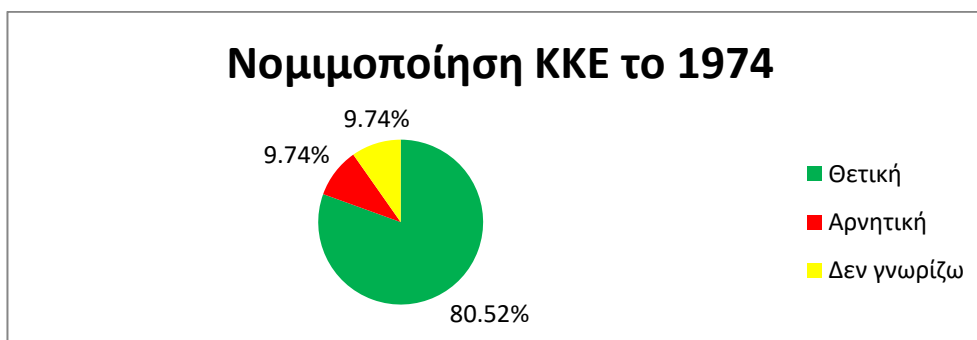
Πίνακας Γ2	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω
Ευθύνεται αποκλειστικά η Δικτατορία για την Κυπριακή τραγωδία	45.45%	42.21%	12.34%

Παρατηρούμε ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων απαντά ότι δεν έχει την αποκλειστική ευθύνη η Δικτατορία για την Κυπριακή τραγωδία. Κι αυτό παρά το γεγονός, το οποίο είναι ιστορικά καταγεγραμμένο, ότι η Δικτατορία καθαίρεσε πραξικοπηματικά τον Μακάριο από την Εξουσία.

Ερώτημα Γ3: « Πως κρίνετε την νομιμοποίηση του ΚΚΕ το 1974; »

Πίνακας Γ3	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Νομιμοποίηση ΚΚΕ το 1974	80.52%	9.74%	9.74%

Βλέπουμε ότι οι ερωτηθέντες κρίνουν θετικά την νομιμοποίηση του ΚΚΕ που έλαβε χώρα το 1974. Παρατηρούμε επίσης ότι το ποσοστό όσων βλέπουν θετικά την νομιμοποίηση του ΚΚΕ είναι αρκετά μεγαλύτερο από αυτό του ερωτήματος Α4(Το ποσοστό όσων έκριναν αρνητικά το γεγονός να τεθεί εκτός νόμου το ΚΚΕ).

Ερώτημα Γ4: « Με το αποτέλεσμα του Δημοψηφίσματος του 1974, καταργείται η Βασιλευόμενη Δημοκρατία και εγκαθιδρύεται η προεδρική Δημοκρατία. Κρίνετε αυτό το γεγονός ως θετικό ή αρνητικό; »

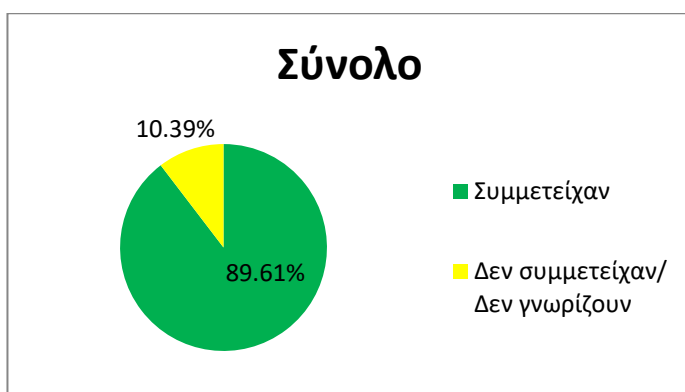
Πίνακας Γ4	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η κατάργηση Βασιλείας το 1974;	91.56%	7.14%	1.30%

Διακρίνουμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (> 90%), κρίνει ως θετική την κατάργηση της Βασιλευόμενης Δημοκρατίας, που έγινε με το δημοψήφισμα το 1974. Σε αυτό το γεγονός συνετέλεσε η όλη στάση του Βασιλέως κατά τα «Ιουλιανά» του 1965, αλλά και κατά την διάρκεια της Δικτατορίας.

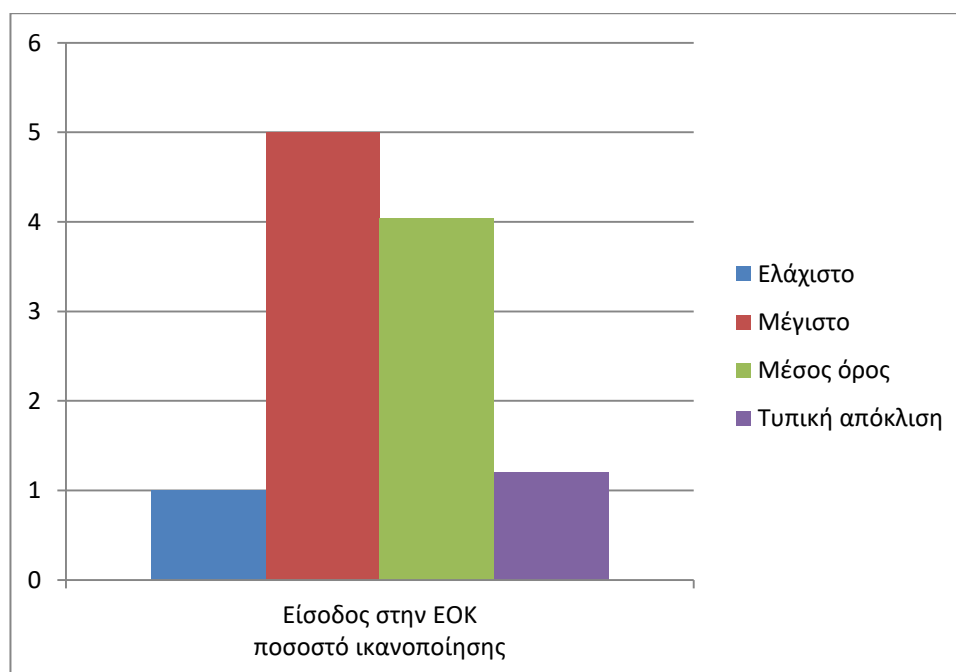
Ερώτημα Γ5: «Πόσο σημαντικό επίτευγμα θεωρείτε το γεγονός ότι η Ελλάδα έγινε μέλος της ΕΟΚ το 1980; (Βαθμολογείστε από 1 έως 5). 1. καθόλου σημαντικό, 5 πάρα πολύ σημαντικό. »

Πίνακας Γ5α	Συμμετείχαν	Δεν συμμετείχαν/ Δεν γνωρίζουν
Σύνολο	89.61%	10.39%

Παρατηρούμε ότι το συντριπτικό ποσοστό των συνεντευξιζομένων, απάντησε σε αυτή την ερώτηση.

Πίνακας Γ5β	Ψηφίσαντες	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Είσοδος στην ΕΟΚ, ποσοστό ικανοποίησης	138 / 154	1	5	4.036231884	1.204671081

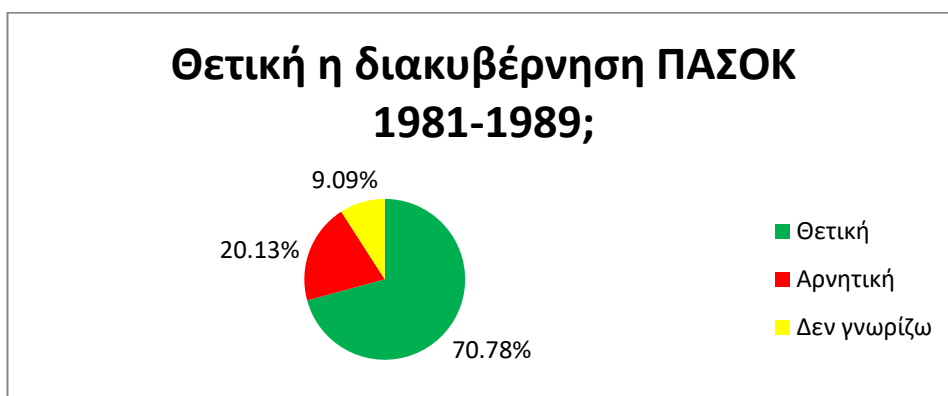
Παρατηρούμε ότι η είσοδος στην τότε ΕΟΚ, χάρει πολύ μεγάλης ικανοποίησης στους συνεντευξιζόμενους. Πράγματι ο μέσος όρος σε ότι αφορά το επίπεδο ικανοποίησης ανέρχεται πάνω από 4 (το 4 σημαίνει ότι αξιολογούν το γεγονός ως πολύ θετικό).

Συνολικά μπορούμε να πούμε ότι και τα 3 πολιτικά γεγονότα (Νομιμοποίηση του ΚΚΕ, Κατάργηση της Βασιλείας, Είσοδος στην ΕΟΚ) που αναφέρθηκαν σε αυτή την παράγραφο, χαίρουν καθολικής εκτίμησης.

10.5 Δ' Περίοδος 1974-1981

Ερώτημα Δ1: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ κατά το 1981-1989; Θετικά ή αρνητικά; »

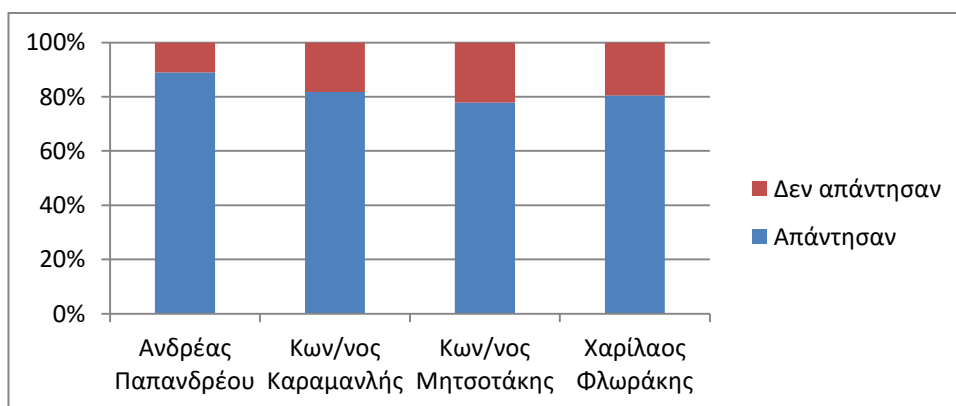
Πίνακας Δ1	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση ΠΑΣΟΚ 1981-1989;	70.78%	20.13%	9.09%

Παρατηρούμε ότι η διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1981-89 χαίρει ευρύτατης αποδοχής. Είναι η πιο δημοφιλής διακυβέρνηση μέχρι τώρα και θα διαπιστώσουμε αργότερα ότι είναι η πιο δημοφιλής διακυβέρνηση όλων.

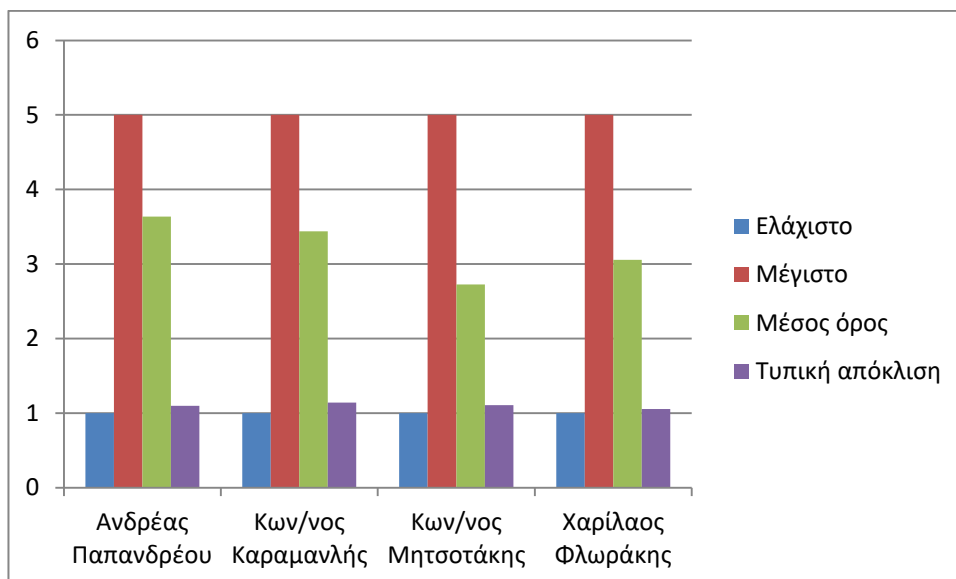
Ερώτημα Δ2: « Ποια είναι η γνώμη σας για τα παρακάτω πολιτικά πρόσωπα; (Βαθμολογήστε από 1 έως 5). (1. πολύ κακή 2.κακή 3. αδιάφορη 4. καλή 5. πολύ καλή) »

Πίνακας Δ2α	Απάντησαν	Δεν απάντησαν
Ανδρέας Παπανδρέου	88.96%	11.04%
Κων/νος Καραμανλής	81.82%	18.18%
Κων/νος Μητσοτάκης	77.92%	22.08%
Χαρίλαος Φλωράκης	80.52%	19.48%

Βλέπουμε ότι οι ερωτηθέντες ανταποκρίθηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό στην συγκεκριμένη ερώτηση.

Πίνακας Δ2β	Ψηφίσαντες	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Ανδρέας Παπανδρέου	137 / 154	1	5	3.635036496	1.097295555
Κων/νος Καραμανλής	126 / 154	1	5	3.436507937	1.141900393
Κων/νος Μητσοτάκης	120 / 154	1	5	2.725	1.107366472
Χαρίλαος Φλωράκης	124 / 154	1	5	3.056451613	1.053854091

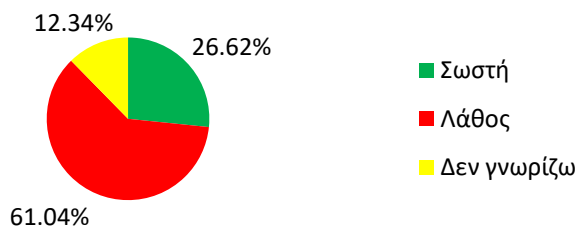

Αυτό που παρατηρεί κανείς εδώ είναι ότι ο Α. Παπανδρέου είναι ο πιο δημοφιλής πολιτικός μεταξύ των τεσσάρων. Ο Κ. Μητσοτάκης είναι ο λιγότερο δημοφιλής. Η σχετικά χαμηλή τυπική απόκλιση υποδεικνύει ότι οι αξιολογήσεις των ερωτηθέντων δεν παρουσιάζουν μεγάλη διακύμανση. Την μεγαλύτερη τυπική απόκλιση την παρατηρούμε στο πρόσωπο του Κ. Μητσοτάκη.

Ερώτημα Δ3: « Πως κρίνετε την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο το 1989; »

Πίνακας Δ3	Σωστή	Λάθος	Δεν γνωρίζω
Παραπομπή Α. Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο	26,62%	61,04%	12,34%

Παραπομπή Α. Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο

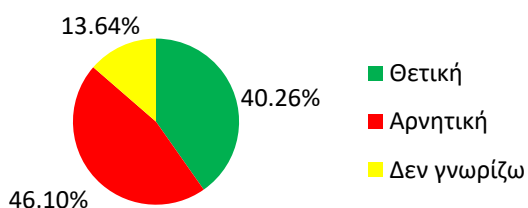

Παρατηρούμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ήταν λάθος η παραπομπή του Α. Παπανδρέου στο ειδικό δικαστήριο. Αυτό έρχεται σε συμφωνία με τις πολλές θετικές γνώμες που υπήρχαν για την διακυβέρνηση Παπανδρέου την περίοδο 1981-89 σε προηγούμενο ερώτημα.

Ερώτημα Δ4: « Το 1989 σχηματίζεται η συγκυβέρνηση ΝΔ – ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ. Κρίνετε το γεγονός αυτό ως θετικό ή αρνητικό; »

Πίνακας Δ1	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Συγκυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού	40,26%	46,10%	13,64%

Συγκυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού

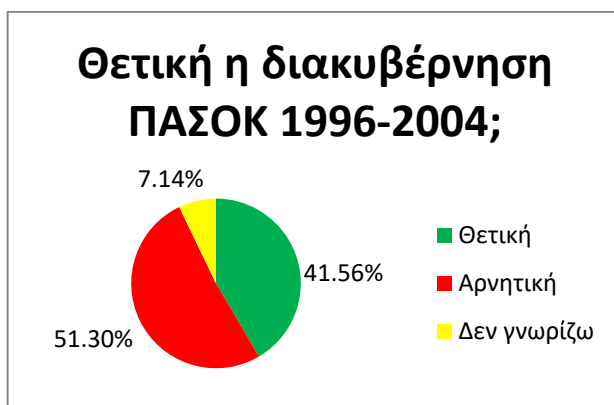

Βλέπουμε ότι σχετικά με την κυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού το 1989, οι απόψεις δίστανται. Αν και η συνεργασία των δύο πρώην αντιπάλων του εμφυλίου μπορεί να θεωρηθεί θετικό γεγονός, ασκείται η κριτική ότι αφορούσε συγκυριακή συμμαχία με μοναδικό σκοπό την παραπομπή του Α. Παπανδρέου στο ειδικό Δικαστήριο.

10.6 Ε' Περίοδος 1996 - 2004

Ερώτημα Ε1: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ (περίοδος Σημίτη), κατά το 1996-2004; Θετικά ή αρνητικά; »

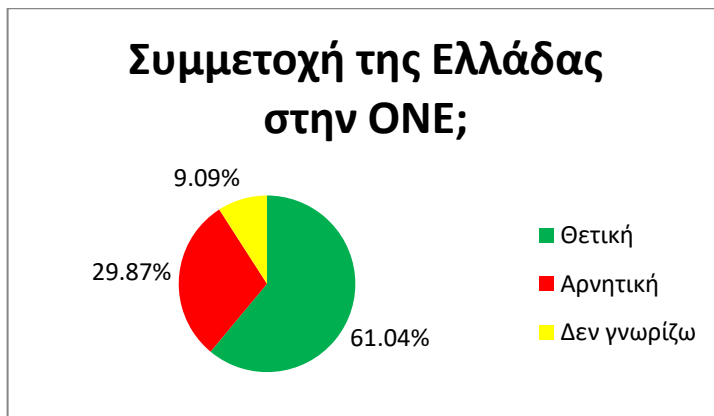
Πίνακας Ε1	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση ΠΑΣΟΚ 1996-2004;	41,56%	51,30%	7,14%

Παρατηρούμε ότι σε αντίθεση με τις δύο προηγούμενες διακυβερνήσεις (Κ. Καραμανλή και Α. Παπανδρέου), στην διακυβέρνηση Σημίτη κυριαρχούν οι αρνητικές γνώμες. Γενικά υπάρχει εδραιωμένη η πεποίθηση ότι σε αυτή την περίοδο γιγαντώθηκε η διαφθορά (σκάνδαλο χρηματιστηρίου κλπ). Εντούτοις είναι γενικά αποδεκτό ότι έγιναν και αρκετά θετικά πράγματα με κορυφαίο την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ.

Ερώτημα Ε2: «Πως κρίνετε την συμμετοχή της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ); Θετικά ή αρνητικά; »

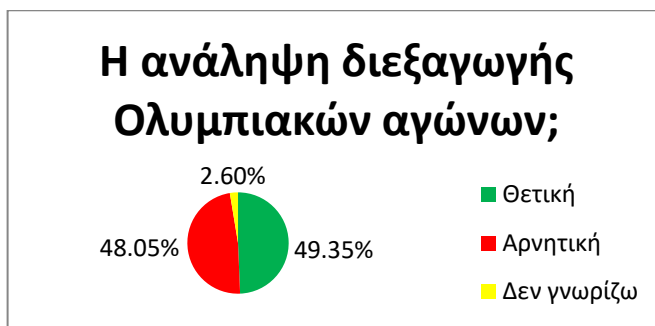
Πίνακας Ε2	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ;	61,04%	29,87%	9,09%

Βλέπουμε εδώ ότι οι θετικές γνώμες σε ότι αφορά την είσοδο της Ελλάδας στην ΟΝΕ υπερέχουν συντριπτικά. Πιστεύουμε ότι αυτό οφείλεται στο γεγονός της μη εμπιστοσύνης των Ελλήνων στην δραχμή. Αυτή η καχυποψία απέναντι στην δραχμή χρονολογείται από παλιά και κορυφώθηκε την μεταπολεμική περίοδο. Δεν είναι μακριά η εποχή κατά την οποία οι Έλληνες έκαναν τις οικονομίες τους μετατρέποντας τις δραχμές σε χρυσές αγγλικές λίρες!

Ερώτημα Ε3: « Πως κρίνετε την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα το 2004; Θετικά ή αρνητικά; »

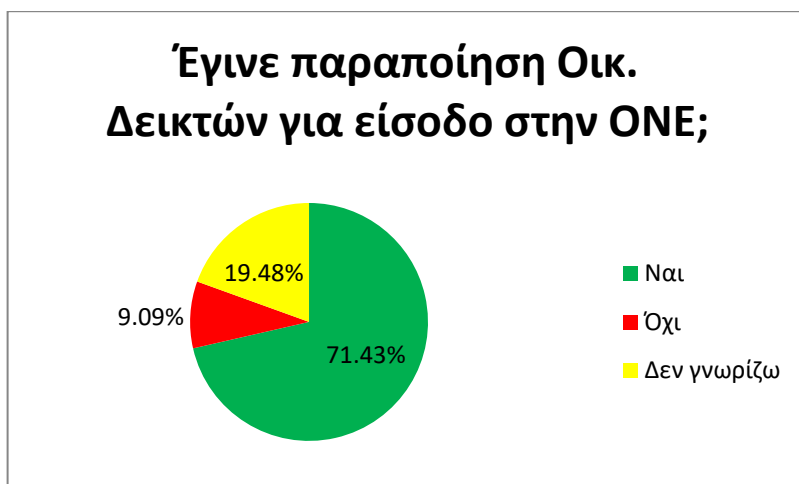
Πίνακας Ε3	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Η ανάληψη διεξαγωγής Ολυμπιακών αγώνων;	49,35%	48,05%	2,60%

Παρατηρούμε ότι οι γνώμες των ερωτηθέντων σχετικά με την ανάληψη διοργάνωσης των ολυμπιακών αγώνων το 1996 δίστανται. Ίσως αυτό να οφείλεται και στην άποψη σύμφωνα με την οποία το οικονομικό κόστος των ολυμπιακών αγώνων ήταν ιδιαίτερα υψηλό. Πράγματι ως ένα από τα αίτια της χρεοκοπίας του 2010, υπήρξε σύμφωνα με πολλούς και η διοργάνωση των ολυμπιακών αγώνων το 2004.

Ερώτημα Ε4: « Πιστεύετε ότι για να πετύχει την ένταξη στην ΟΝΕ, η Ελλάδα παραποίησε τους Οικονομικούς δείκτες; »

Πίνακας Ε4	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω
Έγινε παραποίηση Οικ. Δεικτών για εισοδο στην ΟΝΕ;	71,43%	9,09%	19,48%

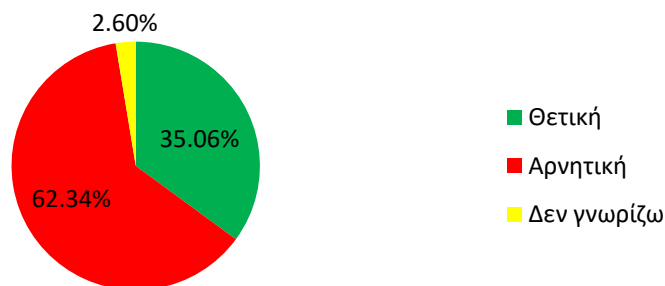
Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι της άποψης ότι για να καταφέρει η Ελλάδα να μπει στην ΟΝΕ παραποίησε τους οικονομικούς δείκτες και τα μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας.

10.7 ΣΤ' Περίοδος 2004 - 2012

Ερώτημα ΣΤ1: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από την ΝΔ (περίοδος Κ. Καραμανλή), κατά το 2004-2009; Θετικά ή αρνητικά; »

Πίνακας ΣΤ1	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση ΝΔ 2004-2009;	35,06%	62,34%	2,60%

Θετική η διακυβέρνηση ΝΔ 2004-2009;

Παρατηρούμε ότι οι αρνητικές γνώμες υπερисχύουν κατά πολύ των όποιων θετικών. Αυτό όπως θα παρατηρήσουμε στη συνέχεια, είναι μάλλον απόρροια της χρεοκοπίας της Ελλάδας που συντελέστηκε το 2010. Πράγματι οι πολίτες αποδίδουν ευθύνες σε όλες ανεξαιρέτως τις κυβερνήσεις πριν και μετά το 2010.

Ερώτημα ΣΤ2: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ (περίοδος Γ. Παπανδρέου), κατά το 2009-2011; Θετικά ή αρνητικά; »

Πίνακας ΣΤ2	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση ΠΑΣΟΚ 2009-2011;	28,57%	69,48%	1,95%

Θετική η διακυβέρνηση ΠΑΣΟΚ 2009-2011;

Σε αυτό το ερώτημα οι αρνητικές γνώμες που αποτυπώνονται είναι συντριπτικές. Πράγματι κατά την διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ υπό τον Γ. Παπανδρέου, «έσκασε» η χρεοκοπία της χώρας. Τα αναπόφευκτα μέτρα σφοδρής λιτότητας που ακολούθησαν, είχαν ως αποτέλεσμα να την

κατατάξουν ως την ποιο αντιλαϊκή διακυβέρνηση μεταπολεμικά.

Ερώτημα ΣΤ3: « Το 2010 συντελέστηκε η χρεοκοπία της Ελλάδας.

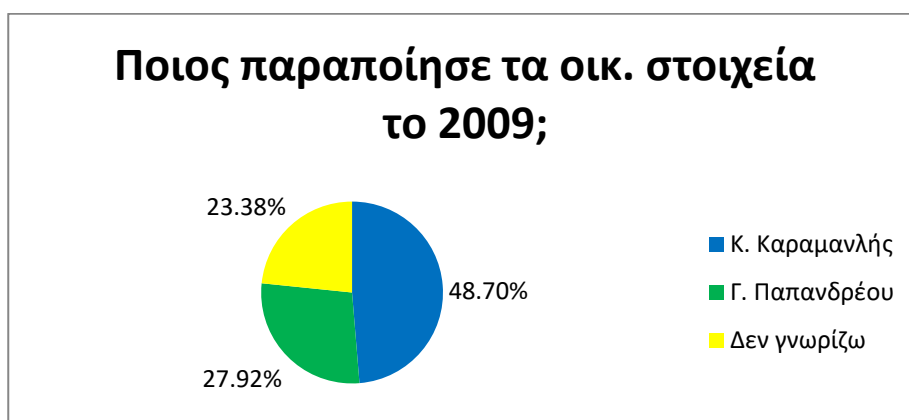
Ένα αντικείμενο αντιπαράθεσης αφορά το γεγονός κατά πόσον τα Δημοσιονομικά μεγέθη κατά το τελευταίο έτος της διακυβέρνησης Καραμανλή(2009) παραποιήθηκαν:

- Είτε από την κυβέρνηση Καραμανλή (Για να εμφανίσει μικρότερο έλλειμμα στο χρέος από αυτό που ήταν πραγματικά)
- Είτε από την κυβέρνηση Παπανδρέου (Για να εμφανίσει μεγάλα ελλείμματα, δικαιολογώντας έτσι την προσφυγή στο ΔΝΤ)

Ναι. Η κυβέρνηση Καραμανλή απέκρυψε τα πραγματικά στοιχεία του 2009

Όχι. Η κυβέρνηση Παπανδρέου παραποίησε τα στοιχεία του 2009 »

Πίνακας ΣΤ3	Κ. Καραμανλής	Γ. Παπανδρέου	Δεν γνωρίζω
Ποιος παραποίησε τα οικ. στοιχεία το 2009;	48,70%	27,92%	23,38%

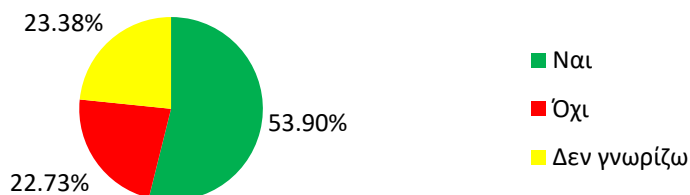

Παρατηρούμε ότι οι γνώμες σύμφωνα με τις οποίες, η διακυβέρνηση Καραμανλή ήταν εκείνη που παραποίησε τα πραγματικά δημοσιονομικά μεγέθη για το 2009. Σε αυτό συνηγορούν και τα στοιχεία της EUROSTAT σύμφωνα με τα οποία πορεύονται όλες οι μετέπειτα ελληνικές κυβερνήσεις.

Ερώτημα ΣΤ4: «Υπήρχε άλλος τρόπος αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης του 2010 από την κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου, πέραν του Μνημονίου; »

Πίνακας ΣΤ4	Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω
Το 2010, μπορούσε να γίνει κάτι άλλο εκτός του μνημονίου	53,90%	22,73%	23,38%

Το 2010, μπορούσε να γίνει κάτι άλλο εκτός του μνημονίου

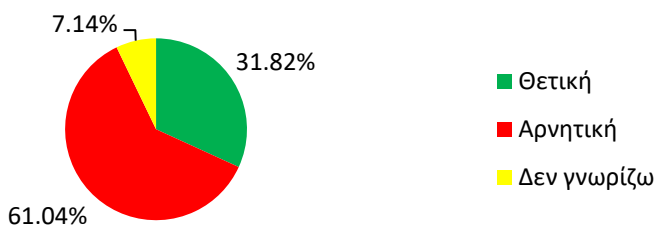
Οι πολίτες απαντούν κατά ένα μεγάλο ποσοστό (> 50%), ότι υπήρχε και άλλος τρόπος εξόδου από την κρίση. Από την άλλη πλευρά δεν είναι και ασήμαντο το ποσοστό όσων πιστεύουν ότι δεν υπήρχε άλλος τρόπος. Η διαμάχη μνημόνιο – αντιμνημόνιο, είναι πλέον γεγονός.

10.8 Ζ' Περίοδος 2012 - 2019

Ερώτημα Ζ1: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από την ΝΔ (περίοδος Α. Σαμαρά), κατά το 2012-2014; Θετικά ή αρνητικά; »

Πίνακας Ζ1	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση Σαμαρά 2012-2015;	31,82%	61,04%	7,14%

Θετική η διακυβέρνηση Σαμαρά 2012-2015;

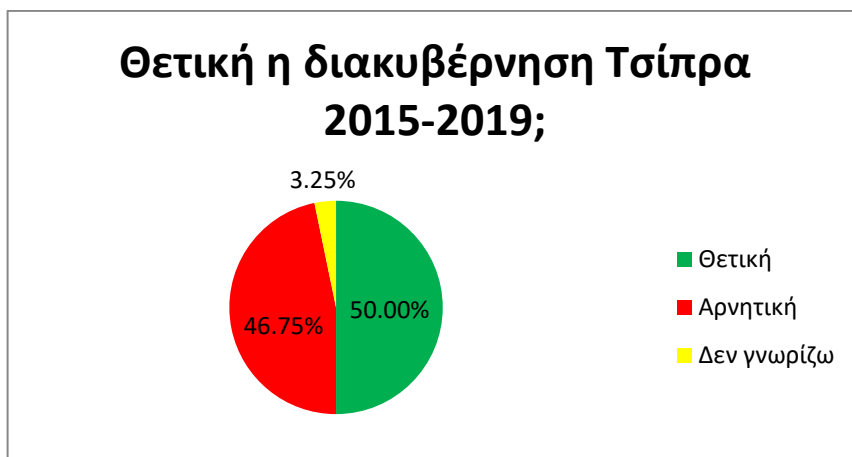

Παρατηρούμε ότι η διακυβέρνηση Σαμαρά έχει εξαιρετικά υψηλές αρνητικές γνώμες. Είναι η δεύτερη σε ποσοστό αρνητικών ψήφων μετά την διακυβέρνηση Παπανδρέου 2009-11. Είναι φανερό ότι η οικονομική κρίση και το συνεπακόλουθο μνημόνιο έχουν παίξει καταλυτικό ρόλο στα

πολιτικά πράγματα της Ελλάδας.

Ερώτημα Z2: « Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από τον ΣΥΡΙΖΑ , κατά το 2015-2019; Θετικά ή αρνητικά; »

Πίνακας Z2	Θετική	Αρνητική	Δεν γνωρίζω
Θετική η διακυβέρνηση Τσίπρα 2015-2019;	50,00%	46,75%	3,25%

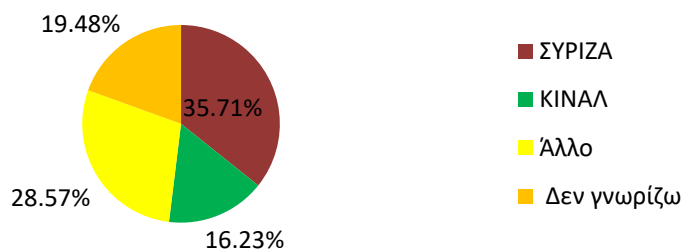

Παρατηρούμε ότι σε αντίθεση με τις προηγούμενες «μνημονιακές» κυβερνήσεις, η διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ έχει ένα σύνολο θετικών γνώμων που υπερβαίνει αυτό των αρνητικών. Σε αυτό συνετέλεσε ίσως το γεγονός ότι η αρχική φάση των μνημονίων ήταν και η πιο δύσκολη (Με την έννοια των επώδυνων μέτρων).

Ερώτημα Z3: « Η λεγόμενη “Δημοκρατική Παράταξη” αποτελεί τον 2ο πόλο εξουσίας σε σχέση με την Δεξιά-Κεντροδεξιά Παράταξη. Ποιος σχηματισμός πιστεύετε ότι θα εκφράσει την “Δημοκρατική Παράταξη” στο μέλλον; »

Πίνακας Z3	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΙΝΑΛ	Άλλο	Δεν γνωρίζω
Το μέλλον της Δημοκρατικής παράταξης είναι;	35,71%	16,23%	28,57%	19,48%

Το μέλλον της Δημοκρατικής παράταξης είναι;

Δεδομένου ότι το ΠΑΣΟΚ πλέον δεν υφίσταται επί της ουσίας, απευθύναμε στο κοινό το παραπάνω ερώτημα. Οι γνώμες όπως παρατηρούμε δίστανται με τον ΣΥΡΙΖΑ να διατηρεί ένα μικρό προβάδισμα.

11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχοντας κάνει μια αναδρομή των διαδοχικών πολιτικών εκλογών και του πολιτικού γίνεσθαι στην μεταπολιτική Ελλάδα, μπορούμε να εξάγουμε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα.

Κρίσιμο σημείο καμπής στην μεταπολεμική ιστορία της Ελλάδας, κατά την άποψή μας, είναι η στάση του ΚΚΕ αμέσως μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Γερμανούς. Τον Οκτώβρη του 1944 έχουμε την Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας υπό τον Γ. Παπανδρέου στην οποία μετέχουν και 6 υπουργοί του ΕΑΜ και κατά επέκταση του ΚΚΕ. Χωρίς να φέρει την αποκλειστική ευθύνη, το ΚΚΕ προκάλεσε τα γεγονότα των Δεκεμβριανών, επιβάλλοντας την παραίτηση των 6 υπουργών του ΕΑΜ και προκηρύσσοντας ακριβώς την επόμενη γενική απεργία. Είναι φανερό ότι αντιδραστικές δυνάμεις (συνεργάτες των Γερμανών κλπ) καθώς και η Αγγλική κυβέρνηση επεδίωκαν μια σύγκρουση για να αποδυναμώσουν τον ούτως ή άλλως πανίσχυρο ΕΑΜ.

Το ΕΑΜ αντί να χρησιμοποιήσει την ισχύ του ως φόβητρο για να πετύχει τον καλύτερο δυνατό συμβιβασμό με την αστική τάξη, έπεσε στην παγίδα που του είχε στηθεί με αποτέλεσμα να ηττηθεί και να νομιμοποιήσει ακροδεξιά στοιχεία που στη συνέχεια θα επιδοθούν σε τρομοκρατία. Το δεύτερο μεγάλο λάθος ήταν η αποχή του ΚΚΕ και άλλων δυνάμεων του ΕΑΜ από τις εκλογές του 1946. Το αποτέλεσμα είναι να γίνει ο καταστροφικός εμφύλιος πόλεμος σε μια ήδη ρημαγμένη Ελλάδα. Αυτό θα συντελέσει μετέπειτα σε μια καχεκτική δημοκρατία, που περιλαμβάνει φυλακίσεις, εξορίες κλπ.

Αποτέλεσμα αυτής της καχεκτικής δημοκρατίας είναι να προκληθούν τα Ιουλιανά το 1965, τα οποία θα αποτελέσουν τον πρόδρομο για την εγκαθίδρυση της Δικτατορίας το 1967. Άλλο κρίσιμο σημείο καμπής θα είναι η εγκαθίδρυση μιας γνήσιας Δημοκρατίας το 1974. Δυστυχώς αυτή έγινε υπό το βάρος της Κυπριακής τραγωδίας.

Η Νομιμοποίηση του ΚΚΕ καθώς και η Αβασίλευτη Δημοκρατία που εγκαθιδρύθηκε είχε ως αποτέλεσμα την φυσιολογική εναλλαγή των κομμάτων στην εξουσία με αποκορύφωμα την ανάληψη της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ. Για την αντιμετώπιση της πολιτικής κρίσης του 1989 θα συνεργαστούν οι πριν από 40 χρόνια αντίπαλοι του εμφυλίου, δίνοντας έτσι ένα οριστικό τέλος στον γελοίο διαχωρισμό των Ελλήνων σε Εθνικόφρονες και προδότες.

Η πιο κρίσιμη στιγμή, μετά από το δράμα του εμφυλίου πολέμου και την δικτατορία με την μετέπειτα τραγωδία της Κύπρου είναι χωρίς αμφιβολία η χρεοκοπία της Ελλάδας το 2010. Μια πολύ επικίνδυνη κατάσταση που απείλησε την Δημοκρατία και η οποία δεν θα πρέπει να συμβεί ποτέ ξανά. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να βρεθούν οι αίτιες που μας οδήγησαν στην χρεοκοπία, έτσι ώστε να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη.

Κατά την άποψή μας, η αριστερή παράταξη του ΣΥΡΙΖΑ που μέχρι πριν από λίγο είχε την διακυβέρνηση της χώρας, αρχικά επέδειξε μια απίστευτη λαϊκιστική ρητορική που θα μπορούσε να καταστεί επικίνδυνη. Η ρεαλιστική πολιτική που άσκησε όμως από τις εκλογές του Σεπτεμβρίου και μετά και συνέβαλε ώστε το πρόγραμμα των Μνημονίων να ολοκληρωθεί με επιτυχία και να παραδώσει την εξουσία με απόλυτη ομαλότητα στην ΝΔ που κέρδισε τις πρόσφατες εκλογές. Όλο αυτό συνέβαλε στην εμβάθυνση της Δημοκρατίας.

Από τα ευρήματα της πρωτογενούς έρευνας που διεξαγάγαμε επιβεβαιώνονται σχεδόν όλα τα παραπάνω. Σε ότι αφορά αποφάσεις που πάρθηκαν από πολιτικούς, στην περίπτωση της στάσης του ΚΚΕ την περίοδο μετά την κατοχή, οι πολίτες αποδίδουν μεγάλη ευθύνη σε αυτό για την εμφύλια σύρραξη(Η μεγαλύτερη ευθύνη βέβαια, αποδίδεται στον ξένο παράγοντα). Το να τεθεί μετέπειτα το ΚΚΕ εκτός νόμου, όπως και η επαναφορά της Βασιλείας το 1946 κρίνεται αρνητικά από τους πολίτες. Και οι δύο παραπάνω αποφάσεις επιβεβαιώνονται και στα ερωτήματα που αφορούν την απομάκρυνση της Βασιλείας και την νομιμοποίηση του ΚΚΕ το 1974. Στην περίοδο των Ιουλιανών οι πολίτες έχουν την άποψη ότι για τη ρήξη μεταξύ του τότε Βασιλιά Κωνσταντίνου και Γ. Παπανδρέου, τη μεγαλύτερη ευθύνη φέρει ο πρώτος. Τέλος κρίσιμες αποφάσεις όπως η ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, όπως και η είσοδος στην ΟΝΕ έχουν επιδοκιμαστεί σε μεγάλο ποσοστό από τους πολίτες. Μια πολύ αμφιλεγόμενη πολιτική απόφαση είναι η ένταξη της χώρας στα μνημόνια το 2010. Σε σχετική ερώτηση η πλειοψηφία των πολιτών διατείνεται ότι υπήρχε και άλλος τρόπος εξόδου από την οικονομική κρίση.

Σε ότι αφορά την άποψη των πολιτών για τις εκάστοτε κυβερνήσεις, η διακυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή κρίνεται θετικά και τις δύο περιόδους (1955-196, 1974-1980). Η πιο δημοφιλής διακυβέρνηση είναι αυτή του Α. Παπανδρέου κατά την περίοδο 1981-1989. Τέλος οι Κυβερνήσεις Κώστα Καραμανλή, Γιώργου Παπανδρέου και Α. Σαμαρά έχουν όλες αρνητικό πρόσημο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από τις λεγόμενες «μνημονιακές» κυβερνήσεις, αυτή του Α. Τσίπρα, διατηρεί οριακά θετικό πρόσημο.

Πολύ κρίσιμη εκλογική αναμέτρηση θεωρείται αυτή του 1946. Και είναι κρίσιμη σε ότι αφορά το σκέλος της συμμετοχής σε αυτή του ΚΚΕ. Εάν το ΚΚΕ είχε συμμετάσχει η πολιτική ιστορία στην Ελλάδα θα γραφόταν διαφορετικά

Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι παρόλα τα προβλήματα, η Δημοκρατία που επικράτησε από το 1974 και μετά, λειτούργησε άψογα ακόμη και σε πολύ δύσκολες στιγμές. Στο χέρι μας είναι να την διαφυλάξουμε και να την εμβαθύνουμε όσο το δυνατόν πιο πολύ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- [1] Σδρόλιας Λάμπρος, (2015). «Στρατηγικός σχεδιασμός των υποψηφίων βουλευτών για την είσοδό τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο», Άρθρο Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας
- [2] Παπαρηγορίου Βλάσιος, (2006). «Λαϊκή Κυριαρχία και Κοινοβουλευτισμός στην Αγγλία». Αθήνα, Εκδοτικός οίκος: Σάκκουλας
- [3] Clogg Richard, (1987). «Parties and Elections in Greece. The Search Legitimacy.», London, C. Hurst & Co. (Publishers) Ltd
- [4] Οι Βουλευτικές Εκλογές της 31ης Μαρτίου 1946, <https://www.sansimera.gr/articles/240>, last accessed 2019/07/06.
- [5] Νικολακόπουλος Ηλίας, (2001). «Η καχεκτική δημοκρατία. Κόμματα και εκλογές, 1946-1967.», Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη.
- [6] Καραγεώργος Δημήτρης, (2015). «Η διαδρομή του Ελληνικού Συναγερμού από την ίδρυσή του ως την αδρανοποίησή του, 1951-1956», διδακτορική διατριβή ΕΚΠΑ, Αθήνα , σελ. 11 – 14
- [7] Τσακάλης Ιωάννης, Προπτυχιακή Εργασία. Οι Ελληνικές Κυβερνήσεις 1940-1974
- [8] Μανωλίδης Δημήτρης, «Η διαρκής κρίση του κοινοβουλευτισμού κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1960». Μελέτη για το μάθημα Συνταγματική και Πολιτική Ιστορία του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ
- [9] Σχέδιο Περικλής, https://el.wikipedia.org/wiki/Σχέδιο_Περικλής, last accessed 2019/07/16.
- [10] Υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ, https://el.wikipedia.org/wiki/Υπόθεση_ΑΣΠΙΔΑ, last accessed 2019/07/16.
- [11] Οι 16 βουλευτικές εκλογές από το 1974 ως σήμερα, <https://www.imerodromos.gr/ekloges-1974-shmera/>, last accessed 2019/07/17.
- [12] Σαν σήμερα, το 1981 η πρώτη νίκη του Ανδρέα στις εκλογές -Στις 18 Σοσιαλισμός..., Πηγή: [iefimerida.gr](https://www.iefimerida.gr/news/452187/san-simera-1981-i-proti-niki-toy-andrea-stis-ekloges-stis-18-sosialismos) - <https://www.iefimerida.gr/news/452187/san-simera-1981-i-proti-niki-toy-andrea-stis-ekloges-stis-18-sosialismos>, last accessed 2019/07/17.
- [13] 18/10/1981: Η μέρα που άλλαξε την ιστορία της χώρας, <https://thecaller.gr/xronomixani/pasok-allagi1981-afiervma>, last accessed 2019/07/17.
- [14] Παπούλιας Φώτης, (2009). “Είκοσι χρόνια ΣΥΝάχι”. Ελευθεροτυπία. Ανακτήθηκε στις 02-02-2015.
- [15] Δημοκρατία, <https://el.wikipedia.org/wiki/Δημοκρατία>, last accessed 2020/02/18

- [16] Εκλογές, <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/>, last accessed 2020/02/18
- [17] Συνταγματικό δίκαιο και Ιστορία, https://mylinablog.blogspot.com/2011/12/blog-post_4948.html, last accessed 2020/02/18
- [18] Μανιτάκης Αντώνιος, (2007). «Η Αθηναϊκή Δημοκρατία ως παράδειγμα αυτοπροσδιορισμού του πλήθους μέσω της αυτοκυβέρνησης του Δήμου, στον Τιμητικό Τόμο για τον Ιωάννη Μανωλεδάκη, τόμος, ΙΙΙ, , Θεσσαλονίκη, εκδ. Σάκκουλας, σ. 43-64.
- [19] Ρήγας Χρήστος, (2015). «Η Δημοκρατία του Εφιάλτη (Η Εξουσία των Πολιτών)», Αθήνα, εκδ. Ελευσις, Γ' έκδοση, ISBN 978-960-391-041-1
- [20] Διάφοροι, (2011). «Μελέτες για τον Κ. Καστοριάδη (Η γένεση της Δημοκρατίας και η σημερινή κρίση)», Αθήνα, εκδ. Ευρασία, Α' έκδοση, ISBN 978-960-8187-77-1
- [21] Αθηναϊκή Δημοκρατία, https://el.wikipedia.org/wiki/Αθηναϊκή_Δημοκρατία, last accessed 2020/02/18
- [22] Ράπτης Κ., (1999). «Γενική Ιστορία της Ευρώπης», τ. Α', Πάτρα, ΕΑΠ
- [23] Το κίνημα των Ισοπεδωτών, <https://athens.indymedia.org/post/1415301/>, last accessed 2020/02/18
- [24] Wiesner M., (2008). «Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη, 1450-1789», Αθήνα, Ξιφαράς,
- [25] Τσακαλογιάννης Πάνος, (1996). «Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία. Από τη Βαστίλη στο τείχος του Βερολίνου. 1789-1989, τόμος Α':1789-1890.», Αθήνα, Ι. Σιδέρης.
- [26] Γαλλική Επανάσταση, https://el.wikipedia.org/wiki/Γαλλική_Επανάσταση, last accessed 2020/02/12
- [27] Κιτρομηλίδης Πασχάλης, (2000). «Η Γαλλική Επανάσταση και η Νοτιοανατολική Ευρώπη». Αθήνα, Εκδόσεις Πορεία, ISBN 960-7043-51-0
- [28] Αλιβιζάτος Νίκος, (1981). «Εισαγωγή στην Ελληνική Συνταγματική Ιστορία», Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλας.
- [29] <https://mylinablog.blogspot.com/> , last accessed 2020/01/17
- [30] Δημητρόπουλος Ανδρέας, (1991). «Η αρχή της δεδηλωμένης», Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλας,
- [31] Meynaud Jean, (2002). «Οι πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα Α' Τόμος 1946-1965», Αθήνα, , Εκδόσεις Σαββάλα.
- [32] Meynaud Jean, (2002). «Οι πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα». Β' Τόμος Βασιλική Εκτροπή και Στρατιωτική δικτατορία, , Αθήνα, Εκδόσεις Σαββάλα.

- [33] Βερέμης Θάνος, (2015). «Ανδρέας Παπανδρέου», Αθήνα, Η Καθημερινή
- [34] Ριζάς Σωτήρης, (2016). «Παρατάξεις και κόμματα στη μεταπολεμική Ελλάδα», Αθήνα, Εκδόσεις Εστία.
- [35] Καράς Ηλ., (1977). «Οδηγός εκλογών από το 1961», Αθήνα, Εκδόσεις Βέργος.
- [36] Αναστασιάδης Γιώργος, (1991). «Πολιτεύματα και κομματικοί σχηματισμοί στην Ελλάδα 1952-1967», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Παρατηρητής.
- [37] Φοίβος Αιγαίος, (1967). «50 Βουλευτικές Εκλογές. Πολιτικές Δυνάμεις στην Ελλάδα», Αθήνα, Εκδόσεις Καμαρινοπούλου.
- [38] Λούλης Γιάννης, (2001). «Τα είκοσι Χρόνια που άλλαξαν την Ελλάδα. Κερδισμένοι και Χαμένοι», Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη.
- [39] Παπαχελάς Αλέξης, (1997). «Ο Βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας», Αθήνα, Εκδόσεις Εστία.
- [40] Βερναρδάκης Χριστόφορος, (2011). «Πολιτικά κόμματα, εκλογές και κομματικό σύστημα: Οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης 1990-2010», Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα.
- [41] Ράλλης Γ., (1983). «Ωρες Ευθύνης», Αθήνα, Ευρωεκδοτική.
- [42] Δραγούμης Φίλιππος, «Η άνοδος της χρυσής Αυγής – μια ανάλυση»
- [43] Παππάς Τάκης, (2008). «Το χαρισματικό κόμμα ΠΑΣΟΚ», Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη.
- [44] Γεωργιάδου Βασιλική, (2008). «Ψηφίζοντας την άκρα δεξιά: Η εκλογική επιλογή του ΛΑΟΣ», Αθήνα, Επιστήμη και κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής θεωρίας Τομ. 19.
- [45] Ανδρέου Ευάγγελος, Σαραβάκος Κωνσταντίνος, (2018). «Πως ψηφίζουν τα κόμματα; Κοινοβουλευτική ψήφος: Ιούνιος 2012 – Ιούλιος 2018», Αθήνα, ΚΕΦίΜ Μάρκος Δραγούμης.
- [46] Λούλης Γιάννης, (2011). «Ο δρόμος προς την άβυσσο», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτης.
- [47] Άποψη: Το δημοψήφισμα που δεν έγινε, <https://www.kathimerini.gr/771730/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/apoyh-to-dhmoyhfisma-poy-den-egine>, last accessed 2020/01/17.
- [48] Κλημέντζος Δημήτριος, (2015). «Τα εκλογικά συστήματα που ίσχυσαν στην Ελλάδα κατά την μεταπολίτευση», πτυχιακή εργασία.
- [49] Τα εκλογικά συστήματα, https://mylinablog.blogspot.com/2011/12/blog-post_4948.html, last accessed 2020/02/15.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Ερωτηματολόγιο Έρευνας).

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Το ερωτηματολόγιο που έχετε στα χέρια σας , έχει συνταχθεί στο πλαίσιο εκπόνησης διπλωματικής εργασίας "Η διαχρονική εξέλιξη των βουλευτικών εκλογών στην Ελλάδα (1958-2015)", του τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, για το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Σκοπός έρευνας:

Η καταγραφή των απόψεων για τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν, οι επιλογές που έγιναν και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών και γενικότερα στο πολιτικό γίγνεσθαι.

Το ερωτηματολόγιο είναι δομημένο κατά χρονικές-πολιτικές περιόδους και θα κληθείτε να απαντήσετε σε κάποια ερωτήματα που αφορούν κάποια συγκεκριμένη πολιτική περίοδο.

Υπογραμμίζεται ότι το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και θα χρησιμοποιηθεί μόνο για στατιστικούς λόγους και όχι για προσωπικούς.

Φύλο : Άνδρας Γυναίκα

Ηλικία : έως 35 36 – 55 56 και άνω

Επίπεδο μόρφωσης: ΥΕ ΔΕ ΤΕ-ΠΕ Μεταπτυχιακό

Ημερομηνία

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ: Αρσένη Σπυριδούλα

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1946–1961). Η ΚΑΧΕΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

1) Κρίσιμο σημείο καμπής στην ελληνική πολιτική ιστορία αποτελεί ο “Εθνικός Διχασμός” στην περίοδο του 1ου Παγκοσμίου πολέμου.

Στις εκλογές του 1920 μετείχαν κυρίως δύο πόλοι. α) Το κόμμα των Φιλελεύθερων” υπό τον Ελευθέριο Βενιζέλο και β) Η “Ηνωμένη Αντιπολίτευσις” υπό τον Δημήτριο Γούναρη.

1α) Συμφωνείτε ότι η λεγόμενη “Εθνική-Δεξιά-ΚεντροΔεξιά παράταξη” εκφράζεται διαχρονικά από την παρακάτω αλληλουχία πολιτικών σχηματισμών;

Ηνωμένη Αντιπολίτευσις → Λαϊκό κόμμα → Ελληνικός Συναγερμός → ΕΡΕ → ΝΔ

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

Άλλο Σχολιάστε

1β) Συμφωνείτε ότι η λεγόμενη “Δημοκρατική παράταξη” εκφράζεται διαχρονικά από την παρακάτω αλληλουχία πολιτικών σχηματισμών;

κόμμα των Φιλελεύθερων → κόμμα των Φιλελεύθερων+ΕΠΕΚ → Ένωση Κέντρου → ΠΑΣΟΚ

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

Άλλο Σχολιάστε

2) Τα γεγονότα των Δεκεμβριανών (1944) και ο εμφύλιος, επηρέασαν σημαντικά την σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας.

Κατά την γνώμη σας ποιοι είναι οι παράγοντες που συνέβαλαν καθοριστικά στην εμφύλια διαμάχη; (Βαθμολογείστε από 1 έως 5). 1 καμία ευθύνη, 5 μέγιστη ευθύνη)

ΚΚΕ Αστικά κόμματα Ξένος Παράγοντας
Άλλο Δεν γνωρίζω

3) Η καθιέρωση της Βασιλείας με το δημοψήφισμα του 1946 επηρέασε θετικά την μετέπειτα πορεία της Ελλάδας ;

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

4) Με την λήξη του Εμφυλίου πολέμου το ΚΚΕ τίθεται εκτός νόμου. Αυτό το αξιολογείτε ως Σωστό ή Λάθος;

Σωστό Λάθος Δεν γνωρίζω

5) Θεωρείτε θετική την διακυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή κατά τη διάρκεια (1956-1963)

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1961–1967). Η ΈΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ.

1) Ήταν οι εκλογές του 1961, εκλογές βίας και νοθείας;

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

2) Τον Ιούλιο του 1965 υπήρξε ρήξη μεταξύ του Βασιλιά Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου(Ιουλιανά). Ποιος, κατά τη γνώμη σας, έχει την μεγαλύτερη ευθύνη;

Γεώργιος Παπανδρέου Βασιλιάς Κωνσταντίνος Δεν γνωρίζω

3) Η περίοδος 1961-1967 υπήρξε πολιτικά μια τεταμένη περίοδος, με αποκορύφωμα τα Ιουλιανά του 1965. Αυτό το κλίμα συνετέλεσε στην εγκαθίδρυση της Δικτατορίας το 1967.

Ποιο είναι το μέγεθος της ευθύνης που φέρουν τα παρακάτω πολιτικά πρόσωπα; (Βαθμολογείστε από 1 έως 5). 1 καμία ευθύνη, 5 μέγιστη ευθύνη)

Γεώργιος Παπανδρέου Βασιλιάς Κωνσταντίνος

Ανδρέας Παπανδρέου Κων/νος Μητσοτάκης

Παναγιώτης Κανελόπουλος Κων. Καραμανλής

Ξένος παράγοντας Δεν γνωρίζω

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1974–1981). ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

1) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση της ΝΔ κατά το 1974-1981; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

2) Για την Κυπριακή τραγωδία το 1974, ευθύνεται αποκλειστικά η Δικτατορία;

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

3) Πως κρίνετε την νομιμοποίηση του ΚΚΕ το 1974;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

4) Με το αποτέλεσμα του Δημοψηφίσματος του 1974, καταργείται η Βασιλευόμενη Δημοκρατία και εγκαθιδρύεται η προεδρική Δημοκρατία.

Κρίνετε αυτό το γεγονός ως θετικό ή αρνητικό;

Θετικό Αρνητικό Δεν γνωρίζω

5) Πόσο σημαντικό επίτευγμα θεωρείτε το γεγονός ότι η Ελλάδα έγινε μέλος της ΕΟΚ το 1980; (Βαθμολογίστε από 1 έως 5). 1 καθόλου σημαντικό, 5 πάρα πολύ σημαντικό.

 Δεν γνωρίζω

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1981–1993). Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ “ΑΛΛΑΓΗΣ” ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ – ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

1) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ κατά το 1981-1989; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

2) Ποια είναι η γνώμη σας για τα παρακάτω πολιτικά πρόσωπα; (Βαθμολογήστε από 1 έως 5). (1. πολύ κακή 2.κακή 3. αδιάφορη 4. καλή 5. πολύ καλή)

Ανδρέας Παπανδρέου Κωνσταντίνος Καραμανλής
Κων. Μητσοτάκης Χαρίλαος Φλωράκης Δεν γνωρίζω

3) Πως κρίνετε την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο το 1989;

Σωστή Λάθος Δεν γνωρίζω

4) Το 1989 σχηματίζεται η συγκυβέρνηση ΝΔ – ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ. Κρίνετε το γεγονός αυτό ως θετικό ή αρνητικό;

θετικό αρνητικό Δεν γνωρίζω

Ε' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1996–2004). Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Κ. ΣΗΜΙΤΗ ΚΑΙ Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ

1) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ (περίοδος Σημίτη), κατά το 1996-2004; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

2) Πως κρίνετε την συμμετοχή της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ); Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

3) Πως κρίνετε την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα το 2004; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

4) Πιστεύετε ότι για να πετύχει την ένταξη στην ΟΝΕ, η Ελλάδα παραποίησε τους Οικονομικούς δείκτες;

Ναι, τους παραποίησε Όχι Δεν γνωρίζω

**ΣΤ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (2004–2012). Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ
ΕΠΙΓΟΝΩΝ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΚΑΙ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ. ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΠΑΝΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ ΤΗΣ
ΧΩΡΑΣ**

1) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από την ΝΔ (περίοδος Κ. Καραμανλή), κατά το 2004-2009;
Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

2) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ (περίοδος Γ. Παπανδρέου), κατά το 2009-
2011; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

3) Το 2010 συντελέστηκε η χρεοκοπία της Ελλάδας.

Ένα αντικείμενο αντιπαράθεσης αφορά το γεγονός κατά πόσον τα Δημοσιονομικά μεγέθη
κατά το τελευταίο έτος της διακυβέρνησης Καραμανλή(2009) παραποιήθηκαν:

– Είτε από την κυβέρνηση Καραμανλή (Για να εμφανίσει μικρότερο έλλειμμα στο χρέος από
αυτό που ήταν πραγματικά)

– Είτε από την κυβέρνηση Παπανδρέου (Για να εμφανίσει μεγάλα ελλείμματα,
δικαιολογώντας έτσι την προσφυγή στο ΔΝΤ)

Ναι. Η κυβέρνηση Καραμανλή απέκρυψε τα πραγματικά στοιχεία του 2009

Όχι. Η κυβέρνηση Παπανδρέου παραποίησε τα στοιχεία του 2009

Δεν γνωρίζω

4) Υπήρχε άλλος τρόπος αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης του 2010 από την κυβέρνηση
του Γ. Παπανδρέου, πέραν του Μνημονίου;

Όχι Ναι Δεν γνωρίζω

Ζ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (2012–2019). Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ. Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

1) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από την ΝΔ (περίοδος Α. Σαμαρά), κατά το 2012-2014; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

2) Πως κρίνετε την διακυβέρνηση από τον ΣΥΡΙΖΑ , κατά το 2015-2019; Θετικά ή αρνητικά;

Θετικά Αρνητικά Δεν γνωρίζω

3) Η λεγόμενη “Δημοκρατική Παράταξη” αποτελεί τον 2ο πόλο εξουσίας σε σχέση με την Δεξιά-Κεντροδεξιά Παράταξη.

Ποιος σχηματισμός πιστεύετε ότι θα εκφράσει την “Δημοκρατική Παράταξη” στο μέλλον;

ΣΥΡΙΖΑ ΚΙΝΑΛ Άλλο

Δεν γνωρίζω

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας στην έρευνα!